محمد عیاض اسحاقی

كوز

حکایه

1923 نچی یلدا بیرلین ده اوکتابر نویابر آیلارندا
یازیلدی

«ملی یول» نشریاتی 2

بیرلین 1938

بو اثر
«ملی یول» نک اوز مطبعه‌سندا
حرف تزو ماشیناسی برله
تزلدی

Gift of Prof. Dr. Nadir Devlet
22 Haziran 2021

محمد عیاض اسحاقی

کوز

حکایه

1923 نچی یلدا بیرلین ده اوکتابر نویابر آیلارندا
یازیلدی

«ملی یول» نشریاتی 2

بیرلین 1938

IRCICA LIBRARY
(İSTANBUL)
Reg. No: 088854
Class No: 894.3873
AY.G

کوز ایدی. شبر-شبر یاوا طورغان واق یاغمور، کوزگه تورتسه‌ك کورنمه‌س قاراڭغی تونگه طاغی قاراڭغیلق قوشا، آور هواغا طاغی باصنقیلق بیره ایدی. اوچی یوق یووشلك ته‌تی باصا ایدی، آلباستی په‌ریسی باصقان کبك ایزه‌ایدی. قریبی یوق قاراڭغیلق جانی اوشوته ایدی، ایسکی یارالارنی آچوب کوڭلنی صقراتا ایدی. کوکنی طومالاغان آور بولوط یرنی ده صونی‌دا یوطارغا تله‌گه‌ن کبك توبه‌نده‌ن توبه‌نگه توشه بارا ایدی. ایندی ایدل‌نگ یوتون یارلارن قاپلاب آلغان یرشمه‌ینچه بارورغا تلی طورغان پاراخودنگ آرتن دا آلدن دا قامالاغان تیره یونده هیچ برجان علامتی قالدرماغان ایدی. بارسی‌دا قاراڭغیلققا باش ایگه‌ن، بارسی‌دا بولوط آستینا باتقان ایدی. پاراخودغنا شول توبسز چیکسز قاراڭغیلقنی یرتوب آلغا بارورغا ماتاشا، أوله‌ر آلدنداغی بوولغان کشی کبك قارلغان طاماقلاری برله بیك یه‌مسزله‌ب قچقرتا، طاغی کوپچه کله‌رن سلکتوب پوشتر یوروگه‌ن کبك بولا ایدی. لکن اول نیقادار حرکتله‌نگه‌ن بولسادا، قاراڭغیلقنی أوته آلمی، نیقادار اکڭرانوب قچقرسا یالوارسا دا جواب آلا آلمی ایدی. طومان قویورا ایدی... أز بته ایدی، یول یوغالا ایدی...

نفیسه شول آور هوانی صولاماس اوچون، کوڭلسز طشنی کورمه‌س اوچون قایوتینگ پوچماغینا کروب پوسقان دا اوطرغان ایدی. شول باصنقیدان روحینی ایزدرمه‌س اوچون کبك طاتلی خیاللار دنیاسن سویلی طورغان یلی کتاب اچینه چومغان ایدی. کیچه‌گنه کون بویی پاراخود اوستنده‌ن کرمه‌گه‌ن بالالار، تون بویی اوطقا چومغان

پاراخودلارنی، هوالانوب آغا طورغان صاللارنی سیرده‌ن طویماغان بالالار دا اوز پوچماقلارندان قیملدامیلار. آلارنی‌دا یووش طومان قوت اوچقچ قاراڭغیلق قووب کرتکه‌ن. آلارنی دا اوزله‌رینگ قورچاقلا- رینا، قورچاقلارینگ طویلارینا قدا قداغی صیلاولارینا چومدرغان ایدی. هر یرده طنلق ایدی. پاراخوددا گویا بر جان یوق کبك موگلق ایدی. آش بولمه‌سنده موزیقا دا اوینامیلار، بوله‌رنده ده بر طوقتامایینچا شلطراتوب خدمتچی ده چاقروب طورمیلار، توبه‌نده‌گی قلاسلاردا دا اوزون کویله‌رده غارمون کویله‌میله‌ر ایدی... پاراخودغنا همان موگلا- نوب؛ زارلانوب قچقروینداپوشتر پوشتر بر اوروندا پشترداویندا دوام ایته ایدی. مونا ئلله قایدان‌غنا یراقدان بر طاوش کیلگه‌ن کبك بولدی. نفیسه کتابدان کوزن آلدی. قاراڭغینی کوچله‌ب یرتوب بر فنار اوتوب کیتدی. طاغن طاوش کیلدی. طاغن قزل اوط یالترادی. طاغن پاراخود ئگراشدی. یراقدان‌غنا کشی طاوشلاری ایشتلگه‌ن کبك بولدی. ئلله قایدا یراقداغنا اوطلار ئه‌لی اوگدا ئه‌لی صولدا ملت ملت ایتدی. پاراخودنگ شطرداوی بتدی. نفیسه کتابدان کوته‌رگه‌ن باشن یاگادان تورته آلماینچا، ئلله قایدا یراقدان کیله طورغان طاوشلارنی، ایشتلوب بتمی طورغان سوزله‌رنی طڭلارغا، آلارنگ معنالارن ایجکله‌ر- گه کرشدی. ایشك شاقالدی، آچلدی، ایکی قولینا چومادانلارطوتقان آرتینا ایکی بالا ایه‌رتکه‌ن بر خاتون کیلوب باصدی. اول بولمه‌ده‌گی، یاقتیلقغا کوزی چاغلغان کبك، بولمه‌ده‌گی یلیلقدان قورقوب کیتکه‌ن کبك بولوب قالدی. بونداغی طنچلقنی بتروی اوچون، شول قوری‌یاقتی بولمه‌گه، شولقادار یووشلك قاراڭغیلق آلوب کروی اوچون اوزن عیبلی طابقان کبك، روسچا: عفو ایته‌سز، بوندا اورون بارمی؟ دیدی...

نفیسه کیمله‌ری یووشله‌نوب ته‌نله‌رینه صلانغان، یابق قوللاری چو- گوندر کبك قزارغان، نچکه ایرینی کوگه‌رگه‌ن، بیتی آق کیندر بولغان شول خاتونی، آرتندا در - در کیله طورغان بویوق بالالارنی

کوروب قزغاندی. خاتونلاردا بولاطورغان بر قزغانو برله قزغاندی‌دا، تیز تیز گنه: بار بار، موندا بز ایکیسن گنه آلامز، مونا اول ایکی اورون بوش، دیدی. خاتونتگ آقرینلاب کروب، یووشله‌نگه‌ن بالالارن تیشندرگه‌ننی جنتکلی جنتکلی، روسچالاب: بو قایسی پریسته‌ن، دیدی. کرگه‌ن خاتون بورولماینچاغنا: باغارودسکی، اون ایکی ساعت پاراخود کوتدك، طوگوب بتدك، دیدی. بالالارنگ برسی یووش بیشمه‌تن صالوب، نفیسه‌نگ قورچاق اوینی طورغان بالالاری یانینا کیلوب ده باصدی. بالالار برسن برسی قاراشدیلاردا، نفیسه بالالاری طاغن اویناولارندا دوام ایتدیله‌ر:— بوسی قداچا بولادردی، بوسی باش قدا بولادردی، بوسی ئه‌تیسی دی— دیب سوزگه کرشدیله‌ر. یاگی بالا تاتارچالاتوب: ئه‌تیسینگ شیشه‌سی قایا صوك، دیدی. بالالار: نیك ئه‌تیسینگ شیشه‌سی بولسون، ئه‌تیسی دوقتور دی، ئه‌تیسی اوقی‌دی، دیدیله‌ر. یاگی بالا: یوق، ئه‌تیسی اچه‌دی، ئه‌تیسی اچه‌دی، دیب مناظره‌غا کرشدی. نفیسه برله یاگی خاتونتگ کوزی کوزگه اوچراشدی. آلار ایکیسی‌ده یلمایشدیلار. ئلله نیده‌ن برسینه برسی محبت قویغان یلمایو برله یلمایشدیلار. قایا باراسز؟ قایدان کیله‌سز دیب، تاتارچالاب سوزگه کرشدیله‌ر. بالالار دا برگه‌له‌ب اویونغا قاتشدیلار. نفیسه اوزن أوی خوجاسیراق ایتوب حس ایتکه‌نگه‌می، ئلله بولارغا قارشی قزغانو حسی بتمه‌گه‌نگه‌می: چای اچه‌سزمی، ئه‌لی بیت بیره طورغانلاردر، بالالار بیك طوگغانلار دیب، سوأللی ایتوب قارادی. و تگی خاتوننگ: یاری شول، دیگه‌نینه چای صوراب چای اورنی‌دا حاضرله‌دی. ایکی خاتون‌دا که‌رزینله‌رنده‌ن ئلله نیقادار آشاماقلار چغاروب، برسن برسی صیلاشا صیلاشا، سویله‌شه سویله‌شه چای اچه‌رگه طوتندیلار. چای یاتند! آلار طشداغی قاراگغیلقنی، طشداغی سویه کله‌رگه اوته طورغان یووشلکنی اونوتدیلار. بالالار دوستلاشدی. خاتونلار یاقنایغاندان یاقنایدی... چای بتکه‌چ، بالالار بیك اوزاق قورچاق اویناب آریناچ،

یاتوب یوقلاسالاردا ایکی خاتون دا یوقلارغا آشقمادیلار. نفیسه‌ده بو یابق خاتونغا، بو ضعیف بالالارغا قزغانو حسی اویانغانغا، اول آلارنگ حالله‌رن صوراشورغا کرشدی. یاگی خاتون ئلگه‌ری قسقاراق جواب بیرگه‌له‌سه ده، بارا طورا سوزنگ اچینه کروب کیتدی. اول ئلگه‌ری بر بای میرزانگ قدرلی قزی بولغان ایکه‌ن. آنی بیك هیبت تربیه‌له‌گه‌نله‌ر، اول اینستیتوت بترگه‌ن، هم ده مخصوص معلمه برله موزیقاغا دا اویره‌تکه‌نله‌ر. آنگ قولن صوراوچیلار بیك کوب بولغان. نیکدر، آنسین اول اوزی‌ده بلمی، تقدیردر ایندی، اول حاضرگی ایرینه کیه‌وگه چققان. مونا ایندی دورت بالاسی‌دا بولغان. ایکیسی الله‌غا شکر أولوب قوتلغانلار. مونا بو ایکیسی بار. شول سوزنی تصدیق ایتکه‌ن کبك، بالالارنگ برسی قورقنوب قچقروب جیبه‌ردی: ئه‌نی، ئه‌نی! ئه‌تی کیله، ئه‌تی کیله دیب سیکروب طوردی. یاگی خاتون باروب آنی صلاب صیپاب یاتقزدی. نفیسه: ایریگزکم صوڭ؟ دیب سوأل بیردی. یاگی خاتون بیك اوزاق جواب بیرمه‌ینچه طورغاننگ صوگندا: نیچك دیب ئه‌یتیم ایکه‌ن..... ایرم..... ایندی..... دیدی؛ طاغی آوزی یابلدی.... طاغن بیك اوزاق اویلاب طورغاننگ صوگندا: اول میگا اویله‌نگه‌نده ئه‌فیسه‌ر ایدی... آندان صوڭ آنی اورتندان چغاردیلار... مینم آلوب کیلگه‌ن دولتم زور ایدی. آندان خدمتکه کرمه‌دی، آخردان بیك کوب آقچا ئه‌ره‌م ایتوچه‌ن بولدی... اشله‌ر ناچارلانا باشلادی. آنی زیمسکی ناچالنیگی یاصاتدق.. آندان محکمه‌گه ئله‌گوب، بیك کوب آقچا چغاروب کوچکه قوتلدی...... شولارنی طوترغان کبك: اول بیك اچه.. مونا ئه‌لی آقتق قالغان کچکنه‌گنه ییرمز، تگرمه‌نمز بار ایدی. شونی صاتارغا یوری دیب خبر آلدم. شوندا بارام..... بو بالالار برله برنیسز مین نیشله‌رمن، دیدی ده آورغنا صولاب قویدی... نفیسه‌نگ قزغانوی طاغی آرتدی. شونگ برله سوزنی تماملاغان کبك، یاگی خاتون اورون صالدی. نفیسه ده اورنینا صوزلدی. طشدا پشتردی

طورغان یاغمور همان طوقتامادی. پاراخودنڭ پوشتر پوشتر کیلوی بتمەدی. آنڭ آرا صیرا موگلانوب قچقروب جیبەروی، ایکی خاتونن دا اوز اویلارندان یازدرمادی. برآز طن یاتقاتنڭ صوگندا، خیرلی کیچەلەرنی ئەیتوب یوقلاغان بولورغا ماتاشقاتنڭ صوگندا، خاتونلار طاغن ایسکەرتمەسدەن سویلەشوب کیتدیلەر... نیکدر، بو خاتونلار، برسینه برسی اوزلەرینڭ اچلەرندە یابلوب یاتقان قایغولاری حسرتلەرن، شادلقلارن چیشەرگە تلەب طورغاننا، حاضرگی حاللەرندەن أوتوب بیك تیز، سویولەرینە کیەوگە چغولارینا باروب جیتدیلەر. یاگی خاتوننڭ: نیچك صوڭ سز کیەوگە چقدیگز؟ دیوینه قارشی، اوزون اویلاب طورمایچا، نفیسه مندەرینه طایانوب سوزگە کرشدی. آنڭ کوزی یلمایدی، یوزی نورلاندی، طاوشینا ئلله نیندی یومشاق برآهنگ قاتشدی. یاگی خاتون نفیسەنڭ آچلغان گل کبك نورلانوب کیتکەن یوزینه قاراب، مونڭ بختی مینکی کبك توگلدر شول، دیب قزیغوب، ایکی قولاغن طگلارغا حاضرلەدی.

مین اورنبورغ شهرینڭ اورطاچا بر سوداگر قزی. مسلمانچا یاخشیغنا اوقودم. روسچا أویگە کیتروب بر مارجادان برآز اوقوتدیلار. لکن شهر قزی بولغاننا، روسچانی بله ایدم. کتابلار آگلارلق بولغان ایدم. بزنڭ تیرە یوندەگی قزلارنڭ قایبرلەری گیمنازیەگە کروب اوقوب کیتسەلەر دە، آلارنڭ آق آلیابقچلاری، صوری کیملەری مینی بیك قزقدرسادا، مینم ئەتی بیك ایسکی کشی بولغاننا آوزدا آچدرمادی. مین ۱۷-۱۸ یاشکە جیتکەچ، بوی قز بولوب یاشی باشلادم... آرا طورا صاحبه قارچق یاوچی کیلگەن ایکەن، قارغالیدان واحد بای اوغلینا صوراب قاری خلفه باش قدا بولغان ایکەن دیگەن سوزلەرنی ایشتکەلەسەم دە، بر قولاغمدان کردی ایکنچیسندەن چقدی. مونا شولای کونلەر اوتکەندە تیاتردا یاگی اثر قویلا دیب اعلان بولدی. ئەتی اوزی بارماسادا، مینی أنم برله تیاترغا جیبەره ایدی. لکن هر

وقتدا لوژانی آلوب بزنگ یانمزغا، یاکورشی مرفوعەسن، یا ایسە آصلامچی فخریەسن طاغوب جیبەرە ایدی. بو یولی نیکدر بزگە قادار لوژالار صاتلوب بتکەن، أنم پارتیردە ایکی اوروننغا آلوب قایتقان ایدی. ئەتینگ کیفی بیك کیتسە دە،—آندا جین مالای صالای برلە چووالوب یوروركە رخصت یوق— دیسە دە، بزنگ بیك باراسمز کیلگەنگە، ئەنی آراغا کروب، تیاترغا کیتدك. ئەتی: صاق بولگز، پەردە آرالارندا چغوب یورمەگز، دیب قچقروب قالدی. اورنلارنی آلوب اوطردق. پەردە آچلورغاغنا طورغاندا مینم اوك یاغمداغی‌اوروتنی بر اورس کیلوب آلدی. بزنگ اورنبورغدا روسلارنگ بزنگ تیاترغا کیلولەری سیرەك بولماغانغا، مین آگارغا دقت ایتمەدم. صول یاغمدا أنم بولغانغا، مین حاضر کیلەچەکدەگی ئللە کملەرنگ یگتلەر برلە اوطردی دیب لغرداوینا یول یابلور دیب کیفلەندم دە. اویون باشلاندی. بیك تیز اویونغا باطوب کیتدك. مونا بر پاوزا آراسندا کورشم اورسقا کوزم توشدی. شول اویوننگ اچینە کرگەن کبك کوزن تککەن، تماماً یوغالغان... اورسنگ اخلاصینا برآز عجبلەندم. پەردە توشدی. اوط یاقتیسندان همەبزنگ کوزلەری قاماشوب کیتدی. تورلی یيرلەردە ینوقللەر برلە قاراولار، یراقدان سلاملاشولار باشلاندی. مینم أنم اول وقت بارمزدان دا قاچوب تەمەکی طارتورغا اوگرەنە طورغان چاغی بولغانغا، اول بیك تیز چغوب شلدی. مین اورنمدا قالوب، ینوقلم برلە اوینی باشلادم. بردەن کورشمدەگی اورسم: عفو ایتگز طوتاش، پرو-غرامگزنی بیروب طورا آلماسسزمی، مین صوك کیلدم دە پروغرام طابا آلمادم، دیدی. مین رحیم ایتگز! دیب شول اورسنی جنتکلەب قارادم. حاضردە بوتون قیافتلەری کوز آلدمدا... قاراصو بر قاستوم، بر زەنگەر-رەك بر قاراراق بولوب کیتە طورغان بویون باوی، آب‌آق یاقالار، تیرەنگنە اویلی کوزلەر. کورشم:— بو معلمە رولندەگی آرتیست بیك یاخشی اوینی، اول ایسکیدەن اوینی طورغان کشی بولورغا کیرەك—

دیدی. مین اوزم بلگه‌ن قادار بزنگ طروپپامز حقندا معلومات بیردم. اول برده‌ن: سز بختلی طوتاش، اوز خلقگز آراسندا یاشی آلاسز، آنگ هر شادلغینا قاتیشا آلاسز، مونا مین چیتده، اوز تیاترمزنی کورگه‌نم یوقغا مونا ایندی بر یل بولغان ایدی... بو اثرنی مین بلمی‌ده ایدم. ایشتکه‌نم ده یوق ایدی... بو بیت بیك زور محروملق... دیدی. شوندان مین بو اورسنگ اورس توگللگن، ئلله قایدا چیتده اورس آراسندا طورسا دا، اوز روحن صاقلارغا ماتاشا طورغان کشی ایکه‌نن کوردم. شونی قزغاندممی، سز صوڭ نیك اوز خلقمز آراسندا طورمیسز دیدم. بولدیرا آلمیم، مین دوقتور، بلطرغنا بتردم، ئه‌لی مونا اوزمنی عسکری خدمتکه آلدیلاردا، قایا جیبه‌رسه‌لر شوندا طورورغا مجبورمن دیدی. شول سوزنی قلغراو طاوشی بولدی. په‌رده آچلدی. مینم دقتم بولندی. برکوزم برله صحنه‌گه قاراسام، ایکنچیسی برله کورشمنی سوزه باشلادم. لکن اول مینم بارلقنی‌دا اونوطوب صحنه اچینه چومدی. آنداغی حیات برله یاشی باشلادی. آنداکولسه‌لر کولدی، قایغرسالارحسرتله‌ندی. ایکنچی په‌رده آراسندا کورشم طاغی اوزینگ اورس آراسنداغی طورموشینگ کوگلسزلگی، اوچ آیدان مونا تماماً عسکرلکده‌ن قوتلوب یا قازان، یا اورنبورغ، استرخان کبك بر شهرده یرله‌شرگه تله‌وین سویله‌ب کیتدی. سوز آراسنداغنا سزکم بولاسز دیب اسممنی صوراب آلدی. برآزدان بوفیتکه چغوب بره‌ر نه‌رسه اچمیسزمی دیدی... مین: رحمت، بله‌سز بیت، بزنگ خلق ئه‌لی آندی اشکه چیت قاری. بزنگ ئه‌تی‌ده آندی برگه‌له‌ب یوردونی برده یاراتمی، عفو ایتگز، چغا آلمیم دیدم. شوندان، مین چغوب کریم ئه‌لی آلای بولسا، مین ئه‌لی یاگی غنا پویزدان، واقزالدان کیلگه‌نده تیاترنگ اعلانلارن کوردم‌ده، آشامادم اچمه‌دم، یووندم‌دا کیلدم دیدی ده چغوب کیتدی. مینی ئلله‌نیندی یاگی برحس بیله‌دی. بو یاش یگت اورس آراسندا طورا طورغان یاش یگت، مسکن نیچك یاشی ایکه‌ن؟ ایرته چاینه آنی کم اویاتا

ایکەن؟ بایرامدە نیندە نیچك کوتتی اوتکەرە ایکەن؟ یالغزلق حس ایتمیمی ایکەن؟...

شوندی اویلارنی اویلاب اویم آغوب، برەر مارجاسی فلان باردر ایندی، بزنگ یگتلەر شولای بیت، دیگەن فکرگە کیلگەن کبك بولدم. لکن اول فکردە اوزاق قالا آلمادم. مینم أنم تەمەکیسن طارتوب بتروب کیلە آلماسادا، مینم کورشم کیلوب جیتدی. اول قولینا زورغنا بر طارتما شیقالات طوتقان، اوطردیدا آچوب: رحیم ایتگز طوتاش! دیب میگا سوزدی. یگتلەردەن صیلانو دا بزنگ عادتکە صیماسا دا، سوز قایتارو بوگا آور طویلور دیب رحمت ئەیتوب آلدم. اول آرادا مینم أنم دە کیلوب جیتدی. بویگت سزنگ ئنیگز بولامیدیب صوراغاتنگ صوگندا، آگارغا دا تقدیم ایتدی. أنمدە آوزنداغی تەمەکی ایسین بترر اوچون بیك راحتلەنوب قبول ایتدی. اوچنچی پەردە باشلاندی. مینم کورشی یگتم طاغی اونوتلدی. مین آنگ شولقادار صوساغان بولوین قزغانغان بولسام دا، شولقادار تیز اوط قابوب کیتوینە برآز عجبلەندمدە. صحنەنگ یاشلی یرلەرینە بیتدك. پارتیردە مگرـمگر یغلاو طاوشلاری ایشتلە باشلادی. مینم کوزیمە یاشم طغلسا دا، کورشمدەن اویالوب، تشلەرمنی قسدم. اوزمنی طیدم. کوزمنگ اوچی برلە کورشمنی سوزدم. نی کوزم برلە کوردیم، یاش یگتم مر مریغلی. مین آبدراب قالو برلە قزغانودان جیلغان بر حس آستندا قالدم. آنی جواتاسمدا کیلدی، آنی اویالتاسمدا کیلدی... لکن تیاترنی اونوطوب آنی سوزە باشلادم. کوزمز کوزگە اوچراشدی. آنگ یاشلی کرفکلی کوزندە ثللە نیقادار قایغی حسرت، ئەیتوب بترمەسلك یومشاقلق ملایملك کوردم. کوزمنی بیك تیز آلاسم کیلسە دە آلا آلمادم. آنگ یوزینە قزل یوغوردی، اول بورولدی... پەردە توشدی. کوزلەرندەگی یاشلەرن کیبدیرر اوچون کبك هرکم بیك اوزاق قول چابدی. مینم کورشم دە ثللەنیدەن اویالغان کبك قزاروب اوزینگ شیقالادین میگا تقدیم ایتدی. تگی یووش کرفك آراسنداغی یاشلی کوزلەری

آشا، مین مونگ بوتون جانن کورگەن کبك بولنانغا، کوکلمده‌گی موگا یاطلق برده‌ن بتدی. مین اوزم سیزمی‌ده موگارغا اوزمنگ حالمنی آگلاتا باشلادم. اوزمنگ طورموشمنی سویله‌دم. بر کمگه ده سویله‌نمی طورغان کچکنه عائله سرله‌رمنی آگلاتدم... آخردان بر کولکو قویلاچاق بولغانغا، بز طاغی قالدق. په‌رده آچلور آچلماس کورشم، بو شیقالات صاوتی طولی بولماسادا سزگه بولسون، رحیم ایتوب آلگز دیدی. مین بیك رحمت، عفو ایته‌سز، عیبکه آلماگز، بزنگ طورموشدا اول صیمی بیت، میگا قایدان آلدك آنی دیب قولاق ایتمنی آشایاچاقلار دیدم. آگلیم، آگلیم... مونا شول ایندی بزنگ طورموشنگ فاجعه‌سی دیدی... طاغن بر آز اویلاب طورغاتنگ صوگندا: سزنی طاغی کوروب بولامی صوك طوتاش دیدی. مین برده‌ن اویلامایچا، مونا ایکی کونده‌ن صوك طاغی تیاتر بولا، مین بر تیاترنی دا قالدرمیم دیدم. تیاتر بتوب، کیته‌ر اوچون کورشکه‌نده ده تگی یگت: سزنی اوزاتودا مونداغی یولاغا صیمی طورغاندر ایندی طوتاش دیدی. مین طاغی یوق شول، دیدم... برنچی مرتبه اوزمنگ شول یولادان جبرله‌نویمنی حس ایتدم... کورشکه‌نده اول مینم قولمنی بیك اوزون قسدی. مین قزاردم... کیتکه‌نده اول آیرم کیتسه ده، مین چققانچا ئلله نیشله‌ب ماوغوب طوردی. ایشك یانتدا طاغی کوزمز اوچراشدی. بر سوز ئه‌یتمه‌ینچه گنه کوز برله خوشلاشدی.

مین تون بویی ئلله نیندی طاتلی توشله‌ر کوروب یوده‌ب چقدم. ایکنچی تیاترنی کوتوب آلا آلماینچا یونچیدم. مونا کونی جیتوب تیاترغا کیتدك. بو یولی بزنگ یانمزغا مرفوعه ئه‌بی ده طاغلغان ایدی. مین یولغا چققاچ دا مرفوعه ئه‌بینی قالورغا دیمله‌رگه طوتندم. صوك بوگون نیشلیله‌ر، فخری میرزالارنگ قزلاری یگتله‌ر برله قوچاقلاشوب بیمیمی صوك دیب صوراوینا قارشی، یوق بوگون بیو یوق دیگه‌چ، آلای ایکه‌ن. چغوب سویلی گنه‌می، آندی طاقمازانی مین

اوزم ده بلهم، دیدی‌ده اوزینگ آخرتی آصلاەچی قارچققا کررگه بولدی. آنی آط برله ایلتوب قویوب، قایتشلی آلورغا بولوب، تیاترغا یونه‌لدك. اورنمز لوژادا ایدی. کروب اوطرد اوطرماس، کوزم برله طانش یگتنی أزله‌رگه طوتندم. اول پارتیرده ایکی یاغندان بوش ایکی اورون آراسندا کوزی برله أزله‌نوب اوطرا ایدی. کوزبز اوچراشدی. باش ایشدك. لکن شوندان صوك اول آبدراغان کبك، مین موندا سز آندا! دیگه‌ن کبك بورچولغان بر حالگه کیلدی. اوزاق اوتمه‌دی اول اورندان طوروب چغوب کیتدی. بزنگ یانغا کورشورگه کیلسه ایندی قارشی لوژالارداغیلار کورورله‌رده سوز بولور دیب قورقنوب طورغاندا، قنغراو شالطرادی، اوطلار سوندی. په‌رده کوته‌ریلور کوته‌رلمه‌س بورون یگتم لوژامزغا کیلوب کردی. کورشوب بترر بترمه‌س اویون باشلاندی. شوگارغا اول بزنگ لوژادادا اوطروب قالدی. لکن اویون بیك شه‌ب بولمادیمی، بز آرتقاراق طارتلوب اوطردق دا آق نلاب‌غنا سویله‌شورگه طوتندق. په‌رده آرالارندا أنم ته‌مه‌کی طارتور اوچون چقدی کردی. لکن نه اول، نه مین اورنمزدان قیملداмادق. سوزگه ماوغوب کیتوب، مین تیره یوتنگ سوزنده‌ن قورقونی دا اونوتدم. آقتق په‌رده آراسندا کیله‌چه‌ك تیاتردا کورشورگه بولوب آیرلشدق. مرفوعه ئه‌بینی آلوب أویگه قایتدق. بز قایتقاندا ئه‌تی یاتقان بولسادا، ئه‌نی چای ئه‌زرله‌ب کوتوب طورا ایدی. أنم بیك تیز چه‌ین‌اچکه‌له‌دی ده، کیتوب یاتدی. مین ئلله‌نیگه ئه‌نیگه شول واقعه‌نی سویله‌رگه‌می یوقمی دیب اویلانوب طورغاندا، ئه‌نی: نه‌رسه اویلاناسنگ، ئلله بره‌ر سوزك بارمی؟ دیب صورادی. ئه‌نیده‌ن یاشررگه اوگره‌نمه‌گه‌نگه، بار شول دیب أینه‌سنده‌ن جبینه قادار ئه‌نیگه واقعه‌نی سویله‌دم. ئه‌نی باشن صاللی صاللی طگلادی‌دا: مونا ئه‌تیگ شول شوندان قورقوب تیاترغا یورونی یاراتمی، کم اوچراسا شونگ برله بوی قزغا طانشوب یورورگه یاریمینی دیدی... مین یوق اول ناچار کشی توگل، فلان

دیب :بیك قزوب آنی یاقلادم. آندان آری اوزمنگ سوزلەرمەن اوزم
دە اویالوب قزاردم. ئەنی: باشدا بار دا یاخشی بولا اول. آتاریغنا
ناچارلانا. قزلارغا صاق بولورغا کیرەك. آتا آنا اول بلمەینچە بالا-
چاغانی صاقلامی دیدی... مین تون بویی شادلقلی قورقولی توشلەر برلە
بورچولدم. ایرتە طوروب چای اچەرگە اوطرغاندا ئەتینگ قگغر قارا-
ماوین کوروب کوگلم برآز طنچلاندی. لکن آشقا قایتقاندا ئەتی
قوتورغان أت کبك بولغان ایدی. اول أنمنی بەروب جیبەردی. ئەنیگە
بالالرگنی اوزك بوزوب بترەسگ دیب بیك قاتی باقردی. میگا کیلوب
سیگا کم قوشدی ئللە نیندی ماتا ماللار برلە تیاتردا کیچەلەر اوتکەرر-
گە، نیچك اویالمادك؟ نیچك آتام آنامنگ یوزینە قارا یاغام دیب
اللەدان قورقمادك دیب آقردی... مین قزاردم، بورتدم، کوزلەرندەن
یاش آغاطورغان ئەنینی قزغاندم، لکن نیاوچوندر اوزمنی گناهلی
حس ایتمەدم. اشلەرم اوچون بر وجدان عذابی دە سیزمەدم. ئەتی بیك
اوزاق دولاغاندان صوك: موندان صوك تیاترغا بارورغا رخصت یوق!
دیدی... ایرتەگە تیاترغا دیب آلنوب قایتقان تیاتر بیلیتلەرن کوروب،
آلاردان اوچن آلغان کبك واقلاب-واقلاب یرطوب ارغتدی. آندان
چاینگ تەمی بتدی، کون قاراگغیلاندی. تیاتر کونن، بیگرەك کیچن
اوتکەرو بیك آور بولدی. مین چیگشمنی آلوب اوطرسامدا بیزە کلەرمنی
یاگلش چیگوب اورنە کلەرمنی بوطاب، بارماقلاریما أینە چەنچوب یو-
دەب بتدم. ئەتی همان دولاغان قیافدە بولسادا، ئەنی میگا ئلگەریگە
قاراغاندا دا شفقتلیرەك کبك قیلندی. ساعت اونبردەن اوطلاردنی سوند-
دیروب یاتدق. ئەتی: آیتالکرسیلەرگزنی اوقوگز دیب قچقردی.
مین یوقوغا کیتە آلمادم. ئەتیلەر بولمەسی دە بیك اوزاق یوقلامایچا
سویلەشوب یاتدی. قای وقتلار صالماقغنا سویلیطورغان ئەنینگ سوز-
لەرینگ کویی قولاغیما کردی، قای وقتلار قاینیطورغان صاماوار کبك
بر اولاب برگوژلەب کیتە طورغان ئەتینگ آیرم سوزلەری کیلوب بەرلدی.

ایکنچی کون طاغی آور بولدی. مینم اچم بیك پوشدی. تگی یگتنی ئلگه‌ری قزغاندم، آندان صوڭ سوزله‌رن ایشته‌سم کیلدی. آندان کوبده‌ن بیرلی یاقمدان آیرلغان کبك صاغندم. قولم اشکه بارمادی. کوڭل کوته‌رلمه‌دی. کون اوتدی طاغی تیاتر کونی جیتدی. ئه‌نیده‌ن طاغی صوراتوب قارادم. اول یاقن کیلمه‌دی. مین أنمنی گنه جیبه‌رر گه اویلادم. آگارغا ته‌مه‌کی آلورغا اوزمده‌ن آقچا دا بیرر گه بولدم. لکن ئه‌تی آنی‌دا جیبه‌رمه‌دی. —شول تیاترغا موندان صوڭ آیاق باصاسیگز بولماسون— دیدی. کونله‌ر میگا بیك آور ایدی. ئلله‌نیگه کوڭل طاشدی کوزگه یاش طغلدی. مین یرلاشدرغالادم أویده‌ن أویگه، بولمه‌ده‌ن بولمه‌گه یوروب بر اشکه ده قولم بارماینچا کون اوتکه‌ردم.

ایرته‌گیسن ایرته ساعت اونبرله‌ر بولغاندا بزنگ قابقا توبینه بر آط کیلوب طوقتادی. نی کوزم برله کوریم، آربادان تگی یگت کیلوب چقماسونمی!.. ئه‌نی، کیلدی! دیب قچقروب جیبه‌ردم. ئه‌نی اورنندان طوروب: کم کیلدی، دیب ته‌ره‌زه یانینا کیلدی. تگی یگت! دیدم. ئه‌نی: نه‌رسه قچقراسگ، ئلله کشی کورگه‌نگ یوقمی، دیب مینی شلته‌لب آلغاننگ صوگندا، یگتنی جنتکلی باشلادی. اوزی ایندی نی اشله‌رگه دیگه‌ن بر مسئله آلدندا آبدراب قالدی. قونغراو شالطرادی. ئه‌نی ئلله نه‌رسه اویلاب قاتدی . اولبلکه آصراوغا، بار اسمن یوموشن صورا دا آبزی أویده یوق دیب قایتار دیه‌رگه تله‌گه‌ندر. شول آرادا ایکنچی قات قونغراو بولدی. مین نیك کشینی کوتدیره‌سگ دیدمده، تیزله‌ب ایشکنی آچارغا اوزم چغوب کیتدم. ئه‌نی: نفیسه نی اشلیسگ، تیلردگمی ئلله دیب قچقروب قالدی. یوره‌گم لب لب ایتوب چغارغا تله‌گه‌ن کبی بولغانغا، أوی آلدندا بر صولو آلدم دا، اوزمنی طوتوبراق توشوب ایشکنی آچدم. آلدندا بره‌ر آصراو چغونی کوتوب طورغان یگتم آبدراب قالدی. مین ده آنگ آبدراوین بترر اوچون: بویوریگز، بویوریگز، خوش کیلدیگز، دیدم. اول قزاردی، قاوشادی.

مینم قولمنی قصدی. أویگه کردی. ئەنی بو کوتلمەگەن قوناقغا قارشی نیچك قیلنورغانلغن بلمەینچە شەلن یابنوب، بویوریگز قوناق! دیدی. مینم شادلانویم یوزیمە یوغردی بولورغا کیرەك. ئەنی میگا کوزی برله ئلله نەرسەلەر املادی. لکن مین آلارنی آڭلامادم دا، طڭلامادمدا. یگتم: سز تیاترغا بارا آلمادیگز طوتاش! دیدی. مین بر آوزدان: قایا تیاترغا بارغا، ئەلی تگیسینگ گناهلارن‌دا جووب بتروب بولمی. سزنگ برله برگه سویلەشوب اوطرونی، ئەتیگه سویلە-گەنلەر دە، ئەتی قیامت قوباردی دیب، گویا اول قیامت بتکەن کبك سویلەب دە آلدم. ئەنی طاماق قردی، ئلله نەرسەلەر میگا املادی، مین کوله کوله، بالالار کبك یگتکه سویلی بیردم. ئەنی بر اش اشلی آلماغانغا بولورغا کیرەك، قزم صاماوار قویارغا ئەیت دیدی. یگت: رحمت، رحمت، مین کورشوب چغار اوچون گنه کردم، فلان دیسە دە، مین دە آنی چای اچرەسم کیلگەنگە، ایکنچی أویگه چغوب چای اورنی حاضرلەرگە قوشدم. مین کرگەندە ئەنی: سز قایدان کم بولاسز، ئەتیگز ئەنیگز کم، موندا نیك کیلدیگز دیب صوراشوب اوطرا ایدی. یگت دە میگا کوبدەن معلوم اوزینگ دوقتورلغن، حاضر عسکرگه آلنغانغا، عسکر خدمتن دوقتور بولوب ایتوین، مونا بر عسکری هیئت برله حاضر توركستاندان قایتشلی اورنبورغدا ایکی آتناغا طوقتاو-لارن سویلی ایدی. ئەنی یوری میگا کوب سویلەرگه ایرك بیرمەس اوچون کبك سوأل آرتتدان سوأل بیرە بارا، یگتم دە جوابلارنی آغزغاندان آغزا بارا ایدی. مونا صاماوار کردی. چای اورنی حاضر-لەندی. مین چای صالوب یاصارغا اوطردم. ئەنی بر قرارغا کیله آلماغان کبك ئلله نی اویلانا باشلادی. آخردان اول ایکنچی بولەگه چغوب تیلیفون برله ئەتینی چاقردی. بز یگتم برله ایکەولەب، بیك شەبلەب سویلەب اوطرغاندا مینم قولاغیما ئەنینگ آقرنلاب صالماقلاب ئەیتکەن سوزلەری آراسندا، ئەتینگ قچقرغان باقرغان طاوشلاری

ایشتلوب قورقتوب قویا ایدی. مین طاغی قوناغم برله سوزگه چوموب آنی اونوتا ایدم. یوزی کیتەن کبك آق بولوب ئەنی کردی. اورنینا اوطردی. اوزی تیرەن ایتدیروب اوف! دیب صولاب قویدی. آنگ آوزندان چقغان شول قاینار صولش، مینم بوتون شادلغمنی یاندیروب، کویدیروب کیتدی. مینم یورەگیمە قورقو قابندی. یگتم دە ئللە نەرسە سیزندی. ئەنی: قزم ئەتیگە دە چینایاق قوی، اول دا حاضر قایتا دیدی. شول سوزلەر طاغی مجلسکە صووقلق بیردی. یگتم گنە سودالەر یاخشیمی، بو یل یللار نیچك دیب سوزنی دوام ایتدیرگە ماتاشدی. لکن ئلگەری شاقتی آچلوب کیتکەن ئەنی، طاغی طوندی. آنگ طاوشینا طوتیغو قوشلدی، ایرنلەری ایرنوب کنە ئەیلەنە باشلادی. کوزن ایشکدەن آلا آلمادی. مونا أوی آلدندا دوبر شاطر طاوش چقدی. ئەنی قالترانوب کیتدی. مینم بوتون تەنم بویلاب بر صووق یوگردی. یورەگم قاتی تیبە باشلادی. باشی کیسلورگە حکم ایتلگەن کشی کبك، باشیما توشەچەك بلانی قارشی آلور اوچون کبك باشم ئیلدی. یگتم دە قزاردی، بورتندی. یاشن طاشی کبك ئەتی کیلوب کردی. آنگ طاوشینا بارمز سیکروب طوردق. اول ئللەنی آبدراب طورغان کبك بولوب کیتدی. بر کم دە بر سوز دەشمەگەن، دەشە آلماغانغا، اوزون بر پاوزا بولدی. اول پاوزا اول قادار اوزون سیزلدی کە، مین ایندی تمام قارتایدم، چەچلەرم آغاردی دیب حس ایتدم. آیاقلارم در در قالترادی. تشلەرم بر برسینە تیبوب شقلدادی. آخردان ئەتی آقرن‌غنا طاوش برلە: السلام علیکم! دیدی... شول درلدەگەن طاوش برلە ئەیتلگەن سوز، آتا آتا دیب طورغاندا چیندەن تەگەرەگەن یاشین اوطی کبك بزنگ بارمزنی‌دا، اللەغا شکر قالدق دیگەن اویغا کیتردی. قزارغان یگت: وعلیکم السلام دیب کوریشورگە قولن صوزدی. ئەنی: موندا قارت، چینایاغنگ موندا! دیب تورگە اورون کورسەتدی. مین ئەتی عفو قیلدی، یگتنی یاراتدی دیب، کولەچ یوز برلە آنگ

کوزن ازلی باشلادم. کوزله‌رمز اوچراشدی. ئه‌تی میگا: نیگه بیك سویندك؟ بیك زور اش اشله‌دم دیب بلدگمی؟.. دیدی. ئه‌نی: مونا چاینگ قاینار دا اچوب آل! دیب ئه‌تینگ فکرن بوررغا طرشدی. طاغی آور بر طنلق باصدی. یگت: عفو ایته‌سز، مین اورنبورغدان أوتوب باروچی بر مسافر، سزنگ اوغلگز، قزگز برله تیاتردا اتفاقی‌اورنلار‌مز کورشی طوغری کیلدی ده، سویله‌شوب کیتدك. شونگ اوچون سزگه کروب سلام بیروب چغیم دیدم... ئه‌تی طاغی بر سوز ده‌شه آلماینچا قالدی. ئه‌نی: رحمت، رحمت. قوناقغا هر وقت ایشگمز آچق. بزنگ قارت قوناقنی بیك سویه دیدی. شوندان ئه‌نی: قوناق دوقتور ایکه‌ن. مونا ئه‌لی تورکستاندان ئلله نیندی بوتون آورولارنی ترلته طورغان طاش طابقانلار ایکه‌ن. شونی آلوب قایتوب کیله‌لر ایکه‌ن، دیب ئه‌تینی سوزگه قوشارغا تله‌دی. ئه‌تی قابلت ایتوب چاین اچوب طاشلادی. طاغی یاصارغا دیب چینایاغینی شالطراتوب میگا تورتدی. مین بوگلوب چای یاصارغا کرشدم. مورجه اچنده‌ن چغا طورغان طاوش برله‌گنه ئه‌تی: بیك یاخشی، آلای اوقوغان یگت بولغاچ، شولای تیاترلاردا قزلارنی قوتورتوب یوریله‌رمنی؟ خلفه‌لرگز سزگه شونی اویره‌تدیمی؟ دیدی. یگت ئلله نه‌رسه ئه‌یتورگه آوزن آچدی. ئه‌نی آندی اش یوق یت قارت! دیدی. مینم قوللارم قالتراب صاماوار بورنن وقتندا یابارغا اولگره آلماینچا، چینایاقلارمنی طاشدیروب قو-لمنی پشردم. یگت طاغی قزاروب بورتندی. مین اورس آراسندا یاشیم... دیب اوزینگ مسلمان عائله‌سینه کررگه تله‌گه‌نن دلیلله‌ر کیتررگه اولگرمه‌دی، ئه‌تی: یاشا، اورس آراسندا یاشا! اورس آراسندا مارجاسی بتکه‌ندرمنی؟... اورسنگ سبر کیسی بتکه‌ندرمنی... آلای بیك مسلمان بولساك مسلمان قزن یولدان یازدیررغا یوریله‌ردیمنی؟ دیدی. یگت: عفو ایته‌سز دیب طاغی سوزگه کرشه باشلادی. ئه‌تی ایرك بیرمه‌دی، ئلله نیله‌ر سویله‌ب کیتدی. آخردان، ئه‌لی طاغی اویالمی کوبه کوندوز

أویگه کیله یت ، خور لانوب أوله‌رسگ ، دیدی... ئه‌نی : مسلمان کشی ، مسلمان اوینه نیك کیلمه‌سون ، همه‌مز بر آتا آنا بالاسی ییت دیب سوزنی یومشارتماقچی بولدی. ئه‌تی ایندی آقرینا باقرینا باشلادی. یگت برنیچه مرتبه جواب بیررگه ماتاشدی. ئه‌تی آنی طڭلامادی. مین آنی قزغاندم. ئه‌تینگ شولای قیلنویندان خورلاندم... آگارغا یاردمگه کیلور اوچون گنه طاغی برنی یاصیمی دیب صورادم. اول: رحمت ، رحمت دیب باش ایدی. ئه‌تینگ یوزی آغاردی. چیناباغن طوتقان قولی صووقدا طوگغان بالا کبك در در کیلدی. مینم کوزیمه یاش طغلدی. یگت دعاسن قیلوب یوزن سورتدی ده آیاق اوره قالقدی. رحمت ، حرمتگزگه مین سزنی بورچودم ، عفو ایتگز! دیدی. ئه‌تی آبدراب قالدی. اوطور ئه‌لی بره‌دنی اچ! دیدی... یگت : رحمت... مینم سزگه کیلویمده هیچ بر ناچار اوی یامان فکر یوق ایدی... اورس آراسندا یاشارگه مجبور بولغانغا ، اوز طورموشمزنی صاغنودان کیلگه‌ن بر یاشلك کنه ایدی. عفو ایتگز! دیدی ده ایشککه طابا بورولدی. مین اورنمدان طورا آلماینچا قاتوب قالدم ، کوزمز کوزگه اوچراشدی. مین کوزم برله ئلله نه‌رسه‌له‌ر ئه‌یتمه‌کچی بولدم ، بیك کوب عفو اوتنمه‌کچی بولدم. کوزمده‌ن مولدیره‌ب ایکی بورتوك یاش ته‌گه‌ره‌دی. شونی کوروب بولورغا کیره‌ك ، ئه‌تی : بار چق ، اوز بولمه‌گه! دیب قچقردی. مین اورنمدان طورورغا تله‌سه‌م ده ، آیاغمه بیك زور باطمان تیمرله‌ر طاغلغان کبك بر آورلق سیزگه‌نگه ، اورنمدان قیملدانا آلمادم. ایشك آچلدی ، یابلدی ، یگت یوغالدی. مینم کوزمده‌ن یاش آغو طوقتامادی. تور باشندا ئه‌نی طاوشلانوب یغلارغا کرشدی. ئه‌تی قو- تورغان بوری کبك ئلله نیله‌ر سویله‌ب قچقروب باقروب ، ایده‌ن بویی یوروب شلته‌له‌رگه تیرگه‌رگه طوتندی. مینم باشم اوز فکرم برله مشغول بولغانغا ، ئه‌تی‌نگ بر سوزن ده ایشتمه‌دم. قچقرو باقروینا قولاق صالمادم. لکن ئه‌نینی بیك قزغاندم. آندان دا بیته‌ر مسقل

ایتلگەن یگتمنی آیادم. آنگ آلدندا اوزمنی بیك زور عیبلی حسابلاب، اچمەن یاندم کویدم... کون بیك آور أوتدی. برکم برکم برله سویلەشمەدی. مین کیچ برله نمازدان صوك بیك اوزون قرآن اوقوب یاتدم، کوگلم برآز باصلغان کبك بولدی. لکن ایرتەگیسن طاغن بر آور یوك باصدی. شمسی قدالارغا قزلار مجلسینە چاقرو کیلدی. ئەنی بیك جیبەررگە تلەسە دە بارمادم. یومشاروب کیلە طورغان ئەتینگ سوزلەرینە دە جواب دا قایتارمادم. ئللەنیك آنگ یوزن کورەسم سوزن ایشتەسم کیلمی ایدی. تون بویی صاتاشوب یودەب چقدم. یگتمنی ئللەنیچە تورلی توسدە، بر یغلی طورغان ایتدیروب، برکولە طورغان ایتدیروب، بر ئللە نیندی مارجالار برلە بیی طورغان ایتدیروب کوردم.
لکن همەسن دە میگا طابا امطلا، مینی أزلی کبك بر نەرسە کورگەن کبك بولدم. ایرتە برلە چای دە اچمەدم. آش وقتندا آش‌دا آشی آلمادم. ئەتی دە ئەنی دە آشا، آشا دیب قستاسالاردا، موگایوب کیتوب چدی آلماینچا یغلی باشلادم دا آشدان طوروب کیتوب، اوز بولمەمە کروب بیکلەندم دە بیك اوزاق یغلادم، ئەنی کیلوب جواتسادا تأثیر ایتمەدی. مونا بردەن یگتمنی کورەسی کیلو حسی، شول قادار قوتلی کوینچە بیلەدی کە، آگارغا هیچ بر قوت قارشی کیلورلك توگل ایدی... مین آنی کورر اوچون یوللار أزلەرگە طوتندم. تیلیفون برلە سویلەرگە بولدم. نومیرینە بارورغا قدر جیتدم. لکن نە آدریسن بلەم، نە اورامن، نە باشقاسن. مینی ئللە نیندی بر قوت اورامغا طابا تورتە باشلادی. آندا ئللە نیندی مقناطیس طاشی، بیك کوچلی مقناطیس طاشی مینی اوستری باشلادی. مین ئەنیگە باشم بیك آورتا، آط برلە یوروب کریم، دیدم، ئەنی: بار قزم بار. یورت قاراوچی‌دا، صو طاشو-چی‌دا، آط باشندا یوروچی‌دە بولوب طورا طورغان، بر قولی چولاق، آیاغی چاتان ظریف‌نی آط باشینا اوطرتوب چغوب کیتدم. ایگ اول روس نومیرلەری کوبرەك اوراملارغا باردم. کوزم برلە اورامنگ ایکی

یاغن‌دا سوزدم. آندان صوڭ خلق کوب یوری طورغان زور اورامبزغا بورولدم. آندان دا ایکی یاقلاب أزلەب چقدم. آندا دا اوچراتا آلمادم. شول بختسزلگیمه کوینوب، اچم طاغی پوشدی. آدریسینی صوراب آلماویم اوچون طاغن اوزمنی اوزم شلتەلەدم. اوزون اورام بویلاب قایتارغا دیب آطنی بوردم. یراقدا گەزیته صاتوچی یانندا آنگ توسلی بر شەوله کوردم، آطنی قزولاتوب باروب جیتدم. یاقنایغان صاین آگارغا اوخشی ایدی. باروب جیتکەچ، آچق ایتدیروب بورولوب قارا-سام، براورس یگتی گەزیته طوتقان دا اوقوب بارا. شول اورس مالایینا آیاق آراسندا چوالوب یوروی اوچون شول قدر آچویم کیلدی، شونی توشوب بەروب صوغوب یغاسم کیلدی. امیدسزلەندم، کوچسزلەندم. اویلارمنی جییار اوچون قارغالی اوچینا باررغا قوشدم. کوچر مینم قایریزلارمنی طگلی طگلی یودەب بتکەنگه، مغردارغا طوتندی. مین آلای‌دا اوز سوزمنی ایتدم، کیتدم. نی کوزم برله کوریم، بر اورامنگ چاتندا آقرن‌غنا آتلاب یگتم قارشی طابا کیله. یراقدان اوق طانیدم. یوزن قیافتن جنتکلەرگه طوتندم. ئلله نیندی بیك تیرەن اویغا چومغان کبك طویلدی. کم بلسون بلکه مینی اویلی طورغاندر، دیدم. طوغریسینا کیلوب جیتکەچ ده قچقردم. اول آبدراب کیتدی. قاریتام یابق بولغانغا، طاوشنگ قایدان کیلگەنن بلمەینچه تیره یونده أزلەنه باشلادی. مین طاغی کولوب چاقردم. آنگ کوزینه یوزینه ئلله نیقدر عجبکه قالو چقدی. اول نی اشلەرگه بلمەینچه آربا یانندا آبدراب طورغاندا، او-طریگز، برآز یوریك! دیدم. اوطروب کیتدك. مین اوزمنگ مشقتلەرم معنالی چققانغا، طاغی کیفم کیلدی. یگتم آبدراب نی ئەیتورگه بلمە-گەنده، مین سزنی بیك کورەسم کیلدی. لکن معالتأسف نه سزنگ آدریسگزنی بلەم، نه تیلیفونگزنی... مین سزنگ آلدیگزدا بیك زور عیبلی. ئەتینگ آلای قیلنوی اوچون مینی شلتەلەمەگز ایندی، اول بیت ایسکی زمان کشیسی، اوز اولچەوی برله اولچی، سزنی مسقل‌دا ایتدی،

مسخره ده ایتدی، عفو ایتگز دیدم. اول طاغی کوتلمه‌گه‌ن بر نه‌رسه آلدندا باصقان کبك آبدراب کیتدی بولورغا کیره‌ك، میگا جواب بیرمه‌ینچه قالدی. مین مونگ خورلانوی بیك تیره‌ن ایکه‌نن حس ایتوب طاغی: بله‌مسز، بو اش مینم کوگلمده شولقدر آچی یارا آچدی. مینم جانمنی شولقدر اوشتدی. مینم یاش باشیما شولقدر آور بر یوك طاقدی. مین آنی کوته‌ره آلمیم. اول مینی باصا، اول مینم باشمنی کوته‌روب آیغا کونگه قاراویما ایرك بیرمی... سز ایندی بحیل بولگز! مینده‌ن شول آور بختسزلکنی آلگز، عفو ایتگز! دیدم، یالواروب آنگ یوزینه باقدم. آنگ کوزله‌ری زورایغان یوزی قزارغان توسینه ئلله نیقدر کوچله‌نو چققان ایدی. مین شونی کوروب قورقدم دا، آبدرادم دا، قالتراب دا کیتدم. اول برده‌ن بر سوز ئه‌یتمه‌ینچه قالتراغان درلده‌گه‌ن قوللاری برله مینم قولمنی آلدی‌دا آوزینا کیتروب أوبدی. شونی جیبه‌رگه تله‌مه‌گه‌ن کبك طاغی بر أوبدی، طاغی بر أوبدی. شول أوبوله‌رده‌ن مینم طامریما ئلله نیندی طنچلاندیرا طورغان یلی یومشاق بر آغم آقغانغا، مین قولمنی دا آلا آلمادم، قارشی بر سوز ده ئه‌یته آلمادم. مونا مین قولیما ایکی بورتوك یلی یاش طامغانتی حس ایتدم، کوگلم ئلله نی اشله‌ب کیتدی. مین قالتراندم. یگتم شونی سیزوبمی اویالوبمی قولمنی جیبه‌ردی. کوزله‌رمز کوزگه اوچراشدی. یگتنگ کرفکله‌ری کیبمه‌گه‌ن، کوزلك آراسندا ئلله نه‌رسه نوری محبتمی، بختمی قویلا کبك طویلدی.

—بو مسئله‌ده بیت عفونی سز توگل، مین صورارغا تیش. مین بیت ته‌ملی طوره‌شگزغا طویاسچا کروب طنچلقنی بوزدم. مین بیت سزنگ برله آتاگز آراسندا آگلاشلماو آچلوغا سبب بولدم. سز مینی عفو ایتگز!— دیدی. شول سوزله‌رمی، شولارنگ ئه‌یتلویمی، شونداغی سوزله‌رنگ اچ کوگلده‌ن چغویمی، مینی طنچلاندیروب جیبه‌ر-دی. مین: دیمه‌ك بتدی، سز اویکه‌له‌میسز! دیدم. یگتم: بتدی، اول سوز

بتدی، سزگه اوپکه‌له‌مه‌دم ده، اوپکه‌له‌رگه حقم‌دا یوق. لکن مونا طوتاش، بو بزنگ اوچراشولار، مینم آلدمدا یاگی بر نه‌رسه آچدی. مین سزنگ بیك تیره‌ن کوگللی ایکه‌نلگیگزنی کوردم. شول الوغلق مینم اختیارلی اختیارسز باشمنی ئیدردی. حاضر میگا سزده‌ن آیریلوب کیتو بیك آور بولاچاق. یراقداغنا بولسادا، سزنگ بارلغگزنی حس ایتمه‌و، میگا بیك زور محروملق بولاچاق، دیدی. مین هر نه‌رسه‌نی اونوتوب، سز کیته‌سزمه‌نی دیدم. اول دا قسقاغنا ایتوب: ئیبو دیدی. مین: بوتونله‌یمی، هیچ بر قایتماسقاه‌ی، دیب صورادم... اول جواب بیرمه‌دی. مین آبدراب قالدم، مینده برده‌ن بالالار کبك، مین ده ایارام دیب یغلیسم کیلو، یالیناسم کیلو اویاندی. ایکنچیده‌ن اوزمنگ قزلغمنی حس ایتوب اوزمنی طوتو فکری آلغا کیلدی...— قایچان صوك؟— دیدم... ایرته‌گه! دیدی... طاغی طنلق باصدی. نیك صوك بیك تیز؟.. دیدم. شولای بولدی، بزنگ قامیسسیه ایرته‌گه کیته‌رگه قرار یاصادی. مین بوگون سزنی کوره آلمامی دیب کون بویی یوده‌ب چقدم. برنیچه مرتبه تیلیفونگزنی قاقدم. کیتتنی کیتره‌له‌رده بیره‌له‌ر. یورتگز تیره‌سنده‌ن ده ئه‌یله‌ندم. تورلی حیله‌له‌رگه صابماقچی بولدم. آخرندا طاغن قگفراو بیروب اویگزگه قدر کیلورگه ده اویلادم. سزنی آور حالگه قویو فکری طوتوب قالدی. سزنی کورمه‌ینچه، کورشمه‌ینچه کیتسه‌م، مین اوزمنی بیك زور بختسزله‌رده‌ن صانایاچاق ایدم، دیدی. مین ده نیچك کوررگه تله‌وله‌رمنی، ایکی ساعتده‌ن بیرلی شهر قدیروب یورویمنی سویله‌دم. بو سویله‌وله‌ر بزنگ آرادا قالغان صوگغی بر په‌رده‌نی ده آلدی. یاتلقنی بتردی. بزنی تماماً اوزله‌شدردی. بز طاغی سوزگه باطدق. مونا چولاق چاتان: ایندی میگا صوغا بارورغا کیره‌ك، قایتمازمی؟ دیدی... بو سوز برده‌ن میگا باشیما آور نه‌رسه برله صوقغان کبك بولدی. مینی اویاتوب جیبه‌ردی، یورتمزنی، ئه‌تینی ئه‌نینی کوز آلدیما کینروب باصدردی. شونگ یاتندا قچقرنوب کیتوب بارا طورغان

پویزدا یگتمنی کیتروب قویدی. مین آبدراب کیتدم. یگت ده آغاردی. اول کوچله‌نوب: بزنگ شول مناسبتمز شولای اوزوله‌می ایندی... شوندا طنش قویلامی؟ دیدی. مین چولاقنگ صوغا باراسی کیلوی اوچون، شول طاتلی مینوتلارنگ بتوینه خورلانم. مسقللاندم... یوق! دیدم... لکن چولاقنگ آرتندان ئه‌تینگ شه‌وله‌سی، ئلله نیقادار عیبتچی خاتونلارنگ صنلاری کیلوب باصقانغا آبدراب قالدم، ایکیله‌نگه‌ن کبك بولدم. شونی باصار اوچون طاغی بر مرتبه تیره‌ن ایتدیروب یوق! دیدم. اول طاغی مینم قولمنی قصدی. بر سوز ده ئه‌یتمه‌ینچه کوزده‌ن کوزگه وعده‌له‌شدك. ایرنله‌رمز ایرنگه تیدی... یگت: مینم ایکی-اوچ آیدان صوڭ خدمتم تمام بولا، قولیما کاغدمنی آلغاچدا، مینم برنچی اشم موندا چابوب کیلو بولاچاق. سزنی حاضرگی کبك طابویما اوشا-نوب کیتەم، دیدی. اوشان، اوشان! دیدم. خطلار اوچون آدریسله‌ر آلشوب، اوزون کونله‌ر کورشمه‌سه‌ك ده وعده‌له‌رنی برکدیروب آیر-لشدق. یگتم چولاقغا برته‌نکه‌لك کوموش طوتدرغانغا، آنگ دا مغر-داوی بتدی.

اویما باطوب اویگه طابا بورولدم. ئلله نیندی سوزنی اونوتدم کبك، ئلله نیندی بر حرکتنی یاصاب بتره‌دم کبك، کوگلمنگ بر قرین ئلله‌نی قتقلی باشلادی. آخردان نیك یادکار اوچون بر نه‌رسه‌سن آلمادم، دیگه‌ن اویغا کیلدم. آنگ آرتندان نیك اوزینه بر صاغنماقلق بیرمه‌دم دیگه‌ن فکرده چوالا باشلادم. شول اویلار طاغی ئلله نیقدر اویلار اویاتقانغا، ایرته‌گه پویزدغا مطلقا توشه‌رگه دیب و شوندا بر بوله‌ك چغارورغا دیب قرار یاصادم. برده‌ن کوگلیمه بر فکر قلت ایتوب توشدی. چاتانغا آشچی صاحبه‌گه طوقتا دیدم. چولاغم مغرداب طوقتا-دی اوط کبك سیکروب توشوب صاحبه ئه‌یگه کردم: —طوز توبه‌ده بر فقیر قه‌ورده‌شمز کیه‌وگه چغا، شوگارغا چه‌کچه‌ك بوله‌ك جیبه‌رمه‌کچی

بولام. ايرته گه كيتوچى بار، اوزمزده پشروب طورا آلميز، شونى ايرته گه ساعت آلتيدا تماماً اولگرتوب بيره آلامسگ ئه بى! — ديمم. پويزد ساعت ٧ده اون بيشده كيته ايدى. ئه بيم: حاضر بيت يومورقاسى بهالى، مايى قيبات، بالى‌دا ايس كيتكچ، اوطن‌دا كوب كيته، ديب بيك كوب سويله‌دى. كوبمى كيره‌ك؟ صوك ديگه‌چ، صفرنى ئه يتمه‌ينچه طاغى ئلله نيله‌ر سويله‌ب كيتدى. مين يه‌نچكنى آچدم‌دا بريگرمى بيشلكنى بيردم. ئه بى آقچالارنى كوروب بولورغا كيره‌ك: — طاغى بره‌ر يوقمى؟ — ديدى. طاغى بر اونلقنى تورتوب وعده‌سن نغتوب، چغوب طاتلى اويلار برله اويگه طابا كيتدم. قابقادان كرو برله مين آور حس برله باشمنى صووق صو قويغان كبك درلده‌ب كيتدم. باياغى شادلغم كيفم برده‌ن يوغالدى. تون بويى يوقلى آلمادم. ايرته گيسن ئلله نيندى كيف برله كيفسزلكده‌ن مركب بر حس آستندا قالغانغا، ئه نى ده شونى كوروب برآز آبدرادى. ئلله قزم بره‌ر نه‌رسه بارمى؟ ديب صورادى‌دا... تگى اويده چولاقدان دا ئلله نيله‌ر صوراب ماطاشدى. وقتى جيته باشلاغاچ، ئه نيده‌ن طاغى يوروب كرگه صورادم. بار ايندى، بره‌ر نه‌رسه اشله‌ب يورومى طورغانسگدر بيت ديدى... ره‌تله‌ب جواب‌دا بيرمه‌ينچه، ئه تى مه كه‌رجه‌ده‌ن بوله‌ك ايتوب آلوب قايتقان يوزكمنى كيدم ده، صاحبه ئه بيگه طابا كيتدم. قاق توش ايس كيتكچ اوگشلى چققان ايدى. قامرى كيلشكه‌ن، ماى سگدرمه گه‌ن، بالى قارالماغان ايدى. آنگ اوستينه ئه بييم ايكى ياغينا دا تورلى قانفيتلاردان «نفيسه» ديب يازغان‌دا ايدى. بيك كيفله‌نوب توروب آلوب واقزالغا چابدرتدم. پويز ده كيته‌رگه چيرك ساعت كنه قالغان ايدى. طانش-بلش اوچرار فلان ديب اويلامايناچادا پلاتفورماغا چقدم‌دا، ايكنچى برنچى قلاصلارنگ ته‌ره‌زه‌له‌رنده‌ن كوزمنى يوروتوب ئزلى باشلادم. مونا آچق بر ته‌ره‌زه آلدندا يگتم آق صاقاللى بر اورس برله باصقانلاردا سويله‌شوب طورالار. مينى كورگه‌چ آبديراب كيتدى قزاردى. قارت اورس كولوب ئلله نه‌رسه‌له‌ر ئه‌يتدى. بو ميگا

قارشی چقدی. قاریدوردا اوچراشوب سویلەشە باشلادق. لکن بیك کوب کشی یوری باشلاغاچ، اول مینی قویەلەرینە آلوب کردی. قارت اورسقا باشمنی أیدم. قولمداغی چەکچەکنی اوستەل اوستینە قویوب، سزگە یول بولەگی دیدم. آندان تیز-تیز ایتوب ایمەن بارماغمداغی آلماس قاشلی یوزکمنی صووروب آلدمدا، صاغنمالق بولسون بردە بارماغمدان توشرمە دیب قولینا صوزدم. یگتم طاغی آبدیرادی، قارت اورسدان دا اویالدیمی، قزاردی، ئەلی بر بارماغینا، ئەلی بر بارما-غینا کیمەکچی بولوب قارادی، برسینە دە صیمادی. مین قولن آلدمدا جەنچە بارماغینا کیدردم. اورسدا مین دە کولشدك. شوندان صوك طاغی تگی وعدەلەرنی برنیچە مرتبە ایشتکەنگ صوگندا مین کیتەرگە قالقدم. بر نەرسە اونوتقان کبی اویلاندم. نەرسە طاغی ئللە برەر سوز بارمی دیدی. میگا صاغنمالق برەر نەرسەگنی قالدر دیدم. اول: مین اوچراشونی هیچ اویلی آلماغان ایدم، بر نەرسە حاضرلەمەدم دیدی. کوزم اوستەل اوستندە یاتا طورغان برکتابکە توشدی. بو سینکیمی؟ دیدم. مینکی دیب تورگینفنگ «برنچی محبت» دیگەن حکایەسن صوزدی. تگی بابایغا باش ئیوب طاغی کورشوب آطیما اوطروب أویگە طابا چابدم. ئەتیدەن بیش کنە مینوت ئلك أویگە قایتوب اولگردم.

ئەنی ئللە نەرسە سیزنگەن کبك بولدی. مین خیال دنیاسندا گیزە باشلادم. مونا ئەتی طاغی طورسایدی. ئەتیگە ئللە کملەر ئللە نیلەر کیلوب سویلەدی. مین امید برلە امیدسزلك آراسندا یاشی باشلادم. یولدان مەسکەودەن خطلار آلغاچ، طاغی طنچلانوب کوتە باشلادم. تیاترغا، ادبیات کیچەسینە ئەتی جیبەرمەگەنگە، قزلار مجلسینە اوزم باررغا تلەمەگەنگە، مین بوتونلەی أویدەن چقماس بولدم. هر مجلسدەن، تیاتردان قالمی طورغان بر قزنگ بولای یابلوی بیك کوب عیبتکە سبب بولدی. واقزالدا، تیاترداغی اوچراشولار، طاغی ئللەنیچە تورلی

ایتدیروب سویله‌ندی، آخردان «نفیسه بر اورس یگتینه عاشق بولغان ایکه‌ن»دیگه‌ن بر عیبت بوتون شهرنگ آوزندا تسبیح کبک یوری باشلادی. شولار ئه‌تینی بیك خورلاندردی، ئه‌نینی ده بیك قایغرتدی. آلار، قزمزغا اورون چقمی قالا ایندی دیب تون بویی قایغرشوب سویله‌شوب یاتا طورغان بولدیلار. مونا شول آرادا بولمادی، اورسقی شهرنده‌ن میگا جاوچی کیلدی. ئه‌تیلەر ئه‌نیله‌ر بیك سویوندیله‌ر تمام بیرر گه وعده‌له‌شورگه حاضرله‌ندیله‌ر. مین بوتون کوچم برله قارشی کیلورگه طوتندم. مین کیه‌وگه چقمیم دیدم، آوروغا باشمنی صالدم، یغلادم، التفات ایتکه‌ن بولمادی. آخردان ئه‌تیگه یگت برله بولغان صوگغی واقعه‌لەرنی تماماً آگلاتدم. باشقا برکمگه ده چقمیم دیدم. ئه‌نی مینم یاقلی کبك بولسادا، کوچسز بولغانغا، بر اش اشله‌وینه اوشانا آلمادم. یگتیمه خط اوستینه خط یازدم. اشلەر بیك مشکل بولا باشلاسا، تیلیغرام بیررمن، کیلورگه حاضر طور دیدم.

مونا برکوتنی ئه‌تی: کیله‌سی دوشنبه‌گه مجلسکه آش‌ـصو حاضرـله‌گز، قولاق سوینچی مجلسی. مین کیتده‌ن أونده‌و چغارتورمن، دیدی. مین آب آق بولدم. قالطرادم، درلده‌دم... ئله‌نی ئه‌یته‌سم کیلدی آوزمنی آچا آلمادم. آخردان تگی یگتمنی، آگارغا بیرگه‌ن وعده‌منی خاطرله‌دم ده، ئه‌تیگه طوب طوغری ایتدیروب: مین بارمیم ئه‌تی.... تله‌سه‌گز نیشله‌گز! بارمیم، دیدم ده بولمه‌مه چابوب چغوب کیتدم. یابلوب بیك اوزاق یغلادم. ئه‌نینگ سوزینه ده، جوواتوینا دا، تیرگه‌وینه ده قارامایـنچا، چغوب کیتوب پوچتاغا باروب اوزون ایتدیروب تیلیغرام بیردم. باشم چوالغان بولغانغا، ئلله‌نیله‌ر یازوب بتردم. شوندان تگنده‌ن جواب کوته باشلادم. خطدا خبرده یوق. بیك بورچلدم. عسکر خدمتی طولار اوچون ئه‌لی طاغی آیدان آرتق وقت قالغانغا، کیله آلوینا بیك شبهه‌له‌ندم. مونا کوته کوته کوت بولوب امیدسزله‌نرگه جیتکه‌نده، بر جمعه کوتنی اوزمنی ئلله نیچك جیگلچه حس ایتدم. کوگللی توشله‌ر

کوروب اویاندم. یرلاب کویلەب بولمەدەن بولمەگە یوری باشلادم. شونی کوروب ئەنی دە کیفلەندی. آخرسی مینم کوگلمدە اوزگەرو بولدی دیب اویلاغاندر، میگا اول: هر وقت شولای بولا، یازغاندان اوزوب بولمی، آتا-آنانگ دعاسینی آلساڭ بیك هیبت طورورسگ فلان دیب سویلەدی. لکن مین آنی ایشتمەدمدە، طگلامادمدا. مونا جمعە جیتدی، ئەتی جمعەگە کیتدی، ئەنی طهارتن آلوب اوز بولمەسندە أویلە نمازینا اوطردی. بردەن تیلیفون. باردم، طگلیم! دیم. نفیسە سینمی دی، یگتم آچق طاوش برلە، مین: سینمی قایچان کیلدڭ؟ بوگون ساعت ۱۰ دا مونا تیلیفون ایتەر اوچون جمعە باشلانغانتی کوتدم، دیدی. مین بر مینوتدا بوتون واقعەنی سویلەب طاشلادم. ساعت دورتدە شهرەزنگ بر اورس کیبتندە اوچراشورغا سوز آلدم. آگینچا قارت حضرتکە باروب مسئلەنی آگلاتوب آنی جاوچی ایتوب جیبەرونگ کیرەکلگن بلگرتدم. سوز آراسندا نیچك جیبەردیلەر صوڭ، ئەلیعسکر خدمتگ بتمەگەندر بیت دیب صورادم. سینگ چەکچەڭ آرقاسندا، اول قارت مینم باشلغم پروفەسور ایدی. چەکچەکنی بیك یاراتدی؛ سیگا دا چەکچەڭ دیب آط قوشدی. تیلیغرامگ کیلگەچ طوتدمدا اوزینە باردم. مسئلەنی سویلەدم. اورنبورغ غا قوماندیروفقا بیردی دە جیبەردی، دیدی. تگی اوینگ ایشگی آچلا باشلاغاچ تیلیفونی کیسدڭ. مین بیك هیبتلەب طهارت آلوب، زور براخلاص برلە نماز اوقورغا کرشدم. یگتمنی کیتروب جیتکروی اوچون، میگا یاردمی اوچون الله غا شکرانەم شول قادار زور ایدی،مین نمازم بتکەچدە، نمازلقدان طورا آلمادم. قرآن اوقورغا طوتوندم. اوقودم، اوقودم طاغی آز بولغان کبی بولدی، طاغی اوقودم. ئەتی قایتدی، صاماوار کردی، آش باشلاندی. مین همان قرآندان آیرلا آلمادم. ئەنی برنیچە مرتبە کیلوب کیتدی، اول دا مینی بولەرگە بازنمادی. دعامنی قیلوب تمام طنچلانوب چەیگە چقدم. ئەتی دە ئەنی دە مینی اورسقیغا بارو فکرینە ایەلەشە

دیب اویلاغانغا ، یگتنگ کیلویندەن خبرلەری بولماغانغا ، بیك یوەشاق معاملەدە بولندیلار. ئەتی : مونا کیرەگیگز فلانگز بولسا کیتکە چغگز ، یاگی مالالار کیلدی ، صایلاب آلورسز دیدی. ئەنی چغاربزدا شول دیب قویدی. مین سبق آبزتای برلە کورشوب کیلەسم کیلە ایدی دیدم. ئەنیدە ئەتیدە بار ، بار آط جیکدردە بار دیدیلەر. ئەنی طاغی اوزنە برەر کولمەکلك آلوب بار دیب قویدی. مین ساعت دورتلەرگە قادار آلای ایتوب بولای ایتوب وقتنی صوزدم. دورتدە طوغری اوق تگی کیتکە باروب کردم. یگتم پوچماقدا ئللەنیندی یاولقلار صایلاب طورا ایدی. مینی کورو برلە قارشی کیلدی. مین آزغنا قوچاغینا آطلمادم. تیزگنە آلغان نەرسەلەرینی آلوب ، آطقا اوطروب چغوب کیتدك. زیارت یانینا باروب بیك اوزاق سویلەشدك سوزنی برکتدك. اول حضرتکە بارغان مسئلەنی آگلاتقان. حضرتدە بوگون یەستودەن صوك جاوچی بولوب کیلورگە وعدە بیرگەن. مین دە اوزیمنگ سبق آبزتام ، حضرتنگ طول قزینا باروب سویلەیەچەگمنی بلگرتوب تورلی احتمالگە قارشی تورلی وعدەلەر یاصاشوب آیریلشدق. سبق آبزتاما طوب طوغری کیتدم ، بولەگمنی بیردم. دعاسینی اوتندم. اوزم ئللەنیك موگایوب کیتدم دە یغلاب جیبەردم. آبزتای : جاوچی کیلگەن دیب ئەیتەلەر ، الله خیرلیسن طوغری کیترسون ، اورسقی شهری بیك ماطور فلان دیب مینی جواتدی. مین آچەدا مسئلەنی سویلەب بیردم. سبق آبزتای آبدیراب قالدی. یگتمنگ بوندا کیلوین قارت حضرت برلە بوگون بیك اوزاق سویلەشوب ، آنگ جاوچی بولوب بارونا وعدە آلوین آگلاتدم.... آگاردان‌دا : یاردەمدە بولونگز ایندی ، دیدم.. سبق آبزتای ایذگی اشکە بز هر وقت یاردەمدە ، مین بیت ئەنیگدەن باشقانی کورە آلمیم دیدی. مین حضرتکە سویلەرگە اوتنوب کیتدم.

مین قایتقاندا اویدە بردە یاگالق یوق کبك ایدی. کیچکە طاباغنا ئەتی : یەسیعدەن صوك حضرت کیلەم دیگەن ، پلاو صالوب چای حاضرلەب

كوتكز ديب تيليفون ايتدى. مين كوتەرگە طوتتدم. وقت جيتدى، حضرت كيلدى، چاى بيرلدى. حضرتنگ بريوموش برله كيلوى بيلگلى بولغانغا، ئەنىدە نەرسە سويلەگەنن ايشتور اوچون، مين دە ئەتينگ نى جوابلار بيروب، اشلەر نيگە باراچاقلغن كورر اوچون، بولمە ايشگى يانينا كيلوب اوطردق. برەر چيناياق چەيدەن صوڭ حضرت سوزگە كرشدى. ميگا معلوم سوزلەرنى سويلەب ئەتيدەن جواب كوتدى. بونى ايشتكەچ ئەنى اوف ديب صولاب قويدى. ميگا كوزين تيرەن ايتديروب باطردى. ئەتى ياشين صوققان كبك بر سوز دەشە آلماينچا آبدراب جوابسز قالدى. حضرت يگتنى سويلەب كيتوب، اورس آراسندا طورا طورغان كشى، اوزين اوزى صاقلاب، مسلمان عائلەسينا قاتشورغا تلەوى اوچون مين تحسين اوقودم، نيشلەر ايدك، بر مارجا طوتوب، حضرت نكاح اوقو ديب كيلسە، يا ايسە نكاحسز نيسز بالالار آتاسى بولوب اورس كوبەيتسە. مين بو يگتنى بيك ياراتدم ديدى. ئەتى: حضرت سز دە شوندى سوزلەر سويلەگەچ، بزگە نادان كشيلەرگە نى قالا ايندى، ديب حضرت برله مناظرەغا كرشدى. آخردان بزنگ ايندى حضرت اورسقىلەر برله يارتى وعدەمز بار رحمت، سزگە! لكن حضرت سز شوندى يارتى اورسلار آرتندان الوغ باشگزنى كچى ايتوب يورو كيرەكمەس ايدى ديدى. حضرت: بز پيغمبر عليه‌السلامنگ وارثلەرى. كم بزگە دين اشندە محتاج همەسينە ياردمگە جيتشو دينى وظيفەبز ديب طاغى جواب بيردى. ئەتى طاغى ئللەنيلەر ئەيتكەلەگەنگە حضرت قزوب كيتوب آحمق ديب ئەتينى تيرگەبدە طاشلادى. طاغى يومشارديلار، طاغى سويلەشديلەر. ئەتى طاغى كيسوب يوق ديب جواب بيردى. حضرت جماعتگ برله سويلەشوب قارارغا كيرەك، قزگنگ حالن دە بلورگە كيرەك ديسە دە، ئەتى همان اوز سوزندە طوردى. چغوب كيتكەندە حضرت: خطا ايتەسگ، خطا ايتەسگ، اوز سوزلك گنە ايتەسگ اويلاش، مين ئەلى طاغى كيلورمن ديدى. ئەتينگ الوغ

باشگزنی کچی ایتوب یورمه‌گز حضرت دیگه‌ن سوزینه قارشی اول: باشمز شول شولای وقتدا کچی ایته بلگه‌نگه‌کوره اول الوغ بولغان، ایدگی اشنی بولای کیسه‌رگه یارامی، جماعتنگ عائله‌ك برله کیگه‌شله‌ش ایرته‌گه کیلورمن دیدی... حضرت کیتکه‌چ ئه‌تی طاغی دو کیلدی، ئه‌نی طاغی یغلادی. لکن مین یارتی اش بتدی کبك حس ایتوب هیچ بر بورچلمادم. ایرته برله ساعت اونلاردا طاغی حضرت کیلدی. بو یولی حضرت آچقدان آچق مینم حقدا، مینم راضیلغم حقندا سویله‌ب، اشنی ماطور ایته‌رگه کیره‌ك، یگت بیك هیبت. سزگه نه‌رسه‌گه دولت کیره‌ك، الله بختله‌رن بیرسن، فلان دیب بیك کوب اوگتله‌دی. ئه‌تی همان سوزنده بولدی. اویله‌ده‌ن صوك آش وقتدا سبق آبزتای کیلدی. ئه‌نی آشاسندان ئه‌تیگه بیك کوب سوز سویله‌دی. ئه‌نی راضی بولسادا، ئه‌تی تیسکه‌ریلگنده‌ن قایتمادی. مین سبق آبزتاینی اوزاتو صلتاوی برله چغوب، یگتم یانینا کیتدم. اول تمام قوورلغان، په‌ژیگه‌ن ایدی. حضرت‌نگ سویله‌گه‌نله‌رنده‌ن، ئه‌تینگ قیلنولارن بلوب امیدسزله‌نگه‌ن آبدراغان ایدی. مین آگارغا: مین آقتغینا قادار بارام، بولماسا سینگ برله کیته‌م ده، اوفاغا بارورمزدا، آندا صابرانیادا مفتی حضرتده‌ن نکاح اوقوتورمز دیدم. اول مینم قولمنی طاغی بیك قاتی قصدی، آنگ یوزی آچلدی. کوگلی کوته‌رلدی. تورلی پلانلار اویلاب بز طاغی یوروب کیتدك. سویلی، سویلی وقت اوزایوب کیتکه‌نگه، کیچ بولدی. مین اویگه قایتودان طاغی ئه‌تینگ آقرو باقروین ایشتوده‌ن قورقدم. شول مسئله‌نگ أت اچه‌گی کبك صوزولوب کیتوینه اچم پوشدی. ئه‌یده حضرتله‌رگه باریقدا، نکاح اوقورغا صوریق دیدم. اول کوزین طوتروب اوشانماغان کبك شوگارغا قادار بارامسگ دیدی. نیك بارمیم، ئه‌یده! دیدم. اول: شونگ آخرلارن بله‌مسگ، ئه‌تیگ ئه‌نیگ‌نگ نی قادار رنجوله‌رن کوره‌چه‌کسگ؟ دیدی. میگا شول سوزله‌ر اول وقت ئلله‌نیگه هیچ تأثیر ایتمه‌دی. همه‌سینه راضی دیدم ده آطنی حضرتله‌رگه بورورغا

قوشدم. حضرت بزنی ایکیمزنی برگه کورگەچ بر آز اوگغایسزلا-
نوب: نی یوموش صوك! دیدی. یگتم: حضرت بز سزدەن نکاح اوقوتورغا
دیب کیلگەن ایدك. اوزگز بلەسز احوالنی دیدی. حضرت: آشیغا
توشەسز، آشیغا توشەسز، یاشلەر شول، یاشلەر دیدی...... طاغی بزنی
آیرلوب قایتوب کیتەرگه دیملەدی. اوزی ایرتەگه طاغی ئەتی برله
سویلەشورگه وعده بیردی. بز ایکیمز ده بیك قاتی طورغاچ، مین
مونا نمازغا باروب کیلیم، آندان صوك قاراربز دیدی. بزگه صاماوار
قویوب چەی حاضرلەدیلەر، اوزاق اوتمەدی ئەنی کیلوب جیتدی.
مینی قایتورغا چاقردی، یغلادی، یالوادری، قایتمیم دیدم. حضرت
برله برگه یەستودەن صوك ئەتی کردی. اول مینی قارغادی، یگتمنی
تیرگەدی، حضرت برله مناظرەغا کرشدی. مینی کوچلەب آلوب کیتمەکچی
بولدی. مین قایتمادم. حضرت: بولای بولمی، ئەیدەگز بارمزدا باروب
أویگزدە ایجاب قبول ایتیك دیدی. ئەتی همان راضی بولمادی. مین
آیرتای آشاسندان حضرتدەن نکاح اوقوین اوتندم. بولماسا بز باریر
اوفاغا باروب دا اوقوتاچاقمز دیدم. بو اش ئەتینی تمام تیلرتدی،
ئەنینی ده شاشردی: سین نی اشلیسگ، سین بیت یوزمزگه قارا یاغاسگ
فلان دیب شلتەلەرگه طوتندی. آخردان ئەتی: یاری ئەیدە قایتسن،
ایرتەگه قارارمز فلان دیدی. مین: مونا شوندا نکاح اوقولماینچا بو
اویدەن چقمیم دیدم. حضرت آبدرادی. ئەتیگه طاغی نصیحت ایتوب
قارادی. آخردان بز شریعت کشیسی، بز دینگ حکمینه قارشی کیله
آلمیمز. قز یگت ایکیسی ده شونی تلەگەچ، نکاح اوقیمز دیدی. ئەتی
همان مین راضی توگل دیدی ده، طوردی. حضرت چالماسن کیدی.
میتریکەسن آلدی: مدرسەدەن ایکی خلفەنی چاقرتدی. شولار آلدندا
طاغی بر مرتبه ئەتیگه ئەیتدی، طاغی ئەتی یوق دیدی. ئەنی قچقروب
یغلارغا طوتندی. حضرت قچقروب، بزنگ ایکیمزنگ ده راضیلغمزنی
صوراب، میندەن اوچ مرتبه راضیمن دیب اوز آوزمدان ئەیتدیروب،

قچقروب نکاح اوقودی. شوندان صوڭ ئەتیگە قاراب: ایندی ئیشلیسز بولار حاضر ایرلی خاتونلی بولدی، لکن همان سزنگ بالاگز، تیسکەریلەنمەگز! دیدی. ئەتی بر سوز اوندەشمەدی، ئەنی همان یغلادی. بارمز اورامغا چقدق، ئەتی برلە ئەنی آلدان کیتدیلەر. بز ایکەولەب آرتلاردان کیتدك. قابقا تویینە باروب جیتکەچ نیکدر طوقتادیلار. مینم کوگلم یومشاردی باردمدا، ئەنیگە بجیل بول ئەنی دیب موینیا صارلدم، یغلی باشلادم. آندان ئەتینی قوچاقلادم. اوچمز دە یغلاشورغا طوتندق. یگتم تیك قاطوب قالدی. قابقا آچلدی. ئەتی برلە ئەنی کردی. مین باصوب قالدم. ئەتی: ئەیدەگز، ئەیدە نفیسە! دیدی. مین یالغز کرە آلمیم، کرمیم دیدم. ایکیگز دە کرگز دیدی. کردك. برەر آطنادان صوڭ مجلس یاصاب طوی ایتدیلەر، لکن طویمز زور بولمادی. برآطنادان مین کیەوم برلە مەسکەوگە کیتدم. مونا شوندان بیرلی برگە یاشیمز. اللهغا شکر بوکونگە قادار آرامزغا برکر توشکەنی یوق دیدی دە طوقتادی. اوز بختندەن اوزی شادلانغان کبك آنگ یوزینە طاغی یلمایو یوگردی. اول تەملی ایتدیروب صولاب قویدی.

گلثوم: سز بیگرەك بختلی بولغانسز ایکەن... لکن شول قادار ایتدیروب نق طوتورغا سزگە کم عقل بیردی، دیدی. نفیسە: برکمدەن برکیگەش صورامادم. برکم بر نی اویرەتمەدی. اویلاب دا طورمادم. کوگلم نی قوشدی، شونی اشلەدم، شول باروبدا چقدی دیدی. یاگی خاتون طاغی قزیقوب قاراب طورغاتنگ صوگندا: بو صوڭ سزنگ برنچی سویوگز ایدیمی، دیدی. نفیسە: برنچی هم صوگنچی سویویم... بزنگ ئەلی سویشویمز بتکەنی یوق. مین ئەلی مونا ایریمە بارام، تگی کونگی حضرتلەرگە بارغانداغی حس برلە، کوگل تلەگی برلە بارام... دیدی. طاغی کولمسرەب اویغا باتدی. آنگ کوزنی آلدندا طاغی کوریشو منظرەسی اوسدی کورەسگ، اول طاغی اچندەن کولدی.

گلثوم: ایر گز صوك قایدا قایا باراسز؟ دیدی. نفیسه: مینم ایرم مه‌سکه‌وده اوبکه آورووی دوقتوری. اوتکه‌ن یلنی بیك کوب اشله‌ب، پریوات دوتسینتلقغا امتحان طوتدی. لکن مسلمان بولغانغا، مینیستر تصدیق ایتمه‌دی. شوگارغا شاقتی بورچلدی. ایده‌شله‌ری آراسندا تاتار دیب کیمستوگه ده خورلاندی. بو اورس خدمتنگ قدرین باریبر بلمی، بالا-چاغا دا أوسه، اروس آراسندا یه‌شه‌وده‌ن معنا چقماس دیب یا قازان یا آسترخان‌غا اورنلاشور اوچون أزله‌نورگه بلشورگه دیب چغوب کیتدی. یوری طورغاچ، ره‌تلی اورن اوچرااغاچ، مه‌سکه‌وده اوك قالورغا قرار ایتکه‌ن. بزنکینگ مه‌سکه‌وده قدری بیك زور. اول «جمعیت خیریه» رئیسی، مکتب قومیته‌سینگ باشی، آندان باشقا مه‌سکه‌وده بر اش ده اشله‌نلمی. بوتون کیگه‌ش بزده، بوتون آورولار بزده، بالالارغا اوز خلقمز آراسندا طورورغا اوگغای بولسون دیب، بر زور مسلمان آولی یانندا کچکنه‌گنه یرلی صولی، باقچالی بر اوطار صاتوب آلغان. مونا حاضر برنچی مرتبه شونی کورورگه بارامز. کیله‌سی یلدان نصیب بولسا، آط، صییر آلوب، بوتون جه‌ینی شوندا اوتکه‌ره‌چه‌کمز. بالا-چاغا نینندی تیره یونده اوسسه، شونگ عادتن آلا.. بز طورا طورغان یرده همان اورسلارغا ایدی. مونا ایندی نصیب بولسا، اوز ایلمزده یاشلکله‌رن اوتکه‌ره‌چه‌کله‌ر، دیدی ده طوقتادی.

***

گلثوم‌نگ کوگلنده‌ن اوزینگ بالالاری کیچدی. بو بختلی کشیله‌رنگ بالالاری حقندا شولای اویلاولاری عجب کبك طویلدی. مینم بالالارم کم بولور ایکه‌ن صوك؟ آلار حقندا کم توشونه صوك دیمه‌کچی بولدی. طاغی ئلله‌نینندی سوألار بیرمه‌کچی بولسادا، فکری بالالارینا، بالالارینگ تربیه‌سینه، کیله‌چه‌گینه کیتکه‌نگه، شول اویدا باتوب قالدی. قایوت طندی پاراخود برده‌ن اوزونغا قچقرتدی. شو-ناردان قورقوب یاگی بیکه‌نگ بر بالاسی طاغی سیکروب طوروب:

ئەنی! ئەتی کیلە، ئەتی دیب قچقرا باشلادی. یاگی پریستەنگە کیلوب طوقتادیلار. طاغی کشیلەر یوردی، کردیلەر، چقدیلار. گلثوم بالالارن طنچلاندیروب یاتقرغانتگ صوگندا اورنینا کیلوب اوطردی. تەرەزەدەن توشە طورغان فانار یاقتیسی آنگ بولایدا آق یوزینە صارغلت برتوس قوشدی، اول مومیەکبك قاتوب نفیسەنی، اوزندەن، اوزینگ بختندەن راضی نفیسەنی سوزدی. آنگ تیرەن یوقودا ئیزرەب یاتا طورغان بالالارن بیك اوزون جنتکلەدی. تیرەندەن چققان بر طاوش برله: سز بیگرەك بختلی ایکەنسز... مین باشقا، مینم طورمشم بوتونلەی ایکنچی یولدان کیتدی. ایکنچی یار یاقاسینا مینی دە ایلتوب ارغتدی... دیدی.

مین بر میرزا قزی. مین کچکنە چاقدا ئەنیم أولدی. مین ئەتی برلە یالغز قالدم. برەر یلدان ئەتینگ سگلیسی ایری أولوب قایتدیدا، شول میگا آنالق ایتدی. بیك تیز مینی اوقوتا باشلادیلار، لکن روسچا اوقوتا باشلادیلار. مینم برنچی طانیغان کتابم اورس کتابی بولدی. برنچی اوقوغانم اورس طورمشی بولدی. شوندان مکتبکە کردم. آندا دا بلگلی اورس مکتبینە کردم. تیرە یونمزدە هەمەسی اورس ایدی أویدە دە روسچا سویلیلەر ایدی. کیلگەنلەر اورس بولا، بارغانلارمز اورس بولا ایدی، بایراملەر بولغانداغنا مین اوزمزنگ ئلله نیندی ایکنچی تورلی اورس ایکەنمزنی، راژدیستوا یاصامایچا، قربان بایرامن عید یاصی طورغان اورس ایکەنمزنی حس ایتە ایدم. ایدەشلەرم آراسندا شول چلاب اورس بولماویمزدان خورلانا دا ایدم. ئەتی بیك کوب اش اشلی طورغان کشی بولغانغا، طوتاقای اوزن ئەلی یاش دیب اویلاب، کینو یاصانونی بیك یاراتقانغا، میگا أویدە التفات ایتکەن کشی دە بیك آز ایدی. مینم تربیەچی مارجالارم ئەلی برسی، ئەلی برسی آلیشنوب طورغانغا، مین کوبەلەك کبك ئەلی بر اوط یانندا ئەلی بر اوط یانندا اوچا ایدم. جەیلەرین قای یلنی قریمغا بارا ایدك، قای یلنی قافقازغا،

قایر یلنی گیرمانیاغا دا کیته ایدك. مونا شولای بارغاندا بر یلنی جه‌ینی اوزدیرر اوچون بز اوفا گوبیرناسندا ئه‌نینگ ئه‌نیسی ئه‌بیله‌رگه کیتدك. آلارنگ دیم صووی بویندا بیك ماطور اوطارلاری بار ایکه‌ن. آنداغی هوادا دا اوزینه آیرم توسلی بر ماطورلق بار ایکه‌ن. اول قریمدان کوکللی، قافقازدان تورلی، گیرمانیادان دا طاتلی ایکه‌ن. مین بارو برله ئه‌بی مینی بیك نقلاب قارادی، قارادی دا: آناسینا اوخشاغان تمام آناسی دیدی. مینی سویدی. موگاچا سویوله‌رگه قاراغاندا یومشاغراق سویدی. موندا دا أویده‌گی طورمش تماماً روسچا بولسادا، خدمتچیله‌ر باردا اوز کشیله‌رمز ایدی. سوز، یر همه‌سی اوز تلمزده ایدی. مین بارغان کونده‌اوك طاو باشینا اوتروب قورای طارتقان مالایلارنی کوروب، آلارنگ ئلله‌نیندی موڭ کویله‌رن ایشتوب آبدراب کیتدم. مین اوزمنی چیت بر تیره یون اچنده کوردم. لکن ئلله‌نیچك بولار همه‌سی چیت بولسادا، ئلله قایچان ایشتکه‌ن ایدم. شونگ اچنده بولغان ایدم کبك بر نه‌رسه سیزندم. قوناقلار کیلدی. قوناقلارغا باردق، لکن همه‌سنده شوندی یارتی اورسچا یارتی اوزمزچه بر طورمشقا اوچرادم. مونا مینم ئه‌تی کیتدی. طوتاقای بر شهرگه باروب بر باشقا میرزالارغا قوناقغا یوری باشلادی. مین ئه‌بیم برله یالغز قالدم. اول ایندی بیك نق قارچق بولغان ایدی، اوزی میرزا بیکه‌سی بولسادا، باشینا زور قالفاق کیوب أوستنده‌ن یاولق به‌یلی ایدی. اول قای وقت‌لارنی طهارت آلوب نمازغا دا اوطرا ایدی. میڭا ئلگه‌ری بولار بیك عجب توسلی کورندی. مین اوزمنگ چن روسلغیما ضرر کیله دیب برآز قورقدم دا. لکن بارا طورا اویره‌ندم. ئه‌بی شولای بولا توسلی کورندی. مونا بر کوتی جه‌ینگ ایگ ماطور وقتندا بز جیله‌ك جییوب قایتساق، بوتون أوینگ آستی اوستکه کیلگه‌ن ایتوب طابدم. أیده‌نله‌ر یوولغان، مونچالار یاغلغان ئلله نیقادار آش-صو حاضرله‌نگه‌ن. نه‌رسه بار! دیب صورادم. بوگون سحر آشیمز، دیدیله‌ر. نه‌رسه صوڭ اول

سحر ــــ دیدم. خدمتچی قزلار کولوب، ایرته گه روزه گه کرەمز دیدیلەر. مونا کیچ بولدی مین قزلار برله برگه تراویح ئەیتکەنی طڭلارغا کیتدم. کیچ برله سحر آشاو بیك کوڭللی بولدی. لکن ایرته برله طورغاچدا بزگه چەی بیرمەدیلەر. جیله ککه بارورغا رخصت ایتمەدیلەر. مین اورازاغا کردم.

برنچی کونلەردە روزه طوتو چیتن بولسادا، مین بیك تیز اویرەندم. قزلار برله آذان ئەیتکەنی کیچ برله تراویح ئەیتکەنی طڭلارغا بارو بیك کوڭللی بولدی. ئەبی میڭا، رمضاندا اورسچا کیینرگه یارامی دیب، تاتارچا لاتوب ایته کلی کولمەك تکدردی، باشیما یاولق بەیلەتدی. مونا مین شول طورمشقا ئیلەشوب کنه بتکەن ایدم، طوتاقای قایتدی. اول: بونیندی اش بو؟ موندی اوزون کونده بالانی روزه طوتدیر ایمش، اول بولای‌دا آز قانلی، بو تیلیلککه مین چدی آلمیم ئەتیسینه یازام فلان دیدی. ئەبی برله ئەیتکەلەشوب ده آلدیلار. طوتاقای مینی اوزی برله چەی اچرگه ماتاشدی. روسچاسی بوتونلەی اونوتلا طورغاندر، مونا قلاسدا قالور دیب، مینم غووەرناقامنی تیرگەب، بزنی درسکه اوطرتدی. مینم طورمشمنڭ رەتی کیتدی. مین ئەبیم اوچون، شونداغی قزلار اوچون طوتاقای‌دان قاچوب سحرآشی، آذان طڭلی طورغان بولدم. طوتاقای اوچون ئەبیدەن قاچوب کوندز چەی اچه طورغان بولدم. بایرامنی کوتدرمەینچه، بالانی تمام تاتارلاتوب بتردیلەر دیب قورقوب، طوتاقای مینی آلوب کیتدی.

شول یلنی مین اوقی طورغان مکتبکه طاغی ایکی مسلمان قزی کردیلەر. آلارنڭ ئەنیلەری ناچالنیتسەغا کیلوب سویلەشوب مکتبکه ملا کیتروب، دین درسی اوقوتدرتا باشلادیلار. ناچالنیتسه میڭا دا کررگه قوشقانغا، مین ده دین درسینه یوری باشلادم. شوندا اوقورغا یازارغا اویرەندم، شوندا دعالقلار بیکلەدم. شول یولدا بارغاندا مین بوی اوسوب جیتدم. مکتبنی بتردم، قز بولدم. بزگه پیتربورغنڭ

بوتون میرزالاری، قریم، قافقازنڭ بوتون روسلاشقان توره‌لەری‌طاش-
بلش ایدی. تورلی یېرلەردە خدمت ایتە طورغان قافقاز ئەفیسەرلەری،
تورکمەن یگتلەری بار دا بزگە کیلوچەن -کیتوچەن ایدی. طوتاقای
ایسکیدە بر ئەفیسەر خاتونی بولغاننا، اول عسکری کیېمەگی کشیلەرنی
بیك یاراتا، آلار برلە چورمالانو، بولغانونی سویە ایدی. قارتایوب
کیاسە دە، اول ئەلی یاش ئەفیسەرلەر برلە قیلنغاچلانا ایدی، آلار
برلە ئللە نیشلەب بتوب چوالا ایدی. مین قز بولوب، اوزمنی اوزم
قز ایتوب حس ایتە باشلامادم، مینم آرتمدان ئللە نیندی کشیلەر یوری
باشلادیلار. بر پالقاونیك میڭا بیك یش چەچەك کیتردی. تیلیفون برلە
ایسەنلگمنی صوراشوب، طوتاقایلار برلە تیاترلارغا آلوب کیتدی، میڭا
قوالیر بولوب یوری باشلادی. بر وقتنی بو مینم آلدیما تزلەنوب،
مینم قولمنی دا صورادی. مین آبدراب کیتدم، هیچ بر باشمدا کوڭلمدە
آندی فکر بولماغانغا، بر سوز ئەیتە آلمادم. طوتاقای اشکە قاتشدی.
پالقاونیکنی میڭا دیملەرگە کرشدی. میڭا گینیرالشە بولوب طورونی،
زور روس دنیاسینا قاتناشوب کیتونڭ یوللاری آچلونی بیك اوزون
ایتدیروب بیزەکلەندیروب سویلەدی. مین قزقدمدا، لکن کوڭلمدە شول
کشیگە قارشی هیچ بر تورلی حس بولماغانغا، سوز بیرە آلمادم. ئەتی دە
مینم یاقلیراق بولغانغا، یاش ئەلی دیب اشنی کیچکدردیلەر. پالقاو-
نیغمنڭ کیلوی سیرەکلەشدی، اوچراشقاندا اول اوپکەلەگەن قیافتنی
بیرەسی‌کیلدی. لکن بر ایکی-اوچ آی وقت اوتمەدی، اول قارت قنا بر
طول خاتونغا اویلەنوب دە کیتدی، آنڭ ئزی یوغالورغا اولگرمەدی،
بر قرغز استودینتی، قرغز خانینڭ طورونی بولوب بزگە یورورگە
طوتندی. اول میڭا بیك کوب ئەرمەن آنیقدوتلاری سویلەدی. قرغز-
لارنڭ روسچا بلمەولەرندەن کیلوب چققان کولکولی حکایەلەرنی
آڭلاتدی، اوزینڭ اونیویرسیتیتنی بتروب چققاچ، اویزدنی بولوب
نیندیگنە تورە بولوب طوراچاقلارن بیزەدی، بیزەکلەدی. مونا بو دا بر

کوتنی تیاترنگ فاییسنده طاوشلارن قالطراتوب ، بیك اوزون ایتدیروب ، سویله‌ب مینی سویگه‌نن ، مینسز طورا آلمایاچاغن بلدردی. نه سوزله‌ری نه قیلنشلاری میگا هیچ بر تورلی تأثیر ایتمه‌گه‌نگه ، مینم کوگلنگ نچکه قللارینا باروب تورتلمه‌گه‌نگه ، موگارغا دا سوز قایتاردم. بوسندا طوتاقای‌دا قارشی بولمادی ، ئه‌تی ده بر سوز ئه‌یتمه‌دی. اول اوزون خطلار یازدی ، چه‌چه‌کله‌ر جیبه‌ردی ، یالندی یالواردی ، لکن مین همان اوز سوزمده قالدم. اوقوب بتروب کیتدی ده ، آنداغی کچکنه وقتندان ئه‌یتدیروب قویغان قزین آلدی‌دا اویه‌زنی ناچالنیك بولوب طورا باشلادی. آنگ آرتندان بر قافقاز اینژینیری کیلوب چقدی ، آنگ آرتندا بر لیتوا تاتاری ، آنگ آرتندان بر ایرانلی «پره‌نس» ، شولار آراسندا اویگه کیلوب یوری طورغان روس ئه‌فیسه‌رله‌ری ، روس استودینتلاری خطلار یازدیلار ، شعرله‌ر ئه‌یتدیله‌ر. لکن همه‌سی‌ده کوگلمنی کرله‌توب قالدروغا باشقا بر حس اویاتمادیلار. مونا شولای طورغان چاقدا برکوتنی بزنی تاتار استودینتلار توگه‌ره‌گی اوزینگ کیچه‌سینه چاقردی. کچکنه زالدا اوز کشیله‌ربزده‌ن گنه جیلغان کیچه بیك کوگللی بولدی. بوفیتی ملی آشلار برله قوردولغان ، اوقوچیلاردان ملی آرکیستر توزولگه‌ن. تاتارچا کچکنه گنه بر پییسه صایلانغان. قچقروب اوقور اوچون ماتور یرلار شعرله‌ر چوبله‌نلگه‌ن ایدی. کیچه میگا ئلله‌نیك اوزمنگ کچکنه چاقداغی تگی ئه‌بله‌رده‌گی آوز آچولارنی خاطرله‌تدی. مین اچ کوگلده‌ن شادلاندم ، تیره‌ن بر کیف برله کیفله‌ندم. یگتله‌ر قزلار برله تورلی اویونلار اویناب یورگه‌نده بر استودینت عیبلی قالدی. مین خان ایدم. آگارغا جزا ایتدیروب نی اشله‌رگه بلمه‌ینچه آبدراب طورغاندا ، برسی تاتارچا بر شعر دیکلاماتسیاسی دیدی. اول «سین» دیگه‌ن بر شعرنی اوقودی. شوندی ماطور اوقودی ، میگا شوندی زور تأثیر یاصادی ، مین أیزره‌ب کیتدم ، مین خان بولغانغا ، طاغی برنی دیدم ، یاشله‌ر قول چابوب قارشی آلدیلار. اول طاغی برنی

اوقودی ، طاغی شەب چقدی. شوندان بز اول استودینت برله طانشوب کیتدك. آنگ اسمی بر تورك پاشاسینگ اسمی بولغانغامی ، ئلله اول تورکلەرنی بیك یاراتقانغامی ، آگارغا پاشا دیب یوریلەر ایدی. مینی ده پاشا دیب طانشدرغانلار ایدی. اول اوزی ده شول اسمنی یاراتقانغا ، مین ده پاشا دیب اوندەشه باشلادم. مین آنی اوزمزگه ده چاقردم. اول کیله باشلادی. لکن بر ده موگارچاغا قادار میگا یورگەن یگتلەر توسلی قیلنمادی ، اول میگا تاتار ادبیاتی ، شعرلەری حقندا سویلەدی ، حاضرگی آغملار حقندا معلومات بیردی. آخردان تاتارچا کتابلار کیتردی. اول مینم آلدمدا یاگی بر دنیا آچدی. مین صوساغان درد برله شوگارغا طوتندم. ادبیات اوقودم ، شعرلەر بیکلەدم. مجموعەلار گەزیتەلەر آلدروب شول حیاتنگ اچینه کره باشلادم. مونا جەی بولدی. پاشانی جەیگه بزگه اوطارغا قوناقغا چاقردم. شونیدا ئەیتوب کیتەم ، باشدان اوق مینم طوتاقای آنی یاراتمادی. کشیلەر آلدندا همان آنگ عیبلەرن طابارغا ماتاشدی. میگا آنگ حقندا همان شیکلەر اویاتا طورغان سوزلەر سویلەدی. لکن بولارنگ برسی ده میگا تأثیر قالدرماغانغا ، مینم پاشاغا مناسبتم اوزگەرمەدی ، جەینگ ماطور چاغندا بو بزگه کیلدی. طوتاقای اوزینگ أولگەن ایرینگ ئلله نیندی قارداشلەرن کوته ایکەن. یگتنگ کیلوب توشوی برله ایندی ، بونی قایا اورنلاشدریق ، فلان بولمه مینم قاین أنم میرزاغا ، فلانی مینم طودیغم میرزاغا ، فلانی مریم ایوانوناغا؛ فلانی صوفیه سالیوناغا دیب بوتون أوینی بولوب قویدی. مینم قوناغیما چارلاقدان باشقا اورون قالمادی. مینم شول اشکه کیفم کیتسه ده ، طوتاقای برله سوزگه کریشه آلمادم. پاشا هیچ بر تورلی اوزینگ کوگلی قریلغانینی بلگرتمەدی. کونلەر بیك ماطور طوغری کیلدی ، بز ایرته طوروب جیلەککه کیتدك. صالقن توشوب ، صو بویلاری شەولەلەنگەچده بالقتا باردق ، کورشی اورمانغا صاماوارلار آلوب چغوب ، حضور قوردق. پاشام کوندەن کون اویرەندی اوز-

لەندی. تیرە یوندەگی بوتون کشی اوزینە محبت قویدی. ئەتی دە آنی یاراتدی، خدمتچیلەر دە حرمت ایتدی. لکن طوتاقای همان اوز سوزندە بولدی. قاین أنم میرزا کیلسە نیشلەرمز، مونی نی دیب طانشدرمز، مونگ بیت اوستی باشیدا بر قاتلی، اوزین طوتویدا تاتارچا. نسلن نسبن دە الله بلسون، قزی جیتکەن یورطلارغا قوناق چاقرودا بیك صاق بولورغا کیرەك دیب ئەتیگە بەیلەندی. یگتنگ برگنە جیتمەگەن یری بولسا، شونی زورایتوب، یەمسزلەتوب سویلەدی. قارت خدمتچی خاتون برلە آگارغا «ذاتسز» دیب اسم قوشدی. قوناق توشم بولغاندا آگارغا اورتنی ایگ توبەندە ئەنیدەن قالغان قارت ایقانومقا برلە بر رەتدەن یاصاتدی. لکن پاشا سیزمەدیمی، سیزنمەگەنگە صابشدیمی، هیچ برتوسن یوزن بوزمادی. اول میگا بیك کوب یاگی تاتار کتابلاری آلوب کیلگەنگە، بز قای وقت باقچاداغی شەولەلی بر پوچماقدا، ساعتلەر بویی کتاب اوقودق، قای وقت، سوزگە کریشوب کیتوب آیاقلار قایا طابا بارغاتنی سیزمەینچە دە اورمانغا قادار یوروب کیتدك، قای وقت ایکیمز ایکی قارماقنی صالوب صوزیلوب کیتکەن طن صونگ تیرەتدەگی نەرسەلەرنی کورور اوچون کبك کوزمزنی صوغا باطروب، صوداغی بر برمزنگ شەولەلەری برلە کوگلدەن کوگلگە سویلەشدك. بیك اوزاق طن طورغاچقنا بر سوزسز یلمایشوب آلدق. قارماقدان اوزیلوب کیتکەن کومش کبك بالقنگ، چولت ایتوب توشوب صونی یاروب جیبەروندەن، زور بر کولکی کبك، اچ کوگلدەن کولوشدك... قای وقتلارنی چەچەکدەن چەچەککە اوچوب یوری طورغان اومارتا قورتینگ بزلداوی، یراقداغی چیکرتکە طوینگ جرلاوی ئەلی یوغاری منوب، ئەلی توبەن توشوب لیزگینکە بیی طورغان چیرکەس قزی کبك ئەیلەنە بەیلەنە طورغان قارلغاچنگ کویلەوی، ایکسز چیکسز طورغایلارنگ موگلاری، دردلەنوی آستندا ایزلوب کیتدك. اوزمزنی اوزمز یوغالتدق، تیرە یونی اونوتدق. کوندەن

کون أوتدی، کون اوتکەن صاین مینم کوگلیمە بر طنچلق اورنلاشدی، اوزم کورمەگەن بر بخت مینی طوملادی. سیزوب بترمەگەن ئللە نیندی بر نەرسە مینی سویدی ایرکەلەدی. مین آچلغاندان آچلدم. کون بویی کولدم، یرلادم، موزیقا اوینادم. کیچ بولدیمی بیلەوسەدەگی بالا کبك تیرەن یوقوغا چومدم. ایرتە اوك مینی طاغی شول اوق بخت شول اوق طاتلی طورمش قارشی آلدی. مین طازاردم. یوزلەرم قزاردی. قوللارم طولدی. اوزمدە ئللە نیندی زور برکوچ حس ایتدم. قارا اورماندان أوتودە قورقنچلی بولماس کبك کورندی. کیچلمەس طاو-لار آشا آتلاو دا برنی طورماس کبك سیزلدی. باشا دا قزاردی، یاندی، قارالدی. آنگ کوزلەری طاغی نورلیلاندی. آنگ کولوی یلمایوی طاغی جانلیلاندی. لکن مینم طوتاقای همان سگرلەنگەندەن سگرلەندی. اول مینی: قزلار اوزین شولای طوتامنی دیب شلتەلەدی. مینی یگت برلە برگە قالدرماس اوچون ئللەنیندی حیلەلەرگە صابشدی. باشا آرتندان اوحاژیوات ایتەر اوچون کورشی بایارلارنگ صاربسز بر قزن چاقروب کیتردی. أویدە ئللە نی قادار بوش بولمە بولسادا، آنی یگتنگ کورشی بولمەسینە چارلاقغا یرلەشدردی. تگی قز بیك طرشوب قیلنغچلانا باشلادی. باشانی آرتندان یورتورگە ماتاشدی، ئللە نیندی قاپریزلەر یاصادی. آطلارغا آتلانوب اورمانلارغا کیتدی، یگتنی آندا اوسترەدی موندا اوسترەدی. بر نی اشلی آلماسادا، مینم ئلگە-ریگی طاتلی طورمشمنی طنچسزلاندردی. باشانیدا ئللە نیندی اوگغایسز حاللەرگە قویوب سگرلەندردی، بزنگ برگە یورولەرمز، سویلەشو کولشولەرمز آورایسادا، بو نەرسە مناسبتمزگە کوگلسز بر صزق صزا آلمادی. لکن ئەتی برلە طوتاقای ئللە نەرسەلەر کیگەشلەشە ئللە نیندی جدی توس برلە سویلەشە باشلادیلار. قای وقتلارنی ساعتلەر بویی بولمەدە یابلوب قالدیلار. مونا برکوتنی تگی قدالارنگ یولغا چغو-لارندان تیلیغرام کیلدی. طوتاقای اوط بولدی. أویلەرنی جیشترتدی،

بولمەلەرنی حاضرلەتدی. آش صو کیرەك یاراغی اچملکلەر آلور او-
چون شهرگە کشی جیبەروب، بوتون یورطنی آیاقغا قالقدی. مینی
اوزینە چاقروب: قاین أنم میرزالار کیلەلەر. آلار نسل نسلدەن میرزا-
لار. اوزی آخرانا یغو ویلیچیستوادا خدمت ایتە. الوغ کنەزلەر برلە
طانش. طاغی آنگ قارداشی کیلە. آنسی طاغی دیکی دیویزیەدە
ئەفیسەر. استودینتنی نیشلیمز. بورچاق اونی برلە بالنی بیت برگە بوتاب
بولمی. نیچك آلارنی برگە قوشوب قوناق ایتدیروب یورتەسگ.
قاچانغا کیتە ایندی اول... دیدی... مین قراردم... بر یاقدان خور-
لاندم، بر یاقدان پاشانگ میرزا بولماوی اوچون کیفسزلەندم... اول
آگارغا آگلاتورغا کیرەك... اول اوزی آگلاماس، اول بیت اوبشستوا
کورگەن کشی توگل. ئەترگە کیرەك طوب طوغری ایتدیروب ئەیتور-
گە کیرەك، ایندی یولگدا بول یگت دیورگە کیرەك دیدی. مین:
قوناقنی نیچك آلای ایتەسگ فلان دیدم، لکن قاتی ایتدیروب پاشانی
یاقلاب کیتە آلمادم. اوزی دە کیتەم دیب طورا ایدی شول آرادا کیتە
ایندی دیدم. طوتاقای طاغی: سین اوزگنی کشی توسلی طوت...
بزنکیلەر بیك اوتکون کشیلەر. آیاق باصویگدان سیزەلەر. اول یگتنی
سینگ قوالیرك دیب اویلی کورمەسونلەر... آندان صوك اش خراب
دیدی...

چنلاب دا مونا اوچ ترویقادا قوناقلار کیلوب توشدی. بوتون
یورط یاگی ایرلەر یاگی خاتونلار برلە طولدی. کیچکی آش ایس
کیتکچ طنطنەلی اوتدی. طوتاقای قرق تورلی آش حاضرلەتکەن، قرق
تورلی اچملکلەر برلە اوستەلنی طوترتقان. مینی یاگی ئەفیسەر یانینا
اوطرتدیلار. اول بر طوقتامایںچا: ویناوات، ویناوات، پریقازیتی! دیب
مینی صیلاب یودەتدی. آش آرالارندا میگا ثللە نیندی پولقداغی حکایە-
لەرنی سویلەدی. پاشانی طوتاقای تگی مارجاغا قوالیر ایتدیروب اوستەل
آرتیناغنا پوچماقغنا اورنلاشدرغان ایدی. مین آنی رەتلەب کورە دە

آلمی ایدم. سوزن ده ایشته آلمی ایدم، لکن تگی مارجانگ چر چر سویله‌وله‌ری قای وقت قیلنغچلانوب کولوله‌ری گنه ایشتلوب اچنی پوشرا ایدی. قارتلار اچشدرگه‌له‌دیله‌ر، مینم کورشم ده مینی صیلاب صیلاب جیبه‌رگه‌له‌دی. مین ده آزغنا قابقالاسام‌دا یومشابراق کیتدم... آشدان صوڭ قارتلار لیکورله‌ر برله بولمه‌له‌رگه کروب قارتی اوینارغا کرشدیله‌ر. یاشله‌ر باقچادا یوروگه چغوب طارالدی. طوتاقای مینی چاقرغان بولوب ئلله نیله‌ر سویله‌ب طوتدی. پاشایانینا تگی مارجا کیلوب قولتوقلاب آلغاچ‌غنا اول یاگی ئه‌فیسه‌رنی چاقروب کیتروب ئلله نیندی یومشلار قوشقان بولوب، یوروگه چغاسزمنی دیب، بزنی پارلاشدیروب چغاروب جیبه‌ردی.

تون طن ایدی، کوك آیلی یولدزلی ایدی. چه‌چه‌ك اوله‌ن ایسی تیره یوتنی آگقتقان ایدی... ئلله نیندی بر یومشاق یلیلق بوتون طامر-لاردان یوری، آقرتن‌غنا ایسه طورغان یلی جیل یاگیدان یاگی خوش ایسله‌ر کیتروب بیتنی چه‌چنی صیپی ایدی، سویه ایدی... یاگی ئه‌فیسه‌رم بر آز قزوب آلوب بر طوقتامایچا آنیقدوت آرتندان آنیقدوت سویلی ایدی. باقچانگ تگی پوچماغندا چرلی طورغان تگی مارجا قچقروب ئلله نیندی امرله‌ر بیره ایدی. یراقداغنا مه‌چی باشلی یابالاق یه‌مسز طاوشی برله قچقروب کوگلگه طنچسزلق بیره قورقو صالا ایدی... باقچانی بز بر ئه‌یله‌نه ایدك، ایکی ئه‌یله‌نه ایدك... کررگه وقت جیتسه ده مین پاشانی اوچراترمز دیب قوالیرمنگ ته‌مسز سوزله‌رنده‌ن کولگه‌ن بولوب همان یوری ایدم. مونا بز أویگه طابا بورلدق. ایشك توبینه باروب جیتدك، اویده‌گی لامپادان باغانا کبك صوزیلوب چققان اوط یاقیسندا برده‌ن پاشام کیلوب باصدی. تونگی یاقتی برله‌درمی آنگ یوزی صارغات ایدی، کوزله‌ری تیره‌نه‌یگه‌ن اچینه ئلله نه‌رسه یاشرگه‌ن کبك قارانغیلانغان ایدی. یوزینه ئلله‌نیندی بر آگلاماسلق

توس، صقرانو توسی چققان ایدی. بوکون بز بر سوز ده ئەیتشه آلما-
غانغا، مین: نی حال ایسه‌نمیسز دیب، تاتارچالاب سویلی باشلادم.
ئەفیسەرم عفو اوتنوب أویگه کروب کیتدی. بز بر-ایکی سوز ئەیتشورگه،
کوگلده‌گی تویونله‌رنی ئەیترگه اولگرمه‌دك، طوتاقای اوطکبك چغوب
جیتدی.— ئەیده سینی کوته‌لەرگلشوم، اوی خوجاسینا شولای‌یاریمنی ؟—
دیب جیلتره‌توب آلوب کروب کیتدی. کیچ برله موزیقا اوینالدی،
دانس بولدی، یاگی قوناقلار بیك شەب تانساوایت ایتدیله‌ر. مین ده
ئەلی برسی برله ئەلی برسی برله بیبی بیبی آروب بتدم. پاشا پوچماقغا
یالغز اوطردی‌دا، تیك قالدی. اول قارتی اوینی طورغانلار آراسینادا
کره آلمادی. بیوچیله‌ر آراسینادا قاتیشا آلمادی. لیکور اچوب اچوب
عیبتکه چوما طورغان خاتونلار یانندا دا اورن بولا آلمادی، یالغزقالدی
یالغزلقغا باطدی. اول یوزنده‌ن ده کوزنده‌ن ده اوزینگ یالغزلق حسن
یاشره آلمادی. آروب بتوب یاتارغا آیرلغاندا، بوتون یاگی قوناقلار
مینم قولمنی اوبوب کورشکه‌نده اول یالغزغنا اوبمه‌ینچه حیرلی‌کیچله‌ر
دیب یوغالدی. بیك آریغانغا، آز ماز شراب، لیکور اچشدرگه‌له‌گه‌نگه
بیك ناچار یوقلادم. ایرته طورو برله بز آشاماق اچمه‌کله‌ر تویه‌ب،
دورت-بیش آطقا تویه‌لوب صو بوینا حضورغا کیتدك. ئەتی، قدا،
طوتاقای بر آطدالار ایدی، مین یاش ئەفیسه‌ر بر کچکنه بالا ایکنچیده
ایدك. باشقا خاتونلار، واق تویه‌ك قوناقلار اوچنچی دورتنچی‌له‌رده
ایدی. پاشا صاماوارلار تویه‌لگه‌ن قارت ایقانومقالی آربادا اوطورتلغان
ایدی. یولدا آربالار ئەلی برسی اوتوب ئەلی برسی اوزیشوب اویناشوب
بارالار ایدی. لکن پاشالارنگ آرباسی‌غنا همان آرتدا ایدی. قارت
آط برله اول همان اوز یولندا لرت لرت یوگرتوب کیله ایدی. یگت-
نگ مسقل ایتلوی اوچون کوگلم بیك بورچلا ایدی. اچم پوشا ایدی.
لکن قاطی ایتدیروب آنی یاقلاب قاتشورغا مینم کوچم جیتمی ایدی.
تیره یونده‌گی عادت اویمزده‌گی طوتاقاینگ باشلغی، ئەتینگ أوی

اشلەرندە بیك یومشاق بولوی، پاشا برلە مینم آراداغی مناسبتنگ آچلوب بتمەگەنلگی، مینی قولی آیاغی بەیلەگەن کبك طوتا ایدی. مونا یلغانگ بوریلوب آغا طورغان بر یرینە آطلار طوقتادی. ختفە توسلی یەشل چیرەم اوستینە مجلس قورولدی، زور ایتدیروب اوط یاغلدی. صاماوارلار قویولدی. آشاو اچو کیتدی. صیلانو باشلاندی. ایرلەر خاتونلار اورمانلارغا بولونلارغا چەچەك جیبارغا یورورگە طارالدیلار. مین برنیچە مرتبە پاشا برلە برلەشوب سویلەشوب کیتەرگە تلەسەمدە ئەلی طوتاقای کیلوب چغوب مینی آلوب کیتکەنگە، ئەلی بریاگی خاتون کیلوب برەر یوموش برلە سوزگە قاتناشقانلغا، ئەلی تگی مارجا یگتنی جیلترەتوب اوسترەب آندا موندا طارتقالاغانلغا، بر مینوت وقت بولا آلمادق، کون بویی مین همان شول یاگی ئەفیسەرم برلە قالدم. کون بویی خوجا قز بولوب ئەلی بر قوناقنگ کوگلی اوچون، ئەلی بر خاتوننگ معناسز سوزی اوچون پاشا برلە سویلەشورگە بیش مینوت وقتمنی بولە آلمادم. خلق بیك کوب بولغانلغا، باش تگرمەن کبك ئەیلەنگەنگە، وقت اوتکەنی سیزلمی دە قالندی. ایرلەر قوینورغا کیتکەندە بز قزولاب آش اورنی حاضرلەدك. آلار لیکور اچەرگە اوطورغاندا بز قوینورغا کیتدك، کورشی آلپاوتلار کیلگەچ طاغی شەبلەب چای اچوب کون اوتکەنی کیچ بولغانی طویمیدا قالدق. آی یاقتیسندا صودان کیلە طورغان یومشاق صالقنچا آستندا بز بیك اوزاق قووش قووش اوینادق. ئللەنیندی اویونلار برلە اشدەن چقدق، بییدك، تانساوایت ایتدك، برگەلەب آیرم-آیرم یرلادق. یاگی ئەفیسەر برلە بر قوناق خاتون لیزگینکە دە بییدیلەر. صوگغی توندەگنە آربالارغا تزیەلشوب اویگە طابا بورلغاچقنا، مین ئللەنیندی آور برحسکە باطدم. ئللە نیندی اوزم دە سیزوب بترمەگەن بر ناچارلقنی اشلەگەن کبك کوگلمدەن صقرانا باشلادم. آریغان باشم رەتلەب اشلەب بترە آلماسا دا، نی بولدیلغی حقندا آچق حساب بیرە آلماسادا، کوگلمنگ بر یرین ئللە نەرسە

قردی ، بغرمنگ بر پوچماغی ئلله نی اوچوندر کوندی یغلادی. یانمداغی ئه‌فیسه‌رم ئلله‌نیله‌ر سویله‌سه ده ، ره‌تله‌ب طگلاه‌ایتچاغنا اویگه قایتوب جیتدك. خلق بیك کوب بولغانغا ، طاوش طووش بیك زور بولغانغا ، مین ئلله نیندی بر بلمه‌گه‌ن نه‌رسه طرفدان باصلغانمنی حس ایتکه‌نگه ، ره‌تله‌ب کورشمه‌ینچه ده اوز بولمه‌مه کروب یاتدم. اورنغا صوزیلوب ، اویلارمنی بر جبکه تزگه‌چ کنه بوگون طاغی پاشا برله بر سوز سویله‌مه‌ویمنی ، آنگ برله کیچ کورشمه‌ینچه ده کرومنی خاطرله‌دم قایغردم. آگارغا قارشی یاصالا طورغان شول بایقوتدا مینی ده برگه دیگه‌ن فکرده بولمادیمی ایکه‌ن دیب اویلاندم. یوقدر دیدم. باردر دیدم ، ایرته‌گه اوزی برله سویله‌رگه بولوب مسئله‌نی حل ایتمه‌کچی بولوب بوریلوب یاتدم. اوی ده زور اومارتا کبك اوولدادی گورله‌دی. بیك اوزاقدان صوك اول دا طندی. مین ئله نیچه مرتبه یوقوغا کیته باشلاسام دا طاغی قورقنوب اویاندم ، طاغی توریلوب یاتدم. طاغی أون برله تون آراسندا چوالدم. آخردان تیرله‌ب پشوب ، باشم یانوب ، سیکروب طوردم. په‌رده‌نی طارتوب ته‌ره‌زه‌نی آچدم. برکتلی قول برله طاشلانغان آینگ موگلی یاقتیسی بولمه‌منی طوتردی. کوزنی قتقلادی ، طشدان کرگه‌ن صالقنچا هوا طامرلاردان یوگروب مینی قالتراتدی. مین اوستیمه کیوب آینی آینگ نوری برله چلته‌رله‌نوب آغا طورغان آقلی صورولی بولوطلارنی قارارغا ، تیك ، طن طورا طورغان آغاچلارنی سیر ایته‌رگه طوتندم... بالالغم کوز آلدیما کیلدی... برنچی سحر طاغی ایسکه توشدی. موندان برگنه آطنا ئلککی طنلغم ، طنچلغم کوزده‌ن اوتدی. بوگونگی کوگلمده‌گی أوزمده‌ن اوزم راضی توگللك ، بوگونگی کونده‌گی بغرنگ ئلله‌نیندی توتونسز ، اوطسز ، اوط برله یانوی آلغا باصدی. نی بولدی ، نیندی اوزگه‌رو بولدی ، مین نی اشله‌دم؟ اوی کیتدی اوی آرتندان اوی کیتدی. مین اوز تیره یونمده‌گی شول یاقلارمنی شول قدالارنی ، شول قوناقلارنی جینتکله‌دم. آلارنگ

طبیعتلەرن یوروشلەرن، قیلنشلارن تیکشردم. شولارنگ بر اعضاسی ایتدیروب قویغاچدا، تەمەکی طارتا طورغان، کشیلەر برلە شغرم طولغان، بیزەنکەن بویانغان خاتونلارنگ تەمسز سوزلەری برلە او کیلگەن، تەرەزەسی یابق، ایشگی یوق، دورتنچی قلاصنگ واغونندا کبك اوزمنی اوزم حس ایتدم... یورەگم شو ایتدی، تەنم قالترادی، کوڭلم صقرادی، ایشکنگ یوقلغی، بو صاسیدان، بو پلچراقدان چغارغا قوتلورغا یولنگ یوقلغی مینم قوطمنی آلدی. مین کوچسز یارم هوشسز کوینچە اورندیغیما صوزلدم. آی مینی قویندردی. آقرینغا ایسکەن جیل، آغاچ باشلارن برسینە برسن بەریشدیروب موڭغنا طاوشلاندردی. یراقداغنا مەچی باشلی یابالاق قچقردیدا قچقردی. مین قورقودان آیاقغا قالقدم. ئللە نی أزلەگەن کبك کوزمنی باقچاغا تکدم. آغاچلار آراسندا ئللە نیندی بر شەولە آقرینغا سلکنە کبك بولدی. شول طنلق شول یالغزلق اچندە شول شەولەنی طابویما سوینگەن کبك بولدم. شول شەولەگنە مینی شول آورلقدان قوتقارا کبك بولدی. مین شونی کوردگە زور امید برلە شەولەنگ یاقنایوین کوتەرگە کرشدم. مونا آی یاقیسی برلە طولغان یالانغا شەولەم چقدی. نی کوزم برلە کوریم، پاشا!... طوقتادی، بیك اوزاق بر نقطەگە طابا قارادی. بلکە آیغا قاراغاندر، بلکە یولدزنی سیر ایتکەندر، لکن اول وقت اول مینم تەرەزەمە قاری کبك بولدی... مین تەرەزەدەن باشمنی طقدم. پاشا قالتراب کیتدی. آقرتن‌غنا سزمی؟ دیدم. ایبی دیدی. نی.اشلەگەنمنی بلمەینچە حاضر چغام دیدم دە، اوستیمە شەل صالدم دا توفلی برلەگنە چقدمدا کیتدم. پاشا تتری قالتری، تشلەری شاق-شاق کیلە ایدی، اوزی قاتقان کبك تیك طورا ایدی. قولی صوب صووق ایدی. بو آورلقدان چغار اوچون: نیك یوقلامیسز دیدم. سز نیك دیدی. مین آریغانمن، خلق بیك کوب بولدی، باش بیك چوالدی فلان دیدم. آقرتلاب سویلی-سویلی بیسید کە آرتنداغی بوتون کشیلەردەن یافراقلار برلە قاپلانغان اوزمزنگ سویگەن اورنمزغا کروب

اوطردق. مینم کوگلم طولغان بولغانلغامی، سز عفو ایتگز بو اشده مینم عیبم یوق دیەرگه بولدرا آلمادم. بر نەرسه بولماغان کبك ابرده جدی اش یوق کبك کورنورگه طرشدم. پاشا چدی آلمادی: مین طوتاش سزنی اوچ کوندەن بیرلی کوره ده آلمیم، سویلیده آلمیم... لکن شول اوچ کون اچنده مین بیك کوب نەرسه کوردم، بیك کوب اشکه مینم کوزم آچلدی. بیك کوب تورلی قرارلار دا یاصادم. لکن برسن ده اشکه قویا آلمادم. میگا بیت ئلله قایچان کیتەرگه تیش ایدی. ئلله قایچان اوزمنی اوزم، بویات خلق، میگا دشمان خلقنگ مسقللاویندان مسحره ایتویندەن قاچارغا تیش ایدی، لکن مین آنی اشلی آلمادم. ئلله نیچه مرتبه اشلەرگه بر کتسەمده اشلی آلمادم، ئەلیده اشلی آلمیم. کچکنەگنه طوغان امیدلەر مینی بیلەدی، مینم آیاغم قولمنی باغلادی. مسقل اوستینه مسقلنی کوتەررگه مجبور ایتدی. باشمنی ایگەندەن ایەرگه امر ایتدی. سزنگ موندالغگز مقناطیس طاشی کبی مینی طارتدی طوتدی. قاناتی کویەچەك بولسا دا، اوطقا چابا طورغان کوبەلەك کبك مینی ده شول اوط تیرەسنده ئەیلەنورگه قوشدی. نی اشلیم طوتاش، شولای بولدی... لکن بولارنگ بارسندا طوتاش مین سزدەن بر کوز قاراوی آلور اوچون، سزدەن بر یلمایو کورر اوچون اشلەدم... بلکه بو یاگی قوناقلار کیلمەسه، مونداغی یاگی پلانلارنی بلمەسەم، مین ئلککی کبك سزنی حرمت ایتوب، سزنی اچدەن بیك زور کوروب، کیلەچەکدەگی کورشولەرگه اوشانوب کیتوب ده بارغان بولور ایدم. لکن حاضر کیته آلمادم. سزنی کورمەینچه، سویلەمەینچه کیته آلمادم. کیته آلمیم. مین شول اوچ تونده هیچ یوقلامادم. مین بیك کوب صقرادم، بیك کوب عذابلاندم. مین سزنی شول قدر تیرەن سویو برله سویگەنمنی آگلادم. میگا سزدەن باشقا طورمش یوق... دیدی... مین آبدرادم... بر سوز ئەیته آلمادم، لەم میم دیب جواب بیره آلمادم. کوگلمدەن شونی کوتسەم ده، بو قادار داری کبك بردەن پاطلار دیب اویلاماغان

ایدم. — «شولای بولغاچ، مین نی قادار خورلقلار کورسه‌م ده، نیچك سزنی شول باطقاقلق اچنده، شول صازلق اچنده قالدیروب کیتیم... سزگه قارشی قورولغان شول قادار یه‌مسز پلانلارنی کوره طوروب، مین سزنی نیچك یالغز طاشلیم!... بو مینم کوچمنگ چیتنده... سز طوتاش صازلقدا اوسکه‌ن برگل. تیره یونگز باطقاقلق، اچکه‌ن صوویگز صازلق صووی، صولاغان هواگز چریگه‌ن صازلق هواسی، موندا گولگه اوسه‌رگه، گول بولوب یاشارگه امکان یوق. بو تیره یونده سز بته‌چه‌کسز، سز ده باشقالار کبك صازلققا باتاچاقسز. سزنی بو صازلقدان آلساك غنا، سز مه‌ڭگیگه گول بولوب قالا بله‌چه‌کسز... چغگز موندان... چغیق موندان، صاریلگز مینم قولیما طوتاش»— دیدی... مین آلای اوق توگل، سزنگ خیالگز بیك زور فلان دیدم. اول ایشتکه‌ن کورگه‌نله‌رن سویله‌دی. ایرته‌گه یا برسی کونگه مینی تگی ئه‌فیسه‌رگه رسماً صورایاچاقلارن، ئه‌تینگ راضیلغن، طوتاقاینگ شونی بولدیرر اوچون بوتون کوچن صرف ایتوین، همه‌سینی آڭلاتدی. مین اوزم ده شولارنی کوڭلمده‌ن سیزنوب طورسام دا، ئلله نیندی جبله‌ر برله شول یورتقا، شول قارده‌ش قبیله‌گه، شونداغی عرف عادتکه به‌یله‌نگه‌ن بولغانغا، پاشانگ چن کوڭلنده‌ن چققان سوزله‌رینه «یاری ایندی» دیب جواب بیره آلمادم. ایکیله‌نوبره‌ك ئه‌لی سویله‌شورمز فلان دیدم. مسئله‌نی اوزایتدم. شول آرانی آیاق طاوشی ایشتلدی، آقرن‌غنا سویله‌گه‌ن سوزله‌ر قولاققا به‌رلدی. بز طندق، آلارنگ سوزله‌رن ایشتور اوچون توگل، اوزمزنی سیزدرمه‌س اوچون طندق. آیاقلار پاویلیونغا کروب اوطردیلار. آقرینلاب طاغی سوزله‌رینه دوام ایتدیله‌ر. سویله‌وچیله‌ر طوتاقای برله قدا ایدی. قدانگ سوزله‌رن ایشتوب بتره آلماساقدا طوتاقای آچق طاوش برله: «مینم سوزم سوز، مین قزنگ وعده‌سن آلدم، آنی سویله‌ب طورو دا اورنسز... لکن شونی اونوتما... مین یت طول، ئلکده‌ن پالقونیق

خاتونی، مین شول آیینا ایللی تەنکەلك پینسیەگە طورا آلمیم... طورا آلمیم... مونا کیەو دە سین دە قول قویوب ٤٠ مڭ تەنکەلك ویکسیل بیرسەگز طوینی اشلیم... یوق بولسا، مین اوزمنی اوزم بوشلایغا اورامغا ارغتدیرر حالم یوق... گلثوم کیەوگە چققاچ مین کم؟.. یوق!.. دیدی؛ قدا طاغی ئلله نەرسە سویلەدی، طوتاقای: ئەیتەم بیت اول آورو، بزنگ علی آورو،(اول مینم ئەتیم حقندا ایدی) یورەك آوروی برله آورو، بوکون یارتی رومکە آرتق اچدی ایسه، ایرتەگە یوق... مین آگارغا اوشانا آلمیم. شول ویکسلنی بیرسەگز ایرتەگە بتدی» دیدی. پاشا مینم کوزیمە قارادی، مین آغاردم بورتندم. چغوب: مینی صاتارغا تلیسزمی، مینی اوز آقچاما صاتارغا تلیسزمنی دیب قچقراسم کیلدی. بولدرا آلمادم، آیاغم قالترادی، تشلەرم شاق شوق کیلدی. تگندە بازارلق بتدی. کیلشدیلەر. آقرنغنا سویلی-سویلی کیتدیلەر. مینی پاشا قزغاندی بولورغا کیرەك، جراحتیمە طوز سیبەچەك برسوز ئەیتمەدی، یاکی جراحتیمە زهر صالمادی. مین طوردم اولدا آقرنغنا یرندەن قالقدی. بر سوز دەشمەینچە باقچانی اوتدك، یالانغا چغار آلدندا نی بولسادا بر سوز ئەیتوب آیرلورغا کیرەك دیب اویلاب طورغاندا، تگی صارپسز مارجانگ بولەسندە اوط آلندی. آندا نچکە پەردە آشاسندان تگی یاکی ئەفیسەر برلە تگی مارجانڭ باشلاری کورندی. قیافتلەری، کیملەری، صالملاری کمنی دە اویالترلق بولغانغا، مین یاشن‌صوققان کبك بولوب کیتدم، دردلەدم، قالترادم، یغلماس اوچون بر آغاچقا سویەلدم. پاشا بیك اوزاق مینی سوزدی، بر آزدان آگلادگزمی؟ بو صازلق سزنگ یر توگل. آگلاگز طوتاش! سزگە باشقا هوا کیرەك، ئەیدەگز دیدی. مینم قولمنی طارتقان کبك قاطی قصدی. مینم بوتون تەنمدەن صووق یوگورگەنگە، دردلەب، موگلانوب کوزینە قارادم. بیك اوزاقدان صوك: مینم باشم حاضر اشلەمی، ایرتەگە سویلەشورمز. ایرتەگە دیدم. أویگە چابوب کروب کیتدم. اول باصقان یرندە قاطوب قالدی. مینی موگغانچا هیچ بر بولماغان

یاگی برحس بیلەدی. مین خورلاندم. اوز اوزمنی صارق کبك صاتارغا تلەولەرینە خورلاندم. جیرەندم، اوز اوزمنگ شول پلچراقلار آراسندا بولویمدان جیرەندم. مین یاندم، کویوندم، اوز اوزمنگ شول باطقاق لقنی طاشلاب کیتەرگە کوچم یوقلیغندان یاندم. شول تیرە یونسنی چورمالاغان پلچراق باقا کولمەکلەرندەن آرینوب کیتەرگە قوتم یوقغا یاندم، کویدم... بر یاقدان طوتاقاینگ ٤٠ مگلك ویکسل بیرگز دیگەن سوزلەری قولاغمدا چگلادی. تەرەزەدە کورگەن تگی صارپسز مارجا برلە تگی ئەفیسەرنگ قیلنشلاری کوز آلدمدا اوینادی. چن کوگلندەن موگلانوب ئەیتکەن پاشانگ امیدلی طاوشلاری، رحمت فرشتەسی صوری کبك مینم جراختلی بەغرمنی صلادی، صیپادی، ایرکەلەدی. کوزیمە آقاریلوب یەش آغارغا طوتوندی. طاوشلانوب، طاوشسز بیك اوزاق یغلادم. کوگلم باصلغان کبك بولوب طاغی یاتدم، طاغی یەمسز فکرلەر مینی چولغادی، طاغی یغلادم، طاغی طوردم، طاغی یاتدم، طاغی یغلادم، طاغی کینوب چغوب باقچادا پاشانی أزلەمەکچی بولدم. ئەیدە کیتیك، ئەیدە دیب آگارغا یالنماقچی بولدم. طاغی ایشك توبینە بارغاچ، بوصاغانی آطلارغا کوچم جیتمەدی. طاغی چیشندم، طاغی یاندم. طاغی کویدم، طاغی یاندم، طاغی یغلادم. ایرتە بولدی. قویاش چقدی. قوشلار صایرارغا طوتندی، اومارتا قورتی بزلەرگە کرشدی. مینم کرفگم کرفککە تیمەدی. یغلی-یغلی قزاروب بتکەن کوز- لەرمنی کورسەتمەس اوچون، اوزمنگ اچمدەگی یانا طورغان یالقنسز اوطمنی یەشرر اوچون، صووق صولار برلە یووندم. کوزلەریمە سور- مەلەر طارتدم، کیندم یاصاندم... یوزیمە کولەچلك بیرمەکچی بولدم. لکن کوزگیگە باروب قاراغاچدا، اوزمنگ صاری یوزمنی، اویلوب تیرەنەیوب کیتکەن امیدسز کوزلەرمنی کوردم دە، طاغی اختیارسز یەشکە باتدم. ئللەکمگە باروب سرمنی سویلیسم کیلدی، ئللەکمنگ موینینا آصلنوب قایغیمنی آگلاتاسم، حسرتمنی چیشەسم کیلدی. ئللە

نیندی مینی بیك آگلی طورغان بر کشیگه بوتون قایغمنی توگەسم کیلدی. کوز آلدیما ئوله‌ر آلدنداغی آنام کیلوب باصدی. آنگ موگلی کوزله‌ری میگا طابا قاری کبك، مینی آیی کبك بولدی. کوزمده‌ن یتیملك یه‌شی تەگەره‌دی. ئه‌تیگه باروب سویله‌مه‌کچی بولدم. آگارغا اشنی آگلاتماقچی بولدم. لکن آنگ برله آراداغی حسابسز بر یاقنلق بولماوی، مینی طاغی طوتوب قالدی. ایشك شاقلدادی. قزغلت قوفتا کیگه‌ن چه‌چله‌رن بودره‌له‌توب طاراغان طوتاقای کیلوب کردی. آنگ برله برگه ئلله نیندی ایسلی مای، پودرا ایسله‌ری بولمه‌نی طوتردی. مین آنگ یوزینه قورقنغان کشی کبك قارادم. اول میگا شول وقتدا، زور شهرله‌رده قزلار طوتوچی جوان سیمز یهود خاتونی کبك کوروندی. جیره‌نگچ بر حس اویاتدی:—ئه‌یده قوناقلار طوردیلار. تیز بول! بوتون خلق سینی چه‌یگه کوته!— دیدی. مینم کولمه‌گمنگ یاقالارن ره‌تله‌گه‌ن کبك بولدی. چق موندان کیت، یوزك قارا! دیه‌سم کیلسه ده، ئه‌تیه آلمادم. کوچسزله‌ندم. ایزره‌دم. یاری حاضر دیدم. یوزله‌رمنی طاغی بر مرتبه آدیقالون برله سورتوب، آقرن غنا آش بولمه‌سینه توشدم. دوو کیلگه‌ن قوناقلار بار دا آیاق اوره طوروب میگا یول بیردیله‌ر. تگی ئه‌فیسه‌رم کیلوب قولمنی چوپ ایتدیروب أوبدی. آنگ آوزندان قولما ئلله نیندی بر پلچراق سله‌گی یابشوب قالدی کبك بولدی. پاشا قالترا-غان قولی برله قولمنی قصدی. کوزمنگ اچینه قارادی. برکم ده بر سوز ده ده‌شمه‌ینچه بره‌ر چینایاق چه‌ی اچدك. ئه‌فیسه‌ر میگا ئلله نیله‌ر سویله‌سه ده طگلامادم. طوتاقای ئلله نیندی کولکوله‌ر برله میگا مراجعت ایتسه ده جواب بیرمه‌دم.

چه‌یده‌ن صوك مینی ئه‌تی بولمه‌سینه آلوب کردیله‌ر. آندا طوتاقای سلکنه طورغان اورندقتا اوطرغان دا تیبره‌نوب صاللانوب ئلله‌نی سویلی ایدی. مینی کورو برله ئه‌تی کولوب: نیشله‌ب طوراسگ گلثوم! دیب سوز باشلادی. اوزی ئلله‌نی ئه‌یتورگه تله‌سه ده سوزی چغوب جیتمه‌دی.

آگارغا یاردمگه طوتاقای جیتشدی. کولوب-کولوب سوزگه کرشدی.
اول دا نیگەدر طوغریدان طوغری ٴەیتوب بتره آلمایچا، قاین أنیسین،
تگی ٴەفیسەرنی بیك ماقتادی. سوزن اوچلاب أولگره آلمادی ایشك
شاقالدی. آندان یاگی عسکری کیملەردە قدا برله تگی ٴەفیسەر
کیلوب کردیلەر. قدا کرر کرمەس روسچالاب: مینی عفو ایتگز،
مونا بو یگت قزلار تربیەلی، اویالچان، اچندەن یانسا کویسه دە،
اوز حسن ٴەیتورگه باطرلق ایته آلمی. دیدی تگی ٴەفیسەر دە قاماندا
ایتکەن صالدات کبك بیك تیز کیلدی دە مینم یانیما تزلەندی، روسچا-
لاب: مینی بختسزلککه صالماغز، قولگز بولورغا رخصت ایتگز! دیدی
دە مینم قولمنی أوبدی. مین آبدرادم. بر سوز ٴەیته آلمادم. طوتاقای مینی
شول اوگغایسزلقدان چغارر اوچون کبك: سز آنی اویالتدیگز، اول
بیت یاش قز ٴەلی، ٴەنه کورەمسز یوزینه قزل یوگوردی، اول‌ایندی
راضیلق علامتی... الله سزگه محبت بیرسن، دیدی. مین کوزمنی آچدم،
باشمنی کوتەردم، اوزمنگ صاتلغانمنی طاغی نغراق سیزندم، درلدەدم،
قالترادم. قاوشاغان طاوش برله روسچالاب: عفو ایتەسز، مین هیچ بر
وقت سزنگ خاتونگز بولاچاق توگلمن، هیچ بر وقت! دیدم. کوزیمه
یەش طغلغانتی حس ایتدم دە سیکروب طوردم. ٴللەنی اونوتدم کبك بولدم.
طاغی بوریلوب کچرەیوب کیتکەن ٴەتینی، قزارنغان بورتکەن طو-
تاقاینی، پەژیگەن شالقان کبك بولغان قدانی، نیشلەرگه بلمی آبدراب
قالغان یاش ٴەفیسەرنی سوزدم دە قچقروب: هیچ بر وقدا! دیدم دە،
آشغوب چغوب اوز بولمەمه کروب بیکلەندم. توبەندە طاوش قوبدی. آندا
چابدیلار موندا چابدیلار ٴللەنیلەر سویلەدیلەر، قچقردیلار، باقردیلار، مینم
ایشکنی کیلوب قاقدیلار. برسینه دە جواب بیرمەدم. یاتدم، یغلادم-یغلادم
دا یاتدم. باشم یاندی. ٴەنمنی صووق آلدی. قالتراندم، اوشودم، قاینار-
لاندم، تیرلەدم، پشدم. قالقنغان کبك بولدم، یوقلاغان کبك بولدم،
ایشکنی طاغی شاقادیلار، آچمادم. طاغی شاقادیلار اورنمدان قیملدان

مادم... مونا قولاغیما قوڭغراو طاوشلاری کردی. ئلله نیندی طاتش طاوش ایشتکەن کبك کوزمنی آچدم. تەرەزەگە باردم. بر ناچارغنا چواش آطی جیککەن آول طرانتاسینا پاشا منوب کیله ایدی مینم یورەگم شو ایتدی. کیته دیب آقتق امیدم یوغالا دیب قوطم اوچدی. اوستیمە شالنی صالدم. کیتمە، کیتمە، قال! دیب چغوب آصلاناچاق بولدم. ایشکنی آچدم. لکن طاغی بوصاغانی اوتە آلمادم. آیاغم قالترادی، یورەگم تیبدی. تەرەزەگە کیلوب، ایچماسام خوش! دیەسم کیلدی. آوزمدان سوز چقمادی. پاشا مینم تەرەزەمە بورولوب قارادی‌دا چواش آطی قوزغالدی. مین حالسزلەنوب یغلدم. طاغی شاقادیلار. طاغی قڭغراو طاوشلاری ایشتلدی. مین اون برلە تون آراسندا صاتاشور صاتاشماس بیکلەنوب قالدم. ایکنچی کونی مین یوونوب چەیگە توشکەندە بزدە بر قوناق دا قالماغان ایدی. طوتاقای قارتایغان ایزرەگەن لەپشردەگەن ایدی. ئەتی توسسزلەنگەن، کوڭلسزلەنگەن ایدی. بز برسوزسویلەمەینچە کونی اوتکەردك، کیچکە طابا ئەتی: مین پیتربورغغا بارام، ایرتەگە حاضرلەنگز دیدی، مین دە طوتاقای برلە قالاسم کیلمەگەنگە، ئەتی مین دە سیندەن قالمیم دیدم. آلای بولغاچ مین نیك قالیم، بویی جیتکەن قزنی یالغز جیبەرورگە یاریمنی، ئەلی نیلەر بولغاننی کورمەدگمنی دیب طوتاقای قاتشدی. مین بر سوز دەشمەینچە طڭلادم‌دا، طوردم‌دا چقدم. ایکنچی کونی وقت کیلمەگەن بولسا دا، بز بارمز جینوب تیرە کورشی بایارلار برلە کورشمەینچە دە پیتربورغغا کیتدك. کیتکەن چاقداغنا بر خدمتچی قز: طوتاش، تگی چارلاقدا طورغان یگت، سزگە بیررگە دیب بر خط بیرگەن ایدی. طوتاقای قولمدان طارتوب آلدی دیدی. مین شول کونی نی بولدی صوك دیب صورادم. سویلەمە ایندی، موندی مسخرەنی مین عمرمدە کورگەنم یوق ایدی دیب سویلەرگە طوتونغان ایدی، طوتاقای کیلوب طاغی سوزنی بولدردی.

مین پیتربورغدا پاشادان خط بولمی بولماس دیب کوته باشلادم. بر آطنا کوتدم، ایکی آطنا کوتدم، آی کوتدم هیچ بر خبر بولمادی. کوز کیلوب اوقو باشلانغاچ، آنی صوراشدم، پیتروغراددان کوچوب کیتکەن دیدیلەر. قایا صوڭ دیویمه قایسیلاری مەسکەوگه، قایسیلاری کییف‌که دیدیلەر. شولای ایتوب پاشا یوغالدی. آنگ برله برگه مینم امیدم ده یوغالدی. مونا موڭغنا قش اوتوب کیلگەندە، ئەتی چیتده یولدا چاقدا بر ایرته برله تیلیغرام کیلوب توشمەسنمی! نی کوزم برله کوریم، تیلیغرامنی ئلله نیندی بر استانسادان، استانسا ناچالنیکی بیره. ئەتیگز پویزدا أولگەن طابلدی. تیز کیلگز فلان پویزدا دیگەن بوخبر میگا شول قادار آور تأثیر ایتدی، مین هوشمنی یوغالتدم. مین کوزمنی آچقاندا ئەتی ایندی أویگه کیتریلوب صالنغان. آنگ باش اوچندا ملا قرآن اوقوب طورا ایدی. مین جانسز شەوله کبك بولمەدەن بولمه‌گه یوریدم. هیچ بر نەرسه آڭلامایچا، هیچ برنەرسه‌گه کوڭل قویا آلمایچا، وقتنی اوتکەره آلمایچا یودەدم، یونچیدم. ئلله‌کملەر کیلدی، ئلله‌نیلەر سویلەدی، برسن‌ده طڭلامادمدا. مونا تون اوتدی. اوزون آور قاراڭغی تون اوتدی. گەزیته کیتردیلەر. مینم برله طوتاقای اسمندەن ئەتینگ أولوی جنازەسی حقندا بیرلگەن ماتم اعلانی یانندا زور حرفلەر برله: نادیژدا ایوانوونا قدرلی ایری، بالالاری قوله، لوله قدرلی ئەتیلەری أولوین اعلان ایتەلەر، فلان مسجد یورتندا جنازه اوقولاچاغن بلدیرەلەر دیب ایکنچی اعلان باصلغان ایدی. بو خبر مینی قاینارلاتدی، اوشوتدی، صووتدی، یغلاتدی، عذابلاتدی، مسقل ایتدی. جنازه وقتندا چنلاب‌دا جنازه آرتینا قارا کییم کیگەن جوان‌غنا قارت‌غنا برمارجا ایکی بالا برله بزنگ یاندا اورن طوتدی. ئلله‌نیندی بز طانیماغان روسلار مارجالار آڭارغا کیلوب تعزیه ایتدی، اول یغلاغان طاوش برله ئلله‌نیندی جوابلار بیردی. اول بولمادی، میراث حقندا صود کیتدی. مین ئەتینگ برگنه بالاسی بولغانغا، بوتون دولت میگا قالورغا تیش ایدی. تگی

خاتون محکمه‌گه بیردی، مینی صودغا چاقردیلار. ایکی بالالی خاتون محکمه‌ده ئلله‌نیندی ته‌مسز سوزله‌ر سویله‌ب، ئه‌تینگ اسمن پلچراتدی. مین خورلاندم یغلاب جیبه‌ردم. شونی کوروب تگی مارجانگ ایکی بالاسی‌دا یغلادی. شول کوز یه‌ش آراسندا، چنلاب‌دا بولار مینم سگلله‌رم أنیله‌رم توگلمی ایکه‌ن دیگه‌ن سوأل باشیما کیلوب باصدی. محکمه مینم فائده‌ما حکم ایتدی. لکن اچمده‌ن مین شول اشده حقلیلغیما اوشانوب جیته آلماغانغا، اچم پوشوب قالدی. تگی مارجا بیك ته‌مسز تللی پچراق مارجا بولغانغا، اوزی بیك آلداقچی بولغانغا، آنگ برله سویله‌شوب مین حقیقتنی آگلی آلمادم. شول آور قایغولار آستندا ایزلگه‌نده مینم امیدم همان تگی پاشادا ایدی. ئه‌تینگ أولوی، محکمه‌له‌ری گه‌زیته‌له‌رده یازلغانغا، اول آلارنی اوقویاچاق میگا کچکنه‌گنه بولسادا بر تعزیه یازاچاق دیب اوشانا ایدم. لکن بو امیدم ده بوشقا چقدی. مین تیزده‌ن طورمشدان طویوب طوتاقایدان آروب، ئه‌تینگ یراق بر قه‌رده‌شی بر طوتاقای‌غا اوفا گوبیرناسینا قش اوتکه‌رورگه کیتدم... آندا برآز طندم، باشمنی جیدم. دنیادا اوز باشیما اوزم‌گنه قالغانتی بیك قاتی حس ایتوب یالغزلقغا چومدم، آندان‌دا آریدم. نیشله‌رگه بلمی آبدراب طورغاندا بر جه‌ی کونده حاضرگی ایرمنی اوچراتدم. اول میگا اول وقت بیك یومشاق قیلندی. مینم قایغیلاردم اوچون بیك حسرتله‌نگه‌ن کبك بولدی. سوزله‌رمنی بیك اخلاص برله طگلادی. اوزاق اوتمه‌دی شولای ایتدیروب مینم اوشانچمنی قازاندی. کونله‌رنگ برسنده بو مینم قولمنی‌دا صورادی. کوگلمده آگارنما قارشی هیچ برحس بولماسادا، یالغزلقغا بیك طویغانغا، طوتاقای یانینا باروب طاغی برگه طورودان قورقغانغا راضی بولدم. طوی یاصادق أویله‌ندك... لکن بال آطنالارمز اوتمه‌دی، مین ایرمنگ لایعقل ایسرك ایکه‌نن بلدم. مین اوزمنگ بر تموغدان ایکنچی تموغغا کوچکه‌نمنی سیزدم. مونا ایندی اون یل شول طورمشنی اوستریم. قایچانغا قادار طارتورمن، آنسن‌دا

بلگەن یوق، دیدی. آنگ کوزینه یەش طغلدی، اول طاوشلانور طاوشلانماس یغلی باشلادی.

نفیسه: یوق انشأالله رەتلەنورئەلی کبك سوزلەر سویلەدی، جواتدی، لکن گلثوم یەش آراسندان: حاضر نی بولسون ایندی، یاشلك خراب بولدی، کوچ بتدی، دولت بتدی. قالغان نەرسه مونا شولار دیب بالالارینا کورسەتدی. بولاردان دا نی چغاچاق، آلقاغولیك بالالاری بیت دیدی... طاغی اوکسوب-اوکسوب یغلارغا طوتندی. نفیسه صو صالوب اچردی. طاغی جواتدی. طاغی امیدلی سوزلەر سویلەدی. گلثوم برآز طندی. آخردانغنا: مین شونسینا عجبکه قالام، نیك صوڭ اول یگت طاغی بر خط یازماغان، نیك صوڭ اول طاغی بر مرتبه نیچك بولسادا سزنی کورورگه طرشماغان، دیدی. ئللەنیندی قدرلی برنەرسەسی مسقل ایتلگەن کبك گلثوم سیکروب طوردی: یازغان اول! بیك کوب مرتبه یازغان. مین کیەوگه چققاچ موندان دورت بیش یل ئلك بزنگ اورطاق طانشمز اول وقتداغی بر قورسیستقاغا اوچرادم، شول آڭلاتدی. اول خط یازغان، لکن مین برسن‌ده آلمادم. آلار بار دا بزنگ طوتاقای قولینا توشکەندر دیب اویلیم. میندەن جواب بولماغاچ، اول بلکه مین ده اوزینه قارشی کامپانیادا برگەدر، اورطاقدر دیگەن فکرگه کیلگەندر. کیلورلك ده بیت ایندی... طاغی بختسزلك ایندی. مینم بختسزلگم... دیدی ده طاغی یغلاویندا دوام ایتدی. تون آودی، طاڭ آتدی. تیره یون یاقتردی. ایکی خاتون طاغی بیك اوزاق سویلەشکەنگ صوڭندا، برسی ایرتەگه بختلی کونن کوتوب، ایکنچیسی ایرتەگه یانینا کیلەچەك بلانی کوتوب یوقوغا کیتدیلەر.... ایرتەنگی یاقتیدا گلثومنگ یەشلی قارتایغان بیتینی بیك کوب جیرچقلار قابلادی. اچکه جیبا آلمی کوزلەردەن طاشوب چققان بخت یلمایوی، نفیسەنگ یوزینه یەشندەن ده آرتق یەشلك بویاوی سورتدی. بولمه طندی.

***

ایرته طورغاندا کوك یوزی زمره کبك زه‌نگگه‌رله‌نگه‌ن، بولوتلار، یالانلار یه‌شه‌رگه‌ن، اورمانلار صاریلی یه‌شللی قوشومتالی بر توس آلغانلار ایدی. ایدل ده اوزون ایدلده، بیك کوب یازلارنی، بیك کوب کوزله‌رنی کورگه‌ن ایدل ده، یومشاق نورلی قویاشقا قارشی کوب آغودان آریغان کبك موگلانوب، صوزیلوب یاتقان ایدی. پاراخود تیره‌سن چولغاب آلغان آق چارلاقلار دا، یلی ماتور هواغا، طشقا طونغان خلق برله برطوقتامایچا سویله‌شوب قچقرشوب بارالارایدی. کیله‌چه‌کده‌گی پریسته‌نگه توشه‌رگه بولغانغا، نفیسه‌لر گلثوم‌له‌ر ده بالالارن کییندیروب ئه‌یبرله‌رن حاضرله‌ب، یراقدان کورونگه‌ن پریسته‌نني کوته‌رگه طوتونغانلارایدی. پاراخوددا اتفاقی طوغری کیلگه‌ن ایکی خاتون اوزون بر قاراگغی توننی برگه اوتکه‌روب، ئلله نیچك سوزگه کروب کیتوب برسینه برسی یوره کله‌رن، یوره کله‌رینگ اچنده جیدی یوزاق برله بیکله‌نگه‌ن پوچماقلاریداغی سرله‌رن توگوب صالشقانغا، ایسکی بلشله‌ر کبك، مکتب آرقاداشلاری کبك دوستلاشقانلار ایدی، برسینه برسی قه‌رده‌شچه، طوغانچا بر حس بیله‌شکه‌نله‌ر ایدی. مونا اوزون ایتدیروب، موك ایتدیروب طاغی پاراخود قچقرتدی، نفیسه‌نگ بالالاری ئه‌نیله‌رن چورغاب آلوب، ئه‌نی ئه‌تیگه کیلدك، ئه‌تیگه دیب سوینشه سیکریشه باشلادیلار. گلثوم‌نگ بالالاری‌دا ئلله‌نینده‌ی زور بر قورقنچلی بوکه‌ینی کوتکه‌ن کبك ئه‌نیله‌رینگ یانینا کیلوب، ئه‌نی! ئه‌تی یوقمی، ئه‌نی کیره‌کمی، ئه‌تی بولماسون ایندی، دیب، آگارغا قاتیدان قاتی صاریلا باشلادیلار. پاراخود ییی طورغان قوشتان قزنگ ئه‌یله‌نوی کبك ماتورلاب بوریلوب پریسته‌نگه یاقنایدی. گلثوم ده نفیسه ده پریسته‌نگه طابا کوزله‌رن تکدیله‌ر، ایکیسی ده شوندان کوته طورغان نقطه‌لارن برسی اوزینه بو قدر بخت بیرگه‌ن، طنچلق دوستلق یاغشلاغان، آیرلوینا یلـلار اوتـکه‌ن کبك صاغنغان، ایرین ئه‌تیله‌رن، ایکنچیسی یه‌شلگینی خراب ایتکه‌ن، قسقاغنا عمرده آنی یه‌شلی قارتایتقان قارچق ایتکه‌ن،

اوزینک قارا یازمشن، اوزینک بلاسن ئزلی ایدی. طاتلی کوتو، ماتور امید برسینک کوزینه یومشاق غنا یلی‌غنا یلمایو قویدی. قورقو، قوط اوچو، امیدسزلك، کوزه‌ن جیرغان کشیده‌گی کبك ایکنچیسینگ یوزینه بر جبرله‌نو، کوچه‌نو، جیره‌نو توسن بیردی. نفیسه‌نگ بالالاری برنچی ئه‌تیله‌رن طانیدیلار، آلار ئه‌تی ئه‌تی دیب قچقرا باشلادیلار. نفیسه یاولق سلکدی. پریسته‌نده‌ن طاغی یاولق سلکو جوابین آلدی. یراقداغنا کوزله‌ر کوزگه اوچراشدی. تگی برنچی مرتبه تیاتردا اوچراشقان تمم برله اوچراشدی. آلار ایکیسی ده یلمایشدیلار. بیك معنالی یلمایشدیلار. شونگ برله مشغول بولغاندا نفیسه گلثومنی ده اونوتدی. لکن پریسته‌نده‌گی یارتی عسکری کیمده‌گی برکشینگ ایسرك‌کوینچه ئه‌لی کوپرنگ بر یاغینا باروب به‌ریلوین ئه‌لی بر یاقداغی بوکگه‌ن، قالاچ، آلما صاتا طورغان بر مارجانی باروب قوچاقلارغا تله‌وین کوروب چدی آلماینچا، شارقلداب کولوب جیبه‌ردی. تگی پریسته‌نده‌گی کشی همان ئلله نیله‌ر قچقروب، تورلی کشیله‌رگه به‌یله‌نوب یوریگه‌نگه، آلار دا آنی هیچ شفقتسز به‌روب، تورتوب، طوب کبك کوپرنگ بر یاغندان بر یاغینا، بر جوان مارجادان ایکنچی مارجاغا تورتوب یورتکه‌نگه، بو کامیتنی بولشور اوچون کورشیسینه: گلثوم خانم، گلثوم خانم! قارا ئه‌لی زنهار شول تیلینی، دیب کولوینه چدی آلماینچا، آگارغا بورلدی. آنگ یوزی أوله‌رگه حاضرله‌نگه‌ن کبك آب آق، ایرنله‌ری زه‌نگه‌ر، کوزی قورقو، امیدسزلککه باتقان ایتوب طابقانغا، نفیسه‌نگ کولوی یارتیسندا یابلدی. اول آبدراب، قزغانوب گلثومنی سوزدی. گلثوم ده طاغی سوزگه کرشمه‌س اوچونمی قالترانا-قالترانا بوریلوب کیتدی. ئه‌یبرله‌رن کوته‌روب ایشککه طابا یونه‌لدی. نفیسه یاراخود اوستنده‌ن ایری برله ایسه‌نمی صاومی دیب بره‌ر سوز آلشوب آلماینچا کیته‌سی کیلمه‌گه‌نگه، یاراخودنگ یاناشوین کوتدی و شونگ برله چغارغا صوگغا قالدی. پریسته‌نده چغا طورغان خلق آغمی اچنده‌ن

خاتونن بالالارن کوته طورغان دوقتور هیچ اویلاماغاندا، کوتمه‌گه‌نده، گلثوم برله قارا قارشی کیلدی. آلارنگ کوزله‌ری اوچراشدی. دوقتور بو قارچقنی قایدا کوردم صوك دیب اوزاق اویلاب طورغاتنگ صوگندا، شول جیمرلگه‌ن کیبکه‌ن قارچقدا اول، ۱۹/۱۸ یه‌شلك کوبه‌له‌ك کبك اوچا طورغان گلثوم‌نگ، اوزی بر وقتلارنی بوتون حیاتن فدا ایته‌رگه یورگه‌ن گلثوم‌نگ شه‌وله‌سن کوردی. بر مینوتدا آنگ کوز آلدندان اوزله‌رینگ بوتون اوتکه‌ن واقعه‌له‌ری اوتدی. ایکی قولندا ایکی بالاسی بارلغن کوروب طورسادا، اول: گلثوم طوتاش سزمنی، دیب، قولن صوزدی. گلثوم‌نگ بوزدان صووق قوللارن قصقاتنگ صوگندا، اول گلثوم‌نگ کوچله‌نوب کولگه‌نده‌ن چققان یزنده‌گی جییرچقلارن کوروب آبدرادی، قزغاندی، آیادی. سز همان موندامنی دیب صوراشورغا طوتندی. سوزله‌رگه جواب بولور بولماستگی ایسرك، بر ایپالیتی بوتونله‌ی توشکه‌ن برسی ایگسه‌سینه آتقریلی ایتوب ألنگه‌ن، عسکری شینیله‌گی ایسرك، دوقتورنی کیلوب تورتدی. گلثوم‌نگ قولندان ئه‌یبرن آلماقچی بولدی. دوقتور بو ایسرك باشقا مارجالارغا به‌یله‌نگه‌ن کبك گلثوم‌نی مسقل ایته‌رگه تلی دیب اویلاب، آنی صاقلارغا ماتاشقانغا، ایسرکنگ یوزی قزاردی. اول اورسچالاب: بو مینم خاتونم، بو مینم خاتونم دیب طاغی دوقتورنی تورتدی. گلثوم‌نگ قولندان تویونن آلدی. دوقتور آبدراب گلثومگه قارادی. گلثوم کوزی کوزگه اوچراماسن اوچون باشن ئیدی، تیزله‌ب قولتقلاب ایسرك ایرین آلوب کیتمه‌کچی بولدی. شول آرادا بولمادی نفیسه‌لر کیلوب چقدیلار. بالالار ئه‌تیله‌رینگ موینینا صاریلدیلار. ئلله نیندی سوألالر برله، سوزله‌ر برله تیره یوننی طوتردیلار. نفیسه ایرینگ قولتغینا کروب، طاغی بر مرتبه نی حال ایسه‌ن طوردگمی، دیب بختلی کوزی برله ایرین سوزدی. قولن قسوب آلوب، آلغا طابا آطلی باشلادی. کوپرنگ یارتسینا جیتکه‌نده طاغی طاوش چقدی، تگی ایسرك گلثوم-

نک قولندان اچقنوب کیتوب، کوپرنگ اورتاسینا کیلوب، ایکی آیاغینی جیبوب باصدی. اوزی ساعت تلی کبک ئەلی بر یاققا ئەلی بر یاققا سلکنوب، أوته طورغان کشیله‌گه یول بیرمەسکه ماتاشدی. طوقتا-غز! دیب قچقردی. قچقروب کوله طورغان قالاچ صاتا طورغان مارجالارغا قاراب: понимаете потомственный почетный дворянин دیب کوکره‌گینه صوقدی. خلق آبدراب طوقتاب قالدی. گلثوم‌نگ بالالاری یغلارغا طوتندی. اوزی طوزکبک أروب یوغالدی. نفیسه ایرینگ قولتغندان اچقندی‌دا، ایسرکنگ یانینا باروب آنی قولتقلادی. یولنی آچوب آلغا طابا بارا باشلادی. آگارغا تاتارچالاب ئلله‌نیله‌ر سویله‌دی. ایسرك طاغی طوقتاب نفیسه‌گه عسکری سلام بیردی، آنگ قولن أوبمه‌کچی بولدی. نفیسه آنی قاتی ایتدیروب طوتوب جیبەرمەینچه کوپرده‌ن آلوب چقدی. برده‌ن گلثوم بالالاری ایری برله، نفیسه بالالاری ایری برله دوقتورنگ آطی یانندا طوپلاندیلار. همه‌سی نی اشله‌رگه بلمه‌ینچه آبدراب طورغاندا، نفیسه: قایا طابا بارامز صوك؟ دیدی. گلثوم خانمنی بولای بالالاری برله قالدیروب کیته‌رگه یارامی یت! دیب ایرینه مراجعت ایتدی. سویله‌شه طورغاچ بولارنگ بورولشقا قادار ئەلی برگه باراچاغی معلوم بولدی. ایسرك توره‌گه نفیسه برله برگه بارورغا قرار ایتلدی. گلثوم: رحمت بز ایندی اویره‌نگه‌ن دیب قاراسادا، نفیسه ایرك بیرمه‌دی. برآرباغا بالالار برله گلثوم، دوقتور اوطردیلار. ایکنچی آرباغا نفیسه کوچله‌گه‌ن کبك ایتوب ایسرکنی اوطرتدی. ایسرك طاغی سیکروب توشوب قچقرا باقرینا باشلاغانغا، گلثوم‌نی بیك قاتی ایتدیروب اوز آرباسینا چاقرغانغا، نفیسه: سزنگ برله مین اوطروب باراسم کیله، دیب آنگ یانینا اوزی اوطردی. کروان قوزغالدی. برنچی آربادا بالالار بر طوقتامایچا قچقروب سویله‌ب بارسالار دا، گلثوم ده دوقتور دا تیره‌ن - تیره‌ن اویلارغا، اوزله‌رینگ اوتکه‌ن عمرله‌رن، باشدان کیچکه‌ن حالله‌رن یاگیدان کوزده‌ن کیچروگه

چرمدیلار. ایکنچی آربادا ایسرك ئللەنیلەر قچقرندی، باقرندی، ئلله کمنی تیر گەدی، ئلله کمگه یالندی، یودروغن یومارلاب ئلله کمنی یاناـ دی. آخردان اول یغلارغا طوتندی. نفیسەنگ قولن اوبدی. سز آلتون کنٔی، سز بخت صاوتی، ئه مینم خاتونم کم؟ اول چوپرەك، مینی خراب ایتدی دیدی ده، کوزندەن یلغالار قادار یاش آغزوب یغلارغا کرشدی. آنگ یغلاوی قوتلەنگەندەن قوتلەندی. اول یاش آراسندا، مونا سز مینگا اوچراغان بولسا ایدیگز، نیچك دنیانی ترەتكەن بولور ایدك دیدی... نفیسه عمرندە موندی منظرەگه اوچراغانی بولماغانغا، آچولانو برله قزغانو آراسنداغی بر حسدە بوولوب قالدی. آخردان آنی قزغانو حسی بیلەدی. اول تودلی سوزلەر برله ایسرکنی جواتورغا طوتندی. ایسرکنگ فکری ایکنچیگه آودی بولورغا کیرەك، اول یلمایوب کولدی. ایسرك یلمایغان کبك یلمایوب، آوزن آچوب نفیسەنگ تصویر ایتکەن ماتور منظرەلەرن کورگەن کبك طگلادی. آنگ یومشاق سوزلەرن طگلی-طگلی قالغی باشلادی. اوزاق أوتمەدی اول نفیسەنگ جیلکەسینه باشن سویەب یوقوغا دا کیتدی. نفیسه ده، ئلگەری صولاویندان ایسکرگەن آراقی ایسی آگقی طورغان کشینی تورتوب جیبەرو حسی اویانسا دا، آنی قزغانو جیگدی. اول یوقلاسون مسکین دیب اوزینه اوگغایسز بولسادا ایسرکنی قوزغاتمادی. آربادا یالغز قالغانغا، ایری بالالاری تگی آربادا بولغانغا، اول تلەر تلەمەس اویغا چومدی. تگی آربداغی عمرن یاشلگن خراب ایتکەن گلثوم‌نی، بو آربداغی شول کشیلکدەن چققان ایسرکنی کوز آلدندان جیبەرە آلمادی. نیك صوك بو بولای؟ نیك بولار اورتاچاغنا بخت برله طورا آلماغانلار؟ نیلەری جیتشمه گەن، ایکیسی‌دە اوقوغان، ایکیسی‌دە تربیه کورگەن... ایکیسی‌دە یاش بولغان... ایکیسی‌دە بای بولغان... نیك دیب باشن واتدی. بو سوألّلارگه تودلی جوابلار طابقان کبك بولسادا،

برسی‌ده قناعتله‌ندرمه‌گه‌نگه، اویغا طنش قویا آلماینچا اوز طورمشینا کوچدی. یاگادان اوزینگ یاشلگنده‌ن بیرلی اوتکه‌رگه‌ن عمری، کونی کونی برله کبك کوز آلدندان أوتدی. اول طورمشنداغی طولی بختنی یاگادان طانیدی. شونگ ته‌مله‌ری طاتلی خیاللاری اچنده اول راحتله‌نوب ایزه‌ب کیتدی. شول طولی طورمشنی باغشلاغان ایرین اول حاضر باروب قوچاقلیسی کیلدی. آنگ قولن باروب اوبه‌سی کیلدی. آگاردا ایرینه قارشی سویو، ایر ایتوگه باشقا ئه‌یتوب بترلمه‌سلك زور بر حرمت اویاندی. یازمشندان راضیلق آنی بیله‌دی. اول شول سویو سویشو اچنده اوتکه‌ن طاتلی عمری اوچون، اول حاضرگی آنالی بالالی طنچ طورمش اوچون، ئلله‌کمگه ئلله‌نیگه قارشی تز چوگه‌سی تزله‌نه‌سی کیلدی. ئلله‌کمگه ئلله‌نیگه رحمت، رحمت مگ مرتبه رحمت، مین بیت مونا بولای بولمادم، بولار دا بیت آدم بالاسی، رحمت میگا موندی طولی طورمش بیردك، رحمت مینی شوندی عذابلاردان قوتلدردك دیه‌سی کیلدی. آنگ کوگلی یومشادی، اول کوزگی قویاشقا قارشی چابوب بارا طورغان آربانگ جیلی آستندا، آقرن‌غنا قرآن اوقورغا کرشدی. ایسرکنگ آوزندان چغوب طورا طورغان ایسکرگه‌ن آراقی ایسی آنی بورچیغانغا، قای وقت آنگ آوزینا قادار کروب کیتوب تلنده ئه‌یله‌نه طورغان قرآن سوزله‌رن مسخره ایته‌کبك طویلغانغا، اول ایکسه‌سینه یاتقان ایسرکنی اویاتماسلق ایتدیروب کنه باشن چیتکه بوردی. اوزی آگلاب بتمه‌گه‌ن قرآننگ سوزله‌ری، بیگره‌ك شونگ کویی آنگ کوگلینه ئلله‌نیندی بر یومشاق یلیلق بیردی. آنگ طامرلارینا ئلله‌نیندی ئه‌یتوب بتره آلماسلق طنچلق طاراتدی. اول اوزی ده سیزمه‌ینچه طاوشن زورایتقاندان زورایتدی. قرآن موگی کوپچه‌ك طاوشینا قوشلوب یاگی بر توس آلدی. آقرن‌غنا ایسه طورغان کوزگی جیل، اول طاوشنی آلغا آرتقا اچه‌چدی سیبیدی. نفیسه اوز کوینه اوزی باطوب، قرآن آرتندان بارا طورغان تیره‌ن بر شکرانه برله باصلغاندان باصلوب

باشن ئیدی، بیك توبه‌ن ایتدیروب باشن ئیدی. شول طورمشنی بیرگه‌ن ته‌گریسینه قارشی سجده قیلماقچی بولوب بویونصندی. آنگ قولاغینا ایسرکننگ غرلاوی ایشتلدی. آنگ بورنینا ایسرکننگ ایسکرگه‌ن آراقیسینگ ایسی به‌رلدی. ایرك شوندی بولسا نی‌اشله‌ر ایدك، دیگه‌ن قورقولی بر فکر آنی کیلوب صوقدی. یازغی کوتنگ بولوطی کبك اول، دا تیزده‌ن یوغالدی. طاغی طورمشنگ قویاشی یالترادی. اول قولن دعاغا کوته‌ردی. اوزی بلگه‌ن بوتون دعالارن اوقوب بتردی. آنگ برله‌گنه طولمادی کبك حس ایتکه‌نگه، اول قولن توشرمه‌دی. قسقا سوره‌له‌ر اوقودی. تاتارچالاب الله‌غا یالنورغا، یالواررغا، شول بیرگه‌ن بختلی طورمشن اوزون ایتدیرورگه یالواررغا طوتندی. آنگ کوگلی موگایغاندان موگایدی، کوزنده‌ن ایکی بورتك یه‌ش ته‌گه‌ره‌دی. شونگ برله برگه کوگلی ده تمام طندی، طنچلاندی. اول یوزن سورتوب دعاسن بتردی. آطلار بارویندا بولدی. ایسرك غرلاویندا دوام ایتدی.

تگی آربادا بیك اوزاققا قادار سوز یولینا کروب کیتمه‌دی. بالالار برسی برسی برله شایارشوب، چوپرداشوب بارسالاردا، ئه‌لی اوچا طورغان بر قوش حقندا، ئه‌لی مه‌رجه‌ن کبك تزلگه‌ن میله‌ش حقندا سوأللار بیروب زورلارنی یوده‌تسه‌له‌ر ده، نه گلثوم نه دوقتور اوز اویلارندان آیریلا آلمادیلار. ایسکی دوستچا یا ایسه یاگی طانشچا سوزگه چوموب کیته آلمادیلار. آرادا اوتکه‌ن واقعه‌له‌ر شوندان صوك بولغان حالله‌ر، بولارنی ئلله‌نیچك برسنده‌ن برسن کوچله‌توبره‌ك بولسا دا یراغراق طوتارغا مجبور ایتکه‌ن کبك بولدی. مونا بالالار آربانگ یومشاق صاللانوی آستندا ایزره‌نگه‌له‌ب، بره‌م‌بره‌م یوقوغا کیتدیله‌ر. گلثوم برله دوقتور ایکیسی‌گنه کوزگه کوز قالدیلار. گلثوم بریاقدان کیچه نفیسه‌گه اول قادار آچلویندان اوکنوب، ایکنچیده‌ن کوتلمه‌گه‌نده کیلوب چققان شول اوچراشودان آبدراب قالوب، یازمشنگ

شول آور یوگی آستندا باشن ایگه‌نده‌ن ایدی. اول دوقتورغا کوزن کوته‌روب قاری آلمادی. آگارغا بر سوز برله ده باشلاب کیته آلمادی. اچنده‌ن گنه مینی عفو ایتگز، نگی وقتداغی اشله‌ر اوچون! دیمه‌کچی بولدی. آوزن آچارغا بولغاچ‌غنا سوزی اونوتلدی. فکری چوالدی. ایکنچی یاقدان سرن بیرمه‌ینچه، الله‌غا شکر بیك شه‌ب طورام دیگه‌ن اوینی قالدیرر اوچون ایسکینی اونوتقان کبك سویله‌ب کیتمه‌کچی بولدی. ایسرك ایرینگ قیلنشلاری کوز آلدینا کیلدی ده طاغی اول قرادنی اشلی آلمادی. دوقتور دا ئلگه‌ری موگارغا قارشی اوپکه‌له‌گه‌ن، بیك کوب خطلارینا قارشی جواب بولماغانغا، خورلانغان ایتوب اوزن هوالی طوتارغا تله‌سه ده، یازمش طرفدان شول قادار ایزلگه‌ن گلثوم‌نگ یوزن کورو برله اول دا اول وضعیتنی صاقلی آلمادی، آنی قزغانو باصدی. مونا گلثوم‌نگ بر بالاسی برده‌ن قورقنوب اویاندی. گلثوم دوقتورغا قاراب: «مونا تیکده‌ن شولای قورقنوب اویانا، سزیت دوقتور کشی، آنی نی اشله‌رگه کیره‌ك دیب دوقتورغا قارادی. دوقتور: «سگرلی در طنچراق طوتارغا کیره‌ك!» دیدی ده طاغی سوز اوزولدی. طاغی ایکیسی ده سوزنی باشلاب کیته‌ر اوچون بره‌ر حیله أزله‌رگه طوتندیلار. دوقتور: «صوك سز گلثوم طوتاش، همان شوندا طوراسزمی، مین سزنی ایندی موندان کیتکه‌ن دیب ایشتکه‌ن ایدم» دیدی. گلثوم: «یوق، وقتلی‌غنا کیله‌من، اشم گنه بار» دیب جوابلاندی دا سوز کیسلدی. اوزی اچنده‌ن: صوك سز مینم یازمشمنی بله‌سگز کیلسه، مینم قایدا- لغمنی بلمه‌گه‌ن بولور ایدگزمنی، دیب شلته‌له‌مه‌کچی ده بولدی. اول سوز ده آوزندان چقمادی. دوقتور: «قایدا طوراسز صوك، ئه‌تییگزنا أولگه‌چ مین سزگه پیتروغراد آدریسگز برله ده، مونداغی آدریسله‌رگز برله بره‌ر خط یازغان ایدم. جوابی‌دا بولمادی، خطی‌دا کیری قایتمادی» دیدی... گلثوم قب قزل بولدی: «مین سزده‌ن هیچ برخط آلمادم، هیچ بر! تگی کونگی کورشکه‌نده‌ن صوك بر سوز ایشتمه‌دم، بارماق بویی

بر کاغد آلمادم... مین بیك کوتدم... سز مینی اوزگز ئەیتکەنچە شول باطقاقلقدا یالغز قالدرماسسز دیب کوتدم، بیك کوتدم، لکن بر سوز ایشتمەدم، برخط آلمادم.» دیدی ده طاغی باشن ایدی... دوقتور: «مینم کیتویمنگ نیچك بولغانن بله طورغانسز، سزنگ ئگی ئەفیسەرگە بارمیم جوابگزدان صوك، بوتون بلا میگا آودی. بوتون کشی مینی عیبلەرگە طوتندی. تگی ئەفیسەر مینی دوئلگە چاقرام دیب بەیلەندی، قارت میرزاسی مینی أت ایتوب سوکدی. سزنگ طوتاقاگز بوتون خلق آلدندا «چغوب کیت!» دیب مینی قودی. مین شول قادار خورلانو مسخرەلەنو آلدندا سزنی اونوتماسام دا، سزنی کورورگە هیچ بر تورلی یول بولماغاچ، برنیچە آدریس کورسەتوب، سزگە خط یازوب قالدردم، آنی شونداغی سزنگ خدمتچی قزگزغا بیردم». گلثوم: اول خطنی مینم طوتاقای آلغان مین آنی کورە آلمادم دیدی. دوقتور: «آندان جواب بولماغاچ، مین سزنگ ایکی آدریسگز برلە ده خط یازدم، طاغی جواب بولمادی، طاغی یازدم. پیتروغرادغا باردم. سزنی کورور اوچون قولدان نی کیلسە شونی اشلەدم. تیاترغا یوردم، سزنگ أوی تیرەسندە کونلەر بویی قاراوللادم، تیلیفون شالتراتدم. لکن سزگە هیچ بر طوغری کیلە آلمادم، آندان صوك برکوتنی اوزمنگ آدریسم برلە بوتون خطلارم کیری قایتدی. سزنگ قول یازومی، توگلمی ایکەنی بلمەگەنگە، طاغی شول آرادا سز ئللەنیندی بر قافقازلیغا کیەوگە چغاسز دیگەن خبر ده یوریگەنگە، بو سزنگ طرفدان اشلەنگەن اش دیب اوشاندم. شونگ اوچون امیدسزلەندم. پیتروغرادا یاشاو بیك آور بولدی. کیف دارالفنونینا کوچوب کیتدم. آندان دا ئەلی بایرامدە سزگە بایرام قوتلاب تبریك جیبەردم» دیدی. گلثومنگ کوزلەرن اوط آلدی. اول قب قزل بولدی. «اوشانامسز، یوقمی، نی قدرلیگز بار، شونگ برلە آنط ایتەم، والله بر خطگزنی آلمادم، هیچ بر خطگزنی سزگە کیری قایتارمادم» دیدی. اوزینگ کوزندەن ایکی بورتك یاش

تەگەرەدی. شوگارغا قارشی دوقتور نی اشلەرگە بلمەینچە طورغاندا آط طوقتادی. کوچر: مونا شوندا ایندی آیرلش دیب بورولدی. گلثوم طاغی قالترادی، طاغی درلدەدی. طاغیمنی آیریلا، ئەلی گنە قوشلغان ایدی، طاغیمنی آیریلا، آیرلماسون دیمەکچی بولدی. کوزی یرگە یاتقان دورت بالاغا توشدی. اول کوزن کوتەردی، دوقتورغا قارادی، ئیو شوندا یول آیریلا شول! دیدی. آربا طوقتاوغا بردەن بوتون بالالار آیاقفا قالقدی. تیرە یوندەگی میلەش آصلغان آغاچنی کورو برلە مەچی بالالاری کبك برسی آرتندان برسی پولط-پولط یرگە سیکردی. آرتدان کیلوب طوقتاغان آرباداغی نفیسە قولی برلە ایزی-ایزی بولارنی چاقرا باشلادی. دوقتور دا گلثوم دە ئلله برەر نەرسە بولدیمی دیب قورقوب نفیسە آرباسینا آشقدیلار. آندا آلار نفیسەنگ ایگسەسینە باشن آوداروب یاتقان ایسرکنی تیرەن بر یوقو اچندە آوزندان سلەگیلەری آققان کوینچە، نفیسەنی دە قابقانغا قسلغان کبك ،طارتوب باشن تیسکەریگە طابا بورغان حالدە طابدیلار. برنچی حسلەری ایکیسینگ دە نفیسەنی قوتلدرر اوچون شول کوسەکنی، تورتوب جیبەرو بولدی، لکن نفیسە: آقرن-آقرن برمندەرگنە کیترگز، بیك شەب یوقلی، مسکن یوقلاسون، آزراق آینور دیگەنگە، ایکیسیندە دە قزغانو حسی جیگدی. قزولاشوب مندەر آلوب کیلندی، اویاتمایىنچا بالانی اورتدان کوچرگەندەگی کبك یومشاقلق برلە ایسرکنگ باشن نفیسە ایگسەسندەن مندەرگە قویلدی. نفیسە آزاد ایتدرلدی. اویلانمایىنچا اوطرشقاندا نفیسە برلە ایسرك دوقتورلارنگ آربالارینا اوطرغان بولغانغا، حاضر آنی اویاتوب آربادان آرباغا کوچرو، آنی طاغی ایسرك حالینە قایتارو بولاچاق بولغانغا، تگینگ یوقوسی طویونی، آینوین کوتەرگە قرار بیرلدی. کون ایرتە ماطور بولغانغا، صو بویینداغی یالانغا آطلارنا طوارلدی. بیك کوب قوری-صاری جیلوب اوط یاغلدی. یالچیلارنگ چەینکلەری آلنوب چای حاضرلەندی. اورمان اچندەن ئلله نیقادار میلەش

بالان جیلوب کیلدی. کوزگی قویاشنگ یلی یومشاق نوری آستدا بوتون جماعت چەیگە اوطردی. نفیسەنگ کوگلندە اوزینگ حالینە شکرانە حسی بیك طولی بولغانلغا، اول شول قزغانچ خاتونتی، شول خستە بالالارنی بیك قدرلیسی کیلدی. آلارغا آزغنا بولغان شول طنچ وقتنی طولیراق اوتکەرەسی کیلدی، اول أویندە قوناق قبول ایتە طورغان خانم کبك بوتون اشنی اشلەدی، چەینی ئەزرلەدی، کەرزینەلەرنی آچدی، آشاماق اچمەك چغاردی. بالالارنی یرلی یرینە اوطرتدی. آلارغا تەملی طوملی طاراتدی. چای یاصارغا اوطردی. مجلس کوگللی اوتدی. چای تەملی چقدی. گلثومنگ یوزندەگی جیرچیقلار قاچدی، آنگ یوزینە بر قزارو یوگوردی، بتنە یلمایو کیلدی. اول اوزن اوزی اونوتوب راحتلەنوب بر صولش آلدی. چای بتەر بتمەس بالالار طاغی اورمانغا طارالدیلار. دوقتور برلە گلثوم دە آقرن-آقرن آطلاب، ئللە قایچان قویلغان اوچراشوغا بارغان کبك اورمان آراسینا کروب یوغالدیلار. نفیسەگنە آشنی صونی جیبا-جیبا، کوچرلارغا چاینی اچرە-اچرە صوگغا یالغز قالدی. اورمان بالا طاوشی برلە طولدی. یافراقسز، شر یالانغاچ آغاچ آرالارندان کورنگەن قزل میلەش صاباقلاری آلارنی ئەلی بریاقغا ئەلی بریاقغا یوگرتدی. آغاچ باشنداغنا ئلەگوب قالغان دورت-بیش چیکلەوك آلارنگ بوتون کوچلەرن شونی آلورغا صرف ایتدردی. آغاچدان آغاچقا سیکرە طورغان تیین ئلگەری آلارنی قورقتدی. آنتاری کولدردی، آنتاری یوگرتدی. گلثوم دە دوقتور دا برسوز أوندەشمەینچە همان آلغا آطلاولارندا دوام ایتدیلەر. مونا بردەن ایکسی دە طوقتادیلار. کوتلمەگەن بر کیرتەگە باروب ترەلگەن کبك طوقتادیلاردا برسینە برسی قاراشدیلار. آللارندا زور بر آغاچ صاب صاری یافراقلارغا صاریلوب هوالانوب اوطرا ایدی. آنگ توبندە کچکنەگنە ایتوبتوشکەن

يارآستندا صو بوريلوب-بوريلوب كيته، بوريلغاندا ئللەنيگە ئلە گوب كيتوب شرلاب-شرلاب كويلەب آغا ايدى. صونگ تگى ياغندا اوزون كيگ يالان، يەم يەشل يەشلەوگگە باتوب ايرتەنگى چق بورتكلەرى برلە قوياشقا قارشى جملداب-جملداب اوينى اويدى. آنگ آرتندا زور اورمان باشندان آياغينا قادار يەشلگە بورکەنگەن چرشى برلە، آق كيندرگە صارلغان قاين، آقرن جيل برلە شلطراغان طاوش چغارا طورغان صارى يافراقلار برلە بيزەلگەن اوصاق. بو توسلەر برگنە تو-گل، يوزگنە توگل، مگلەب-مگلەب برسى آراسينا برسى كروب، اوزون اوزون زور-زور آقلى صاريلى بر بوكيت ياصيلار، برسن برسى قووا طورغان تورلى كيمدەگى كشيلەر كبك برسندەن برسى اوزيشوب يراقغا يراقغا كيتەلەر ايدى. دوقتور دا گلثوم دە شول منظرە آستندا ايزلگەن كبك، ئللەنيندى بر خاطرينە كيلوب بتمەگەن نەرسەسن أزلەگەن كبك قاتوب قالغانلار ايدى. كوزلەرن يراقغا طابا تككەنلەر دە قالغانلار ايدى، ايكيسينگ دە كوز آلدندان ئلگەريگى كونلەر ئوتە ايدى. ئلگەريگى طاتلى اميدلەر، تەملى خياللار منظرەلەر كيچە ايدى. ئەنە بو يردە آلار برگە ايكەوگنە بالقغا كيلگەنلەر ايدى. گلثوم آلصوراق بر كولمەكدەن، چەچلەرى برآز طوزلغان كوينچە، شول يارغا اوطر-غان ايدى. ئەنە تگى طاشقا بيتلەرى يانغان طاب طازا يگت حليل ايكنچى قارماقنى صوغا صالغان ايدى، ئەنە آلار ايكيسى دە صوغا قاراغانلاردا كوز تككەنلەر ايدى. گويا صوداغى كومش بالقلارنى أزلەگەن كبك بر برسينگ كوزلەرن أزلەگەنلەر ايدى. صوداغى شەولەلەرينە ئللە نيقادار سوزلەر سويلەشوب، محبتلەرينى بلگرتكەنلەر ايدى. ئەنە شوندا... مونا گلثوم طاغى قارماغن طارتدى. آنگ بيينگ اوچندا يالتراغان كومش بالق سيكرنە-سيكرنە صو اوستينە چقدى، مونا اول طاغى اوزلوب چولت

ایتوب صوغا توشوب کیتدی. مونا طاغی صو طندی. طاغی بر برسن کوردیله‌ر، طاغی یلمایشدیلار. اختیارسز قوللاری قولغا اوچرادی، حلیل‌نگ قاینار قولی اچینه گلثوم‌نگ صووق قولی کروب صووقدان یلنا باشلادی. برسینه برسی قارادیلار. حلیل: «مونا شوندا بیت بز برگه بالق طوتقان ایدك» دیدی. گلثوم: أیبی شوندا... دیدی ده سوزن دوام ایتدیره آلمادی، کوزنده‌ن یه‌ش ملدره‌دی: «مین سزنگ آلدگزدا عیبلیمن، اول وقتداغی سزگه قارشی اشله‌نگه‌ن ناچارلقلاردا قاطشم بولماسادا، سزنی یاقلاب بر اش اشلی آلمادم. عفو ایتگز کوچم بولمادی. مونا شونگ جزاسن کوره‌م» دیدی. اوزی اوکسوب-اوکسوب یغلارغا طوتندی. حلیل آنی بیلنده‌ن آلدی. باشن اوزینگ ایگسه‌سینه قویدی. بالالارنی سویگه‌ن کبك آنگ باشن چه‌چن صلادی صیپادی. گلثوم ئلله‌نیده‌ن قاچقان کبك آنگ قوچاغنا کرگه‌نده‌ن کردی. ئلله‌نیندی زور بر بلادان صینغان کبك یاناشقاندان یاناشدی. آننگ قاینار صولشی حلیل‌نگ بیتنه به‌رلدی. آننگ یوره‌ك تیبوی حلیل‌نگ قولاغینا ایشتلدی. اول یووشله‌نگه‌ن کرفکله‌ر آشاسندان یوزینه موگلانوب-موگلانوب قاری طورغان گلثوم‌نی یومشاق‌غنا ایه‌گنده‌ن طوتدی. آقرن غنا ایتدیروب بیتن بوردی. بیت بیتکه تیدی، آوز آوزغا اوچراشدی. برده‌ن اورمان یانلاندی. آندا دا موندا دا بالالار قچقرا باشلادی. گلثوم بالالارینگ یغلاغان طاوش برله ئه‌نی، ئه‌نی! دیب آقرولاری، حلیل بالالارینگ ئه‌تی، ئه‌تی! سین قایا دیب آواز بیروله‌ری بولارنی اویاتدی. برده‌ن برسی برسنده‌ن چیتکه کیتدیله‌ر... برنی آگلاماغان کبك برسینه برسی قاراشوب طوروشدیلار. مونا اواوا دیگه‌ن نفیسه‌نگ یراقدان أزله‌گه‌ن طاوشی کیلدی. گلثوم قورقوب سلکنوب کیتدی. حلیل: ئه‌و... دیب صوزوب جواب بیردی. گلثوم قوتینی طوپلادی،

کوچله‌نوب، طاغی فرصتنی قاچرمیم دیب: «مین هر وقت سینی سویدم، حاضرده سویه‌م» دیدی... حلیل جوابقا آوزن آچارغا اولگرمه‌دی بالالار اویومی کیلوب چغوب قایرله‌ری آتالارینا، قایرله‌ری آنالارینا صرلدیلار. یلان کوردك یلان! دیب سویله‌رگه طوتندیلار. حلیل گلثوم‌نگ کوزینه بیك معنالی ایتدیروب قارادی، بالالارنی کوزده‌ن کیچردی: «ایندی کوز بولدی، گلثوم طوتاش، کوز، هر آغاچنگ بیمشی پشدی، میله‌شنکی میله‌شچه، آلمانقی آلماچا!» دیدی... کوزینه یاش طغلدی. شونی قوتله‌گه‌ن کبك اورمان أوستده‌ن بر جیل أوتدی. آغاچ بوتاقلاری برسینه برسی به‌رلدی. بیك کوب صاری یافراق گلثوم‌نی قاپلادی. اول آرادا بولمادی نفیسه کیلوب جیتدی. اول‌بولارنگ آبدرابراق طورغانلارن کوروب، نه‌رسه بیك موگایدیگز! دیدی. گلثوم‌ده شول خاتوتنی بختنده‌ن کونله‌و اویاندی، آزغنا بولسادا شونی چه‌نچه‌سی کیلدی، اول: «یه‌شلکله‌ر ایسکه توشدی؛ بز موندا طورمشنگ یازندا حلیل افندی برله اوچراشقان ایدك، مونا طاغی کوزنده ده طوغری کیلدك» دیدی... نفیسه: «سز ئلکده‌ن طانش ایدیگزمنی؟»دیب حلیل گه قارادی. حلیل: أیسی، مین استودینت چاقدا! دیدی.

نفیسه اوزون غنا ایتدیروب آلای ایکه‌ن... دیدی ده ایکیسن ده سوزدی. اوزی برآز ایکیله‌نوب طورغان کبك بولدی‌دا، بر قولی برله ایرین جیته‌کله‌ب بر قولی برله گلثوم‌نی آلدی. ئه‌یده‌گز، ئه‌نه طاغی بولوط چغوب طورا. کوزگی قویاشقا اوشانورغا یارامی دیدی. گلثوم‌گه: سزنگ ایرگز ده طوردی دیدی. آقرنلاب آرباغا طابا یونه‌لدی. یولغا ئه‌زرله‌نو بیك طن اوتدی. ایسرك آینوب اویانغانقا، اول بیك اویالدی، خورلاندی، کوزن یوغاری طابا کوته‌روب قاری آلمادی. یه‌شلگینگ اینگ ماطور اینگ پاك بر ییتینگ کوتلمه‌گه‌نده بولای برده‌ن قرط کیسلوی، یوره‌کنگ اینگ تیره‌ن پوچماغندا صاقلانغان صوگغی امید-

نك كوزگی صاری یافراقلار برله قاپلانوی طومالانوی، گلثوم‌نی طاغی باصدی، طاغی ایزدی. طورمش یوگی آستندا ایزلگه‌ن آنگ بیلینی طاغی بوکدی. نفیسه برله اوتکه‌ن طولی معنالی طورمش اچنده کوبده‌ن اونوتلغان یه‌شلك خاطره‌لەری، کوتمه‌گه‌نده کیلگه‌ن شیطان طویی کبك حلیل‌نگ طنچ کوگلن بولغاتدی، طولقنلاتدی. بختلی عائله طورمشینگ قالن ئوریسی آستندا، اوزینگ اسیلگن قاینارلغن یاشرگه‌ن صاقلاغان، آنگ یوره‌ك اوطی شول کوزگی جیلنگ‌ایسکه‌رته‌مه‌سده‌ن ایسوی برله یه‌رده‌سز قالقانسز قالدی. آنگ اوطی طشقا چقدی. آنگ یالقنی دنیاغا کورندی. اول یوره‌کنگ کویگه‌ن ایسی نفیسه‌نگ یوزینه به‌رلدی. حلیل اوزینگ بختلی طورمشینگ اوستاسی، زور کوگللی شول صاف خاتونینگ آلدندا اویالدی. آنگ الوغلغی آستندا مویون ایدی. باشن بوکدی. نفیسه ده بوتون عمرن کشیله‌رگه اوشانوغا، کشیله‌رنگ یاخشیلیغنا قورغان نفیسه ده، اون یل اچنده باشدان آیاق ایرینه اوشانوغا اینانوغا باتقان چومغان نفیسه ده، شول آرا‌تیره قزل میله‌شله‌ر بالانلار برله‌گنه بیزه‌کله‌نگه‌ن صاری یافراقدان صاری کفن کینگه‌ن کوزگی اورمان اچنده‌گی شول یووشلی، صووقلی کوزگی جیل، آنگ کوگلنده ایرینه قارشی برنچی مرتبه شبهه اویاتدی. ایرینگ طوغریلغنا قارشی، کشیله‌رنگ یاخشیلغنا قارشی یوره‌گینه شیك صالدی. اول شبهه‌نی تیزده‌ن بتره آلماغانغا، شونی کیره‌کمه‌گه‌ن چوب کبك چیتکه تورتوب طاشلی آلماغانغا، طورمشنگ که‌کریلی بوکریلی طقرقلاری پوچماقلاری اچنده، اول آداشقان کبك بولدی، اول دا کوله‌چلگینی یوغاتدی، کوگلینه ئلله نیندی بر اسمسز اچ پوشدرغیچ یبرله‌شدی، ئلله‌نیندی کورلمه‌گه‌ن برکویه آنگ طنچلغن آشی باشلادی.

قوری‌غنا کورشوب آطلارغا اوطردیلار. یولنگ آیرلغان پوچماغندان ایکی آربا ایکی یاقغا کیتدیله‌ر. اختیارسز ایکی آرباداغی‌دا کوزله‌ر برسن برسی سوزشدی. ایکی آرباداغی کوزله‌ر ده برسینه برسی ئه‌یتلوب بتمه‌گه‌ن صوگغی سوزله‌رنی ئه‌یتشدی. اوزاق‌غنا تیك بارغاننگ صوگندا نفیسه حلیل‌نگ یوزینه قارادی، کوزینه قارادی. شولمنی برنچی محبتنگ؟ دیدی... حلیل... ایبی! دیب باشن ایدی. برآز پاو-زادان صوك: ئلله سین کونله‌دگمی؟ دیدی... نفیسه‌نگ کوزی یالترادی، یوزی قزاردی، ئلله‌نیندی برآورتقان یرینه تیگه‌ن کبك صقراغان طاوش برله، استغفرالله، استغفرالله، موندانمی؟ شول مسکینده‌نمی؟ دیدی... طاوش طوقتادی. برآزدان شول فکرن دوام ایتدرگه‌ن کبك نفیسه گلثوم‌گه قارشی صوزوب غنا تیلی! دیدی... شول سوزن آورراق طابدیمی... کشینگ بختسزلگنده‌ن کولو کبك بولوب کیتدیمی... مسکین دیدی...

ایکیسی ده گلثومله‌رنگ آربالاری کیتوب بارغان یولغا کوزله‌رن تکدیله‌ر. آندا کوزگی جیل ئویورمه قوبتارغان ایدی. شیطان طویی، صاری یافراقلار، صاری صالاملار، ایسکی طوزانلارنی جیوب گلثوم-له‌رنی قووا ایدی، آلارنی جیته‌م-جیته‌م دیب آشیغا ایدی. مونا طاغی جیل، طاغی بر ئویورمه، ئه‌نه آلارنگ اوستنده صاری یافراقلار، کوزگی صاری یافراقلار اوچا... ئه‌نه آربانگ دوغاسی‌غنا کورنه، ئه‌نه اول دا یوغالدی، ئه‌نه اول دا یوق... مونا کوزگی واق یاغمور آقرن غنا سیبه‌لی باشلادی. مونا اول تیره یونتی طومالاب هوانی باصدی. نفیسه آرقاسندان ئلله‌نیندی یووش بر صووق یوگرگه‌نی حس ایتدی. اول طغزداق ایتوب ایرینه طابا صیندی. حلیل طازا قولی برله آنی قصدی... کوزله‌ری کوزگه اوچراشدی، یلمایشدی، کولشدی. او-

وششقاندان صوڭ کیلشکەندەی بولا طورغان کبك بر یلی ایکیسن دە بیلەدی. تەملی ایتدیروب، طاتلی ایتدیروب بیلەدی. حلیل کوچرگە: تیزرەك طوت، یاغمور جیتکەنچە قایتیق! دیدی. کوچر چبرقینی شارطلاتدی. آطلار آلدروب کیتدیلەر. قونغراولار برسینا برسی جیتە آلماینچا، أویگە طابا، یلی و یاغمورسز، جیلسز أویگە طابا آشیغا باشلادیلار.

ملی مطبوعاتنی اوقگز!

«ملی یول» ایدل-اورال استقلال فکرن طاراتوچی آیلق مجموعه‌در. بیك کوب آورلقلار اچنده اون یلدان بیرلی اوزینگ یولن قاقشاتمیچا آلوب کیله طورغان مجموعه‌مزغا مادی و معنوی یاردمده بولو هر ملتده‌شنگ وظیفه‌سیدر.

یازلو بهاسی: بریلغا—اوچ یارم، یارتی یلغا—ایکی آمیریقا دوللاری.

آدریس:

REDAKTION „YANA MILLI YUL"
Berlin-Charlottenburg 1
Postfach 8 Nr.
(Germany)

*

«ملی بایراق» گه‌زیته‌سی بیك بای اچده‌لك برله هر آتنا منتظم روشده اوچ یلدان بیرلی چقب طورادر. بو، یراق شرقداغی برده‌نبر ملی مطبوعاتمز، هر تورلی بیك قیمتلی و فائده‌لی یازولار برله برگه، یراق شرق ملتده‌شله‌رمزنگ ملی طورموشلاری برله ده طانشدروب کیله‌در.

«ملی بایراق»نگ دوامی و آنگ طارالوی یالغز مهاجرلك طورموشمزنگ معنی‌له‌نوی گنه توگل، بوتون ملی بارلغمزنگ قوتله‌نوی دیمه‌کدر.

آبونه بهاسی: بریلغا ١٠ یه‌ن، یارتی یلغا ٦ یه‌ن.

صوراتو آدریسی:

THE „MILLI BAIRAK"
NIP. P. O. BOX 104 MUKDEN
(Manchuo-Tikuo)

صوراتو آدریسی:

REDAKTION „YANA MILLI YUL“
Berlin-Charlottenburg 1
Postfach Nr. 8
(Germany)

بهاسی: بر مارق ٥٠ فینیك.